

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE PSIHOLOGIE ȘI ȘTIINȚE ALE
EDUCAȚIEI
ȘCOALA DOCTORALĂ PSIHOLOGIE COGNITIVĂ
APLICATĂ

**RELAȚIA DINTRE FACTORII CULTURALI ȘI CONVINGERILE
PARENTALE ALE MAMELOR DE PREȘCOLARI DIN ROMÂNIA**

REZUMATUL EXTINS AL TEZEI DE DOCTORAT

Student-doctorand: IONUȚ-SERGIU MONE

Conducător științific: PROFESOR UNIV. DR. OANA BENGA

CLUJ-NAPOCA

2021

I.	INTRODUCERE GENERALĂ.....	4
II.	OBIECTIVUL PRINCIPAL AL DEMERSULUI DE CERCETARE ȘI PREZENTAREA GENERALĂ A STUDIILOR	9
2.1.	Obiectivul principal al demersului de cercetare	9
2.2.	Prezentare generală a studiilor	9
III.	STUDIUL 1	12
IV.	STUDIUL 2	16
4.1.	Introducere	16
4.1.1.	Obiective și ipoteze.....	20
4.2.	Metodă.....	21
4.2.1.	Participanți.....	21
4.2.2.	Instrumente	23
4.2.3.	Procedură.....	23
4.3.	Rezultate	24
4.3.1.	Analize statistice corespunzătoare primului și celui de-al doilea obiectiv	24
4.3.2.	Analize statistice asociate cu cel de-al treilea obiectiv.....	37
4.4.	Discuții.....	41
V.	STUDIUL 3	47
5.1.	Introducere	47
5.1.1.	Conceptualizarea promovării autonomiei/heteronomiei și a promovării relaționării/ separării	47
5.1.2.	Obiectivul studiului	48
5.2.	Metodă.....	49
5.2.1.	Procedură și participanți.....	49
5.2.2.	Instrumente	50
5.3.	Rezultate	51
5.3.1.	Rezultatele Analizei Factoriale Exploratorii	51
5.4.	Discuții.....	54
VI.	Studiul 4	58
6.1.	Introducere	58
6.1.1.	Obiectiv	58
6.2.	Metodă.....	59
6.2.1.	Participanți.....	59
6.2.2.	Instrumente	59
6.2.3.	Procedură.....	59
6.3.	Rezultate	59

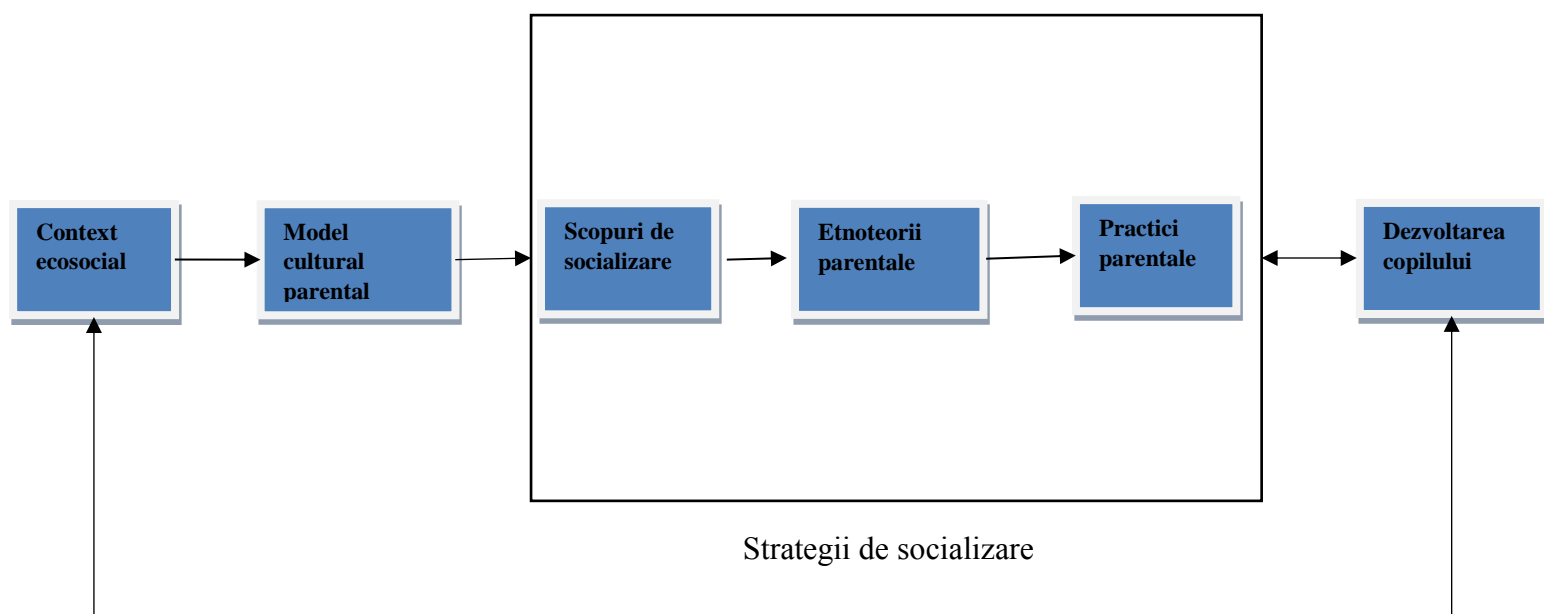
6.4.	Discuții.....	61
VII.	STUDIUL 5.....	63
7.1.	Introducere	63
7.1.1.	Obiectiv și ipoteze:.....	65
7.2.	Metodă.....	69
7.2.1.	Participanți.....	69
7.2.2.	Instrumente	69
7.2.3.	Procedură.....	71
7.3.	Rezultate	72
7.3.1.	Pregătirea datelor	72
7.3.2.	Analize principale	72
7.4.	Discuții.....	74
VIII.	STUDIUL 6.....	76
8.1.	Perspectiva clasică asupra culturii	77
8.2.	Cadrul teoretic al Cogniției Situate/Ancorate și reconceptualizarea culturii	77
8.3.	Modalități prin care dezvoltarea este ancorată în cultură.....	78
8.4.	Concluzii	79
IX.	STUDIUL 7	81
9.1.	Introducere	81
9.1.1.	Obiective și ipoteze.....	82
9.2.	Metodă.....	83
9.2.1.	Participanți.....	83
9.2.2.	Instrumente	84
9.2.3.	Procedură.....	86
9.3.	Rezultate	86
9.4.	Discuții.....	88
X.	DISCUȚII GENERALE	91
10.1.	Contribuțiile teoretice ale tezei	92
10.2.	Contribuțiile metodologice ale tezei	96
10.3.	Implicațiile practice ale tezei.....	99
10.4.	Limite ale tezei	101
10.5.	Concluzii	102

Cuvinte cheie: modele culturale; convingeri parentale; cogniție situată; etnoteorii parentale; scopuri de socializare; nivel educațional

I. INTRODUCERE GENERALĂ

Studiile existente sugerează că dezvoltarea umană nu urmează un traseu universal, ci este situată (și deci influențată) cultural (Greenfield, 2018; Koster & Kartner, 2019; Levine, 2002; McClintock & Nuttin, 1969; Mone și colab., 2014; Tamis-LeMonda și colab., 2020). Din multitudinea de variabile care sunt asociate cu diferențele interculturale în ceea ce privește dezvoltarea umană, convingerile parentale joacă un rol important (Keller, 2018). Facem această afirmație deoarece convingerile parentale ale persoanelor care îngrijesc copiii sunt asociate cu practicile parentale pe care acestea le folosesc și cu modul în care ele structurează mediul social și fizic al copilului (Becke și colab., 2019; Lenne și colab., 2019; Sinclair și colab., 2005; Super & Harkness, 1986). În consecință, obiectivul general al acestei teze a fost de a explora modul în care cultura influențează convingerile parentale, cu accent pe factorii ce aparțin nivelului ecosocial, nivelului societal, nivelului individual și nivelului situațional.

În cadrul acestei teze, am conceptualizat relația dintre cultură și convingeri parentale pornind de la Modelul Ecocultural al Dezvoltării (vezi Figura 1; Keller, 2018; Keller & Kartner, 2013; Koster și colab., 2018). Acest model explică influența culturii asupra dezvoltării umane prin focalizarea asupra modului în care diferite contexte ecoculturale influențează modelele culturale, scopurile de socializare și, respectiv, etnoteoriile parentale ale persoanelor care îngrijesc copiii.

Figura 1. Modelul Ecocultural al Dezvoltării

Note. Această figură este construită pe baza figurii publicate în Keller și Kartner (2013)

Conform Modelului Ecocultural al Dezvoltării (Keller & Kartner, 2013), diferite contexte ecosociale sunt asociate cu diferite modele culturale ale persoanelor care îngrijesc copiii (și anume, un set de credințe care sunt împărtășite de indivizii dintr-o comunitate; Kushlev și colab., 2012). În plus, conform lui Kagitcibasi (2017), există două dimensiuni care se combină pentru a forma diferitele modele culturale: *agency* și *distanța interpersonală*. *Agency* se referă la măsura în care individul se definește ca funcționând autonom și poate varia de la autonomie (respectiv, funcționând în baza propriilor scopuri, dorințe și motivații) la heteronomie (și anume, funcționând în baza constrângerilor externe; Kagitcibasi, 2017). *Distanța interpersonală* se referă la măsura în care individul se definește pe sine însuși ca fiind conectat cu ceilalți și variază de la separare (adică, sine separat, care este distinct de ceilalți) la relaționare (respectiv, sinele care este conectat cu ceilalți și este definit în funcție de rețeaua relațională în care este inserat). Combinând aceste două dimensiuni, putem obține trei modele culturale prototipice (Keller & Kartner, 2013). Primul model cultural, modelul cultural al independenței, se caracterizează prin combinarea separării și autonomiei. Acest model este caracteristic familiilor din clasa de mijloc din societățile Individualiste occidentale, care sunt de obicei organizate ca familii nucleare în care există puțini copii, concepuți la vârste mai târzii, și în care există niveluri ridicate ale educației formale și ale veniturilor (Greenfield, 2018; Keller & Kartner, 2013). Al doilea model, modelul cultural interdependent, este caracterizat de o combinație între relaționare și heteronomie. Acest model apare în societățile Colectiviste tradiționale cu o economie bazată pe subzistență, în cazul familiilor care sunt de obicei organizate ca familii extinse, în care există mulți copii concepuți la vârste mai timpurii și în care există niveluri mai scăzute ale educației formale și ale veniturilor (Keller & Kartner, 2013). Al treilea model este cel autonom-relațional, care combină relaționarea și autonomia. Acest model cultural este caracteristic familiilor din clasa de mijloc din societățile Colectiviste non-occidentale care sunt expuse la tranziții sociale și economice (de exemplu, tranziția la economia de piață, creșterea nivelului de educație etc.; Mone & Benga, 2018). Aceste familii au un nivel ridicat de educație formală și de venituri, fiind de obicei organizate ca familii nucleare cu mai puțini copii, concepuți la vârste mai târzii (Keller & Kartner, 2013).

Modelele culturale ale părinților influențează scopurile de socializare ale acestora (Greenfield, 2018; Hamayel, 2018; Keller, 2018; Koster & Kartner, 2019). Ca atare, părinții cu modele culturale independente consideră ca fiind mai importante scopurile de socializare

focalizate pe autonomie (e.g., competitivitate, încredere în sine) și separare (e.g., unicitate, independență; Keller, 2018). Părinții cu modele culturale interdependente consideră ca fiind mai relevante scopurile de socializare focalizate pe heteronomie (e.g., obediență, respect pentru tradiții) și relaționare (e.g., loialitate, armonie relațională). Părinții cu modele culturale autonom-relaționale valorizează scopurile de socializare care sunt axate pe autonomie și relaționare.

Scopurile de socializare ale persoanelor care îngrijesc copiii influențează etnoteoriile pe care acestea le au. În cercetarea de față, etnoteoriile parentale se referă la convingerile pe care părinții dintr-o comunitate le împărtășesc cu privire la practicile parentale optime (Mone și colab., 2014; Super & Harkness, 1986). Studiile anterioare au arătat că persoanele care îngrijesc copiii tind să considere ca fiind optime acele practici parentale care facilitează atingerea scopurilor de socializare pe care ele le valorizează (Bader și colab., 2018; Keller, 2018). De exemplu, persoanele care îngrijesc sugari și care au scopuri de socializare autonome tind să aprecieze practicile parentale care îi ajută să atingă aceste scopuri (de exemplu, interacțiunea față în față, stimularea cu ajutorul obiectelor; Keller & Kartner, 2013; Mone și colab., 2014).

Există de asemenea o serie de factori care influențează convingerile părinților și care nu au fost luați în considerare de Modelul Ecocultural al Dezvoltării sau de studiile construite pe baza acestui model. În primul rând, am dori să menționăm dimensiunile culturale descrise de Hofstede și colab. (2010) (Individualism-Colectivism, Distanță față de Putere, Masculinitate-Feminitate, Evitare a Incertitudinii, Orientare pe Termen Lung-Orientare pe Termen Scurt, Indulgență-Restrângere). Individualismul se referă la predilecția pentru o rețea socială difuză, în care indivizii se concentrează pe a avea grijă de ei înșiși și de familiile lor. Colectivismul este conceptualizat ca referindu-se la o rețea socială compactă în care indivizii, în schimbul loialității, se așteaptă ca ceilalți membri ai grupului să aibă grijă de ei (Hofstede și colab., 2010). Distanța față de Putere se referă la măsura în care indivizii cu putere mai puțină dintr-o societate consideră că inegalitățile în ceea ce privește distribuția puterii sunt acceptabile și inevitabile (Hofstede și colab., 2010; Hofstede, 2011). Masculinitatea-Feminitatea se referă la măsura în care rolurile de gen se suprapun într-o societate. În culturile sau societățile Masculine, se pune accentul pe succes, concurență, prestigiu profesional, câștig și recunoaștere. În plus, există o delimitare clară între rolurile de gen (Ljunge, 2016). O societate Feminină este una în care se pune accent pe cooperare, modestie, consens, relații și calitatea vieții. În plus, există o suprapunere mare între rolurile de gen. În aceste societăți, atât bărbații, cât și femeile ar trebui să fie focalizați pe modestie, tandrețe și calitatea

vieții (Hofstede și colab., 2010). O a patra dimensiune a culturii unei societăți este Evitarea Incertitudinii (Hofstede & McCrae, 2004). Această dimensiune se referă la gradul în care indivizii dintr-o societate se simt inconfortabil cu incertitudinea, ambiguitatea și imprevizibilitatea. O a cincea dimensiune a culturii unei societăți este Orientarea pe Termen Lung-Orientarea pe Termen Scurt (Hofstede și colab., 2010; Hofstede, 1991). Această dimensiune se referă la măsura în care valorile focalizate pe atingerea obiectivelor și pe obținerea recompenselor viitoare sunt încurajate într-o cultură. În culturile Orientate pe Termen Lung, putem observa că valorile precum perseverența și economisirea sunt promovate deoarece presupun orientarea spre recompense viitoare. În culturile Orientate pe Termen Scurt, putem observa că valorile axate pe trecut și prezent (e.g., respectul pentru tradiție, îndeplinirea obligațiilor sociale) sunt promovate. O a șasea dimensiune a culturii naționale este Indulgența-Restrângere (Hofstede și colab., 2010). Această dimensiune se referă la gradul în care o cultură permite satisfacerea nevoilor umane de bază. Într-o cultură caracterizată de Indulgență, există o tendință de a încuraja satisfacerea liberă a acestor dorințe umane de bază, cu o focalizare pe “a te bucura de viață” și “a te distra”. În culturile caracterizate de Restrângere, există convingerea că satisfacerea acestor nevoi trebuie controlată și reglementată de norme sociale stricte.

Aceste dimensiuni culturale sunt factori importanți de la nivel societal care sunt asociați cu variațiuni în contextul ecocultural (Hofstede și colab., 2010). În consecință, aceste dimensiuni culturale ar putea fi asociate cu variațiuni în ceea ce privește modele culturale ale persoanelor care îngrijesc copiii și, ca atare, cu variațiuni la nivelul convingerilor parentale și al scopurilor de socializare. Am explorat asocierea dintre aceste dimensiuni culturale și convingerile parentale în studiul 2.

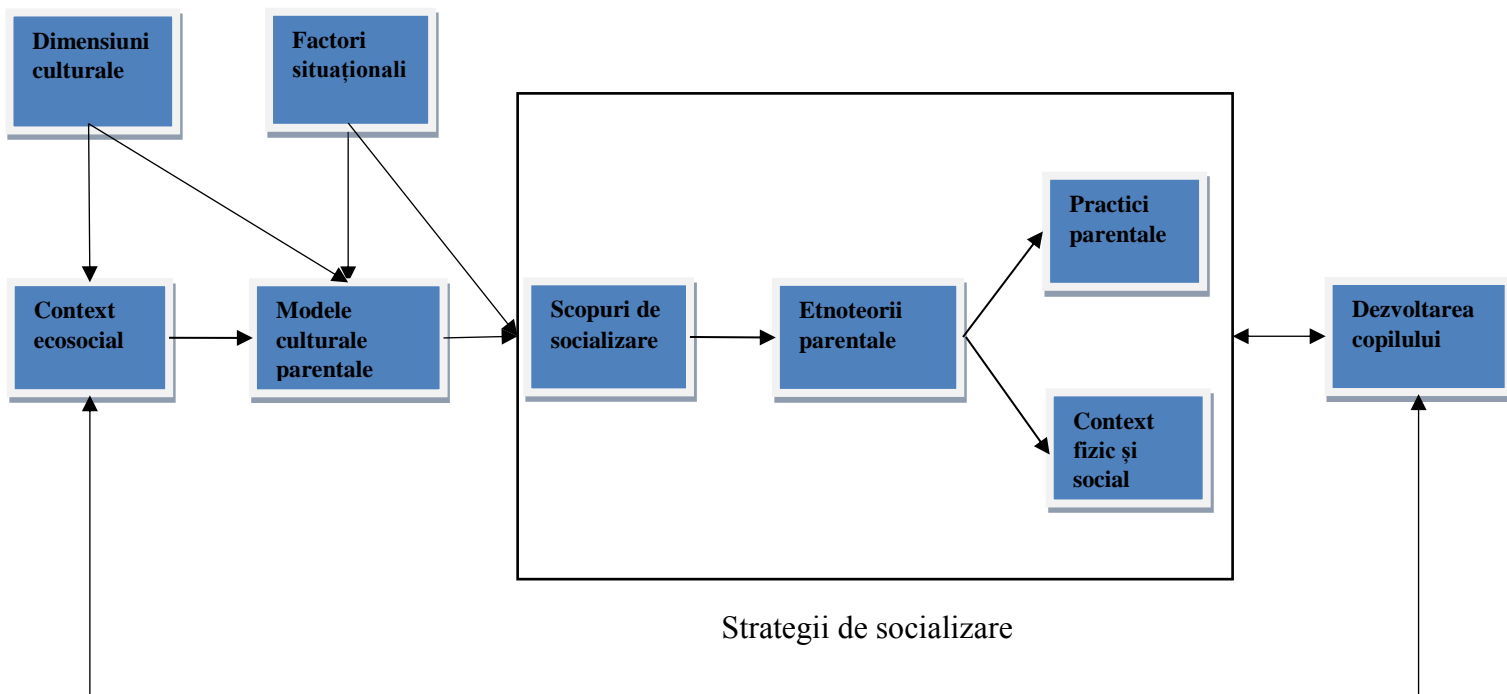
În al doilea rând, convingerile și practicile parentale variază nu numai în funcție de factori ce țin de contextul ecosocial (e.g., dimensiunea familiei), de factori de la nivel societal (e.g., Individualism-Colectivism) sau de factorii ce țin de nivelul individual (e.g., modelele culturale), ci și în funcție de factori situaționali. Mai precis, deși există diferențe interculturale ceea ce privește modelul cultural care este activat cronic, toate modelele culturale pot fi activate situațional, indiferent de cultură (Oyserman, 2017). Acest lucru este posibil deoarece indivizii, indiferent de cultură, sunt expuși unor situații care duc la dezvoltarea unui model independent și la situații care conduc la dezvoltarea unui model cultural interdependent. Am explorat felul în care factorii situaționali influențează modelele culturale ale părinților în studiul 7.

În al treilea rând, caracteristicile individuale ale părinților constituie un alt factor important care influențează modelul cultural și strategiile de socializare ale acestora. Mai precis, genul părinților ar putea influența convingerile și practicile lor parentale, modul în care interiorizează normele culturale și modul în care modelează contextul ecocultural în care trăiesc (Cross, Bacon & Morris, 2000). În studiul 2, ne-am concentrat în mod specific asupra genului parental, deoarece acesta a fost asociat cu convingerile și practicile parentale (McKee și colab., 2007; Tulviste, 2013).

În al patrulea rând, este important să includem și influența convingerilor parentale asupra contextului fizic și social în care copilul se dezvoltă. Modelul Ecocultural al Dezvoltării (Keller & Kartner, 2013) nu ia în considerare influența convingerilor parentale asupra modului în care părinții structurează mediul proximal în care se dezvoltă copilul. În schimb, teoria nișei dezvoltării (Super & Harkness, 1994) ia în considerare această influență. Mai mult, există studii care atestă faptul că părinții structurează mediul copiilor în funcție de etnoteoriile lor parentale. Mai important, modul în care părinții structurează mediul copilului are consecințe asupra modului în care copilul se dezvoltă (Tudge & Doucet, 2004; Rogoff, 2018; Rosa & Tudge, 2013). Astfel, considerăm că este important să includem contextul fizic și social al dezvoltării copilului în cadrul Modelul Ecocultural al Dezvoltării. Această adăugire la model rezultă și din convingerea noastră că proliferarea modelelor care au o suprapunere conceptuală ridicată este o strategie cu valoare euristică mai mică, în comparație cu o strategie focalizată pe optimizarea modelelor teoretice pe care le avem deja. Pe baza acestei idei, am decis să integrăm Modelul Ecocultural al Dezvoltării și teoria nișei de dezvoltare. Modelul combinat, în comparație cu cele două modele considerate separat, are o valoare euristică mai mare și specifică mai multe căi prin care convingerile părinților influențează dezvoltarea copilului.

Pentru a rezuma, pe baza dovezilor existente, am decis să includem patru noi variabile în Modelul Ecocultural al Dezvoltării: 1) dimensiunile culturale; 2) factorii situaționali; 3) caracteristicile parentale; 4) contextul fizic și social în care se dezvoltă copilul. În Figura 2 de mai jos, se poate vedea Modelul Ecocultural al Dezvoltării Extins. Nu dorim să sugerăm faptul că mecanismele cauzale identificate de noi sunt exhaustive, dar reflectă recenzia literaturii pe care am realizat-o.

Figura 2. Modelul Ecocultural al Dezvoltării Extins

II. OBIECTIVUL PRINCIPAL AL DEMERSULUI DE CERCETARE ȘI PREZENTAREA GENERALĂ A STUDIILOR

2.1. Obiectivul principal al demersului de cercetare

Așa cum am prezentat anterior, variațiuni la nivelul convingerilor parentale sunt asociate cu factori de la nivel societal, ecosocial, individual și situațional. Așadar, obiectivul principal al acestui demers de cercetare a fost să investigăm felul în care cultura influențează convingerile parentale ale mamelor din România cu copii de vârsta preșcolară, prin intermediul unor factori de la nivel ecosocial, societal, individual și situațional.

2.2. Prezentare generală a studiilor

Pentru a atinge obiectivul principal al acestui demers am realizat șapte studii. Din cele șapte studii, două (studiile 1 și 6) au fost teoretice și cinci (studiile 2, 3, 4, 5 și 7) au fost empirice. Fiecare studiu a avut un obiectiv specific care a condus la atingerea obiectivului principal al tezei.

În studiul 1, am efectuat un review teoretic cu obiectivul de a analiza starea actuală a cercetării în ceea ce privește cultura din România și asocierea acesteia cu convingerile și practicile parentale. Review-ul s-a axat, de asemenea, pe trecerea în revistă a rezultatelor legate de impactul schimbărilor socioeconomice recente care au avut loc în țară. Ne-am focalizat în special pe a investiga dacă aceste modificări sunt asociate cu schimbări în ceea ce privește modelele culturale parentale, precum și convingerile și practicile prevalente ale părinților.

În studiul 2, obiectivul nostru principal a fost de a investiga diferențe interculturale în ceea ce privește scopurile de socializare, în funcție de cele șase dimensiuni culturale ale lui Hofstede. Acest obiectiv a fost setat deoarece majoritatea cercetărilor care au studiat relația dintre cultură și convingeri parentale, au făcut acest lucru numai din punctul de vedere al dimensiunii Individualism-Colectivism. Pentru a atinge obiectivul acestui studiu, am analizat date din al șaselea val al World Value Survey (WVS, 2014). Analiza a fost efectuată pe un eșantion de 39.705 de persoane din 40 de țări. În acest studiu, am dorit, de asemenea, să investigăm dacă acești factori de la nivel societal (respectiv, dimensiunile circumscrise de Hofstede) moderează asocierea dintre factorii de la nivel individual și convingerile parentale ale persoanelor care îngrijesc copiii. Pentru a face acest lucru, am investigat relația dintre cele șase dimensiuni culturale ale lui Hofstede (factori la nivel societal), genul părintelui (factor de nivel individual) și convingerile părinților despre scopuri de socializare. O altă strategie în acest scop a fost analizarea relației dintre Distanța față de Putere (un factor de la nivel societal), nivelul educațional (un factor de la nivel individual) și convingerile părinților despre scopurile de socializare.

În studiile 3 și 4, obiectivul nostru a fost de a construi și valida preliminar un chestionar care măsoară etnoteoriile parentale ale mamelor copiilor cu vârste cuprinse între trei și șase ani. Construcția acestui instrument a fost necesară datorită lipsei în literatura de specialitate a unui chestionar care să măsoare etnoteoriile parentale cu privire la practicile parentale care se concentrează pe agency și distanță interpersonală, în cazul acestei grupe de vârstă. În consecință, acest chestionar a fost construit pentru a evalua convingerile parentale despre practicile parentale prin care o persoană care îngrijește copiii promovează autonomia sau heteronomia și practicile parentale prin care promovează separarea sau relaționarea. În studiul 3 am colectat date de la un eșantion de 397 de mame, iar în studiul 4 date de la un eșantion de 222 de mame de preșcolari din România.

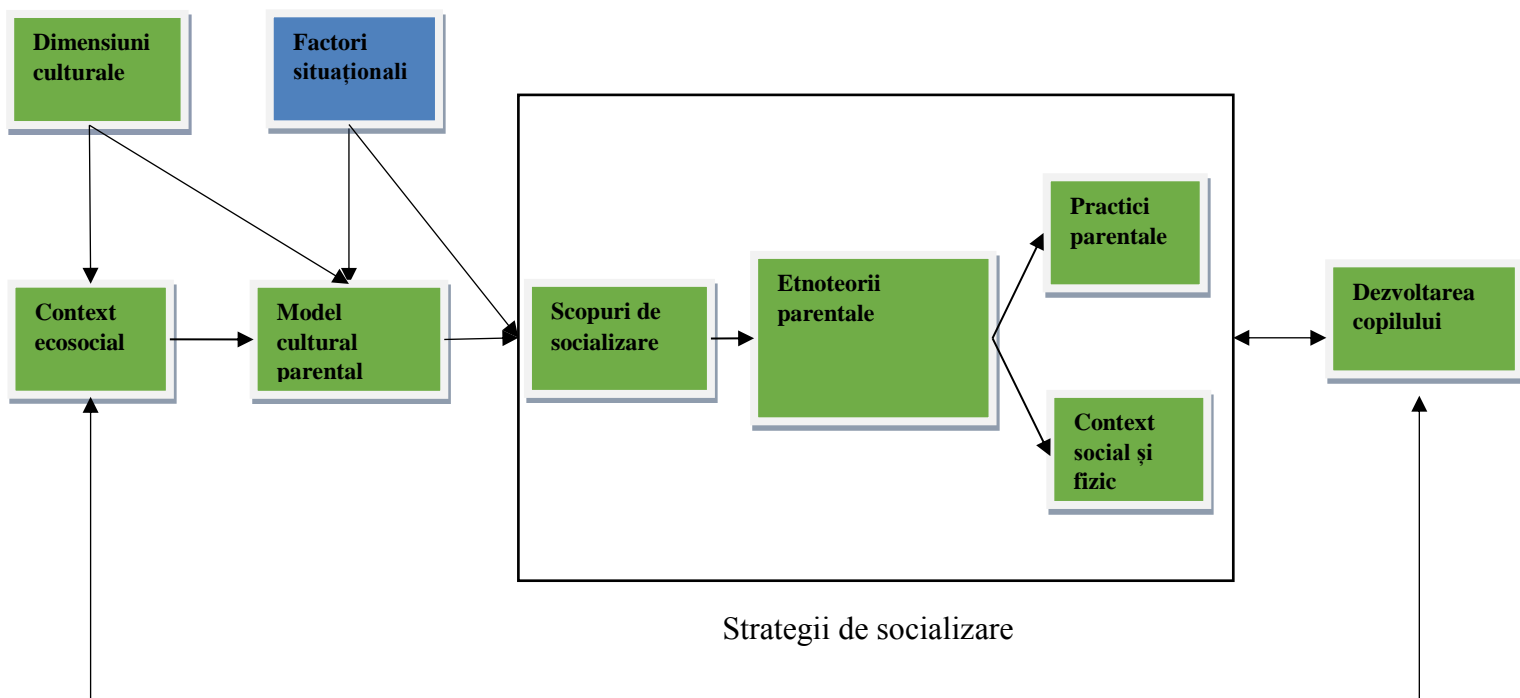
În studiul 5, obiectivul nostru principal a fost de a explora relația dintre nivelul educational, componentele implicite și explicite ale modelelor culturale, scopurile de socializare și etnoteoriile parentale ale mamelor unor copii preșcolari din România. Am stabilit acest obiectiv deoarece toate studiile care au investigat relația dintre modelul cultural al mamei și convingerile parentale ale acesteia s-au focalizat doar pe componentele explicite ale modelelor culturale (vezi Keller și colab. 2006). Totuși, studii recente au obținut rezultate conform cărora componentele implicite ale modelelor culturale individuale prezic mai bine apartenența culturală a individului (Kitayama și colab., 2009). Drept consecință, am decis să explorăm relația dintre componentele implicite și explicite ale modelului cultural al mamei și convingerile parentale ale acesteia. Pentru atingerea obiectivului, studiul a presupus analiza unor date obținute de la un eșantion de 141 de mame de preșcolari din România.

În studiul 6, am realizat un review al literaturii cu obiectivul de a explora modalitățile prin care am putea reconceptualiza influența culturii asupra dezvoltării umane dintr-o perspectivă a Cogniției Situate. Acest demers s-a bazat pe rezultatele studiului 5, conform cărora componentele implicite ale modelului cultural al mamelor prezic mai bine convingerile parentale ale acestora, comparativ cu componentele explicite. Componentele implicite ale modelului cultural al mamelor și distincția dintre acestea și componentele explicite au fost conceptualizate pe baza modelului Analizei Sarcinilor Culturale (Kitayama și colab., 2009). Acest model este bazat pe paradigma Cogniției Situate.

În studiul 7, obiectivul nostru a fost de a investiga influența amorsării situaționale a dimensiunii agency asupra scopurilor de socializare și a etnoteoriilor parentale. Acesta este, după cunoștințele noastre, primul studiu care manipulează experimental accesibilitatea unei dimensiuni a modelului cultural al mamelor și care testează efectul acestei activări asupra evaluării unor convingeri sau etnoteorii parentale. Studiul a fost realizat pe baza paradigmei care reinterpretează conceptul de cultură pornind de la teoria Cogniției Situate (Oyserman, 2017) și a presupus colectarea de date de la un eșantion de 74 de mame.

III. STUDIUL 1¹

În primul studiu prezentat în cadrul acestei teze, ne-am concentrat asupra culturii din România, privită prin prisma dimensiunilor culturale descrise de Hofstede și colab. (2010), și asupra modului în care aceasta este asociată cu convingerile și practicile parentale ale părinților din România. De asemenea, am analizat rezultatele existente care fac referire la impactul schimbărilor socioeconomice recente care au avut loc în țară, pentru a investiga dacă acestea sunt asociate cu schimbări în ceea ce privește modelele culturale parentale, precum și convingerile și practicile parentale prevalente ale părinților. Demersul nostru este unul important, având în vedere lipsa review-urilor care să se focalizeze pe trecerea în revistă a cercetărilor centrate pe asocierea dintre cultură și convingeri și practici parentale, în cazul țărilor est-europene și, în special, al României. Figura 3 prezintă (în culoarea verde) variabilele din Modelul Ecocultural al Dezvoltării Umane Extins pe care ne-am concentrat în prezentul studiu.

Figure 3.

Variabilele din Modelul Ecocultural al Dezvoltării Umane Extins care sunt de interes în studiul prezent (în verde).

¹ Publicat ca Mone, I., & Benga, O. (2018). Romania's cultural profile and recent socio-economic changes: implications for parental beliefs and practices. *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Psychologia-Paedagogia*, 63(2).

În primul rând, am analizat felul în care se poziționează România pe fiecare dintre cele șase dimensiuni descrise de Hofstede și colab. (2010) și am explorat consecințele acestor poziționări asupra convingerilor și comportamentelor parentale. Potrivit lui Hofstede și colab. (2010), România este o cultură Colectivistă, cu Distanță Crescută față de Putere. De asemenea, este o cultură Feminină, cu un grad înalt de Evitare a Incertitudinii, care se concentrează pe Restrângere. În ceea ce privește dimensiunea Orientare pe Termen Lung–Orientare pe Termen Scurt, scorul României nu ne permite să clasificăm cultura nici ca fiind Orientată pe Termen Lung, nici ca fiind Orientată pe Termen Scurt. Pe baza felului în care se poziționează România pe fiecare din dimensiunile descrise de Hofstede și colab. (2010), ne putem aștepta ca, în cazul familiilor din această cultură, să se pună accentul pe ierarhie, să existe reguli stricte, rigide și să se pună accentul pe conformism și pe obediența copilului. Ne-am aștepta, de asemenea, să existe o focalizare pe dezvoltarea la copil a economisirii, a respectului față de bătrâni, a relaționării, a smereniei, a stăpânirii de sine și a amânării gratificării. O altă așteptare ar fi ca fetele și băieții să fie socializați în moduri similare. Ne-am aștepta, de asemenea, ca părinții să se focalizeze pe a-și socializa copiii să evite situațiile necunoscute, de risc și să dezvolte o nevoie de predictibilitate. O altă așteptare ar fi ca, pe măsură ce se dezvoltă, copiii să manifeste un nivel ridicat de cinism social.

În al doilea rând, am efectuat un review al studiilor care s-au concentrat pe asocierea dintre schimbările socioeconomice la care a fost expusă România, pe de o parte, și modelele culturale, convingerile și practicile predominante ale părinților din România, pe de altă parte. Pe baza unora dintre studiile analizate, putem concluziona că, odată cu schimbările socioeconomice, a existat o tranziție către un model cultural autonom-relațional (Corapci și colab., 2017; Gavreliuc & Ciobota, 2013; Friedlmeier & Trommsdorff, 2011; Mansour și colab., 2018; Mone și colab., 2014; Wege și colab., 2014). Alte studii sugerează că a existat o creștere a focalizării pe autonomie, dar nu ne oferă nicio dovadă cu privire la modul în care s-a schimbat accentul pe relaționare (Marici, 2015; Negru-Subtirica și colab., 2015). Unele studii sugerează că indivizii din România au un nivel de autonomie mai ridicat decât persoanele din culturile Individualiste (Frost & Frost, 2000; Moza și colab., 2018). Cu toate acestea, alte studii sugerează că există încă un accent pe heteronomie și relaționare în cultura din România și că efectul schimbărilor socioeconomice, cel puțin în România, nu se traduce în prevalența mai crescută a unui model independent sau autonom-relațional (Bond & Lun, 2014; David, 2015; Friedlmeier & Gavreliuc, 2013; Gavreliuc, 2012;

Gavreliuc & Gavreliuc, 2012). Aceste rezultate divergente sugerează că efectele schimbărilor socioeconomice nu sunt la fel de simple sau lineare precum sugerează modelele actuale. Acestea indică, de asemenea, necesitatea mai multor cercetări care să identifice variabilele moderatoare responsabile pentru rezultatele divergente.

Unul dintre motivele rezultatelor divergente ar putea fi faptul că schimbările socioeconomice ar putea avea un impact diferit asupra unei societăți, în funcție de felul în care este structurată cultura societății respective. De exemplu, Mone și colab., (2016) au obținut rezultate care indică faptul că poziția unei țări pe dimensiunea Distanță față de Putere moderează relația dintre nivelul educațional al indivizilor din țara respectivă și scopurile de socializare pe care aceștia le valorizează. Rezultatele acestui studiu au sugerat că diferența dintre cei cu un nivel educațional crescut și cei cu un nivel educațional scăzut în ceea ce privește valorizarea obedienței și a exprimării sinelui a fost mai mică în culturile cu distanță mare față de putere, comparativ cu culturile cu distanță mică față de putere. Aceste rezultate sugerează că o creștere a nivelului de educație în culturi cu distanță mare față de putere, cum ar fi România, ar putea duce la modificări mai puțin pronunțate în ceea ce privește valorizarea anumitor scopuri de socializare, cum ar fi, spre exemplu, obediența.

Interpretarea faptului că rezultatele acestor linii de cercetare sunt divergente trebuie să se bazeze, de asemenea, pe faptul că dezvoltarea economică și socială are un impact diferit asupra comunităților distincte dintr-o societate sau țară. Ca atare, în comunitățile rurale din România, unde nivelul de educație și venit sunt încă scăzute și familiile extinse cu mulți copii, concepuți la vârste timpurii, sunt încă frecvente, ne așteptăm să observăm prezența modelelor culturale interdependente, împreună cu strategiile parentale asociate (Keller, 2018; Neculaesei & Tătarușanu, 2008)

O altă explicație pentru rezultatele divergente ar putea fi faptul că schimbările economice și sociale influențează diferențial indivizii care au vârste diferite. Friedlmeier (2006) a comparat modul în care adolescenții și părinții lor din 100 de familii au perceput schimbările care au avut loc în România. Mai precis, s-a evaluat dacă indivizii și-au perceput viitorul ca fiind nesigur, precum și încrederea acordată celorlalți. Persoanele mai în vârstă au perceput viitorul ca fiind mai nesigur și au avut încredere mai mică în ceilalți. Mamele și fiicele au perceput viitorul ca fiind mai nesigur decât tații și fiii. Acest rezultat ar putea fi explicat de o distribuție mai tradițională a rolurilor de gen (Friedlmeier & Gavreliuc, 2013). Rezultatele acestui studiu sugerează așadar că

schimbările economice, sociale și politice influențează diferit indivizii, în funcție de vârsta și chiar de genul lor.

Rezultatele discrepante ar putea fi explicate și prin metodologiile divergente utilizate de cercetători diferiți. Este important ca studiile viitoare să fie efectuate pe un eșantion reprezentativ la nivel național, format din indivizi din diferite comunități, urmărit longitudinal. Acest tip de design ne-ar permite să urmărim longitudinal modul în care schimbările socioeconomice sunt asociate cu variațiuni în ceea ce privește cultura din România și convingerile și practicile predominante ale părinților și să comparăm impactul acestor schimbări asupra diferitelor comunități. Alte tipuri de modele care ar fi utile sunt studiile care folosesc cohorte din diferite epoci istorice, pentru a avea un test mai direct al modului în care societatea din România și credințele și practicile parentale predominante au fost modificate de diferitele schimbări socioeconomice și politice.

În concluzie, review-ul teoretic de față aduce contribuții importante, deoarece este prima sinteză a studiilor care s-au focalizat pe felul în care este structurată cultura din România și impactul acestei structuri asupra convingerilor și practicilor parentale. În plus, subliniază în mod special faptul că modelele teoretice actuale care vizează schimbarea culturală și familială trebuie nuanțate.

IV. STUDIUL 2²

4.1. Introducere

Cele șase dimensiuni culturale postulate de Hofstede și colab. (2010) pot fi conceptualizate ca factori de nivel societal care pot prezice diferențele interculturale în ceea ce privește convingerile parentale. Majoritatea studiilor existente care s-au centrat pe a explora asocierea dintre aceste dimensiuni și convingerile și practicile parentale s-au concentrat numai asupra modului în care dimensiunea Individualism-Colectivism este asociată cu diferențele interculturale în ceea ce privește scopurile de socializare (de exemplu, Greenfield, 2009; Harkness și colab., 2010; Li & Fung, 2020). Concentrarea exclusivă asupra dimensiunii Individualism-Colectivism a produs numeroase rezultate care sunt valoroase pentru modul în care înțelegem variațiile interculturale ale scopurilor de socializare. Cu toate acestea, focalizarea exclusivă asupra uneia dintre dimensiunile care definesc variațiile interculturale are anumite limitări (Harkness și colab., 2010; Oyserman, 2006). În primul rând, focalizarea doar pe dimensiunea Individualism-Colectivism ar putea avea ca efect confundarea influenței acestei dimensiuni culturale cu cea a altor dimensiuni culturale. În al doilea rând, efectul unei dimensiuni ar putea fi moderat de o altă dimensiune și acest lucru ar putea duce la situația în care apar rezultate incongruente în cazul unor studii diferite. În al treilea rând, unele diferențe pe care le observăm între culturi nu pot fi explicate dacă ne concentrăm pe o singură dimensiune culturală. De exemplu, mamele din Franța tind să valorizeze obediența mai mult decât mamele din alte țări europene (Suizzo, 2002). Această diferență este dificil de explicat dacă interpretăm rezultatele numai din punctul de vedere al dimensiunii Individualism-Colectivism. Dificultatea apare deoarece părinții din Franța, o cultură Individualistă (Hofstede și colab., 2010), ar trebui să pună accent mai mare pe independență, nu pe obediență. Această diferență devine ușor de explicat dacă luăm în considerare și dimensiunea Distanță față de Putere (Hofstede și colab., 2010) și faptul că Franța are un scor de 68 pe această dimensiune, ceea ce înseamnă că este o cultură cu Distanță Mare față de Putere. Așadar, Franța este diferită față de alte țări europene care tind să aibă scoruri mai mici pe această dimensiune (Hofstede și colab., 2010). Un scor mai mare al unei societăți pe dimensiunea Distanță față de Putere este asociat cu o valorizare mai crescută a ierarhiei și obedienței (Hofstede și colab., 2010).

---

² Rezultate din cadrul acestui capitol au fost publicate în cadrul articolului Mone, I. S., Benga, O., & Opre, A. (2015). PAPER# 97-Cross-cultural differences in socialization goals as a function of power distance, individualism-collectivism and educational level. *Romanian Journal of Experimental Applied Psychology*, 6.

Pe baza limitărilor care apar atunci când explorăm variațiile interculturale în ceea ce privește scopurile de socializare numai din punctul de vedere al unei dimensiuni culturale, un prim obiectiv al studiului 2 a fost investigarea diferențelor interculturale în ceea ce privește scopurile de socializare în funcție de toate dimensiunile culturale postulate de Hofstede și colab. (2010) (respectiv, Individualism-Colectivism, Distanță față de Putere, Masculinitate-Feminitate, Evitare a Incertitudinii, Orientare pe Termen Lung-Orientare pe Termen Scurt și Indulgență-Restrângere).

Studiile existente sugerează că toate dimensiunile culturale descrise de Hofstede și colab. (2010) sunt asociate cu variațiuni în ceea ce privește dezvoltarea umană și convingerile și practicile parentale. Există numeroase studii care sugerează că Individualismul-Colectivismul este asociat cu variațiuni interculturale în dezvoltarea temperamentului și a personalității (Hofstede & McCrae, 2004; McCrae, 2001; McCrae și colab., 2005; Rothbart & Derryberry, 1981; Putnam & Gartstein, 2016), dezvoltarea copilului (Gampe & Daum, 2018), convingerile parentale (de ex., modele culturale, scopuri de socializare și etnoteorii parentale; Bond & Lun, 2014; Chen-Bouck & Patterson, 2020; Harnayerl, 2018; Keller, 2018; Minkov et. al., 2018; Park și colab., 2014) și practicile parentale (Tudge și colab., 2018; Yau & Watkins, 2018; Majdandzic, 2017). Distanța față de Putere este, de asemenea, asociată cu variațiuni interculturale în ceea ce privește dezvoltarea temperamentului și a personalității (Hofstede & McCrae, 2004; McCrae, 2001; McCrae și colab., 2005a Rothbart & Derryberry, 1981; Putnam & Gartstein, 2016), convingerile parentale (Scwhab, 2013; Dermuth, 2013; Shearman & Dumlao, 2008), și comportamentele parentale (Oetzel și colab., 2013; Shearman și Dumlao, 2008). Masculinitatea-Feminitatea este asociată, în mod similar, cu variațiuni în ceea ce privește dezvoltarea temperamentului și a personalității (Hofstede & McCrae, 2004; McCrae, 2001; McCrae și colab., 2005a Rothbart & Derryberry, 1981; Putnam & Gartstein, 2016), convingerile parentale (Ljunge, 2016), și practicile parentale (Hofstede și colab., 2010). Evitarea Incertitudinii este, de asemenea, asociată cu variațiuni interculturale ale dezvoltării umane (Dwairy & Achoui, 2006; Hofstede & McCrae, 2004; McCrae, 2001; McCrae și colab., 2005) și ale convingerilor parentale (Hofstede și colab., 2010). Orientarea pe Termen Lung - Orientarea pe Termen Scurt este, în plus, asociată cu variații interculturale în ceea ce privește dezvoltarea umană (Hofstede & McCrae, 2004; McCrae, 2001; McCrae și colab., 2005a Rothbart & Derryberry, 1981; Putnam & Gartstein, 2016) și convingerile parentale (Hofstede și colab., 2010). Dimensiunea Indulgență-Restrângere este, de asemenea,

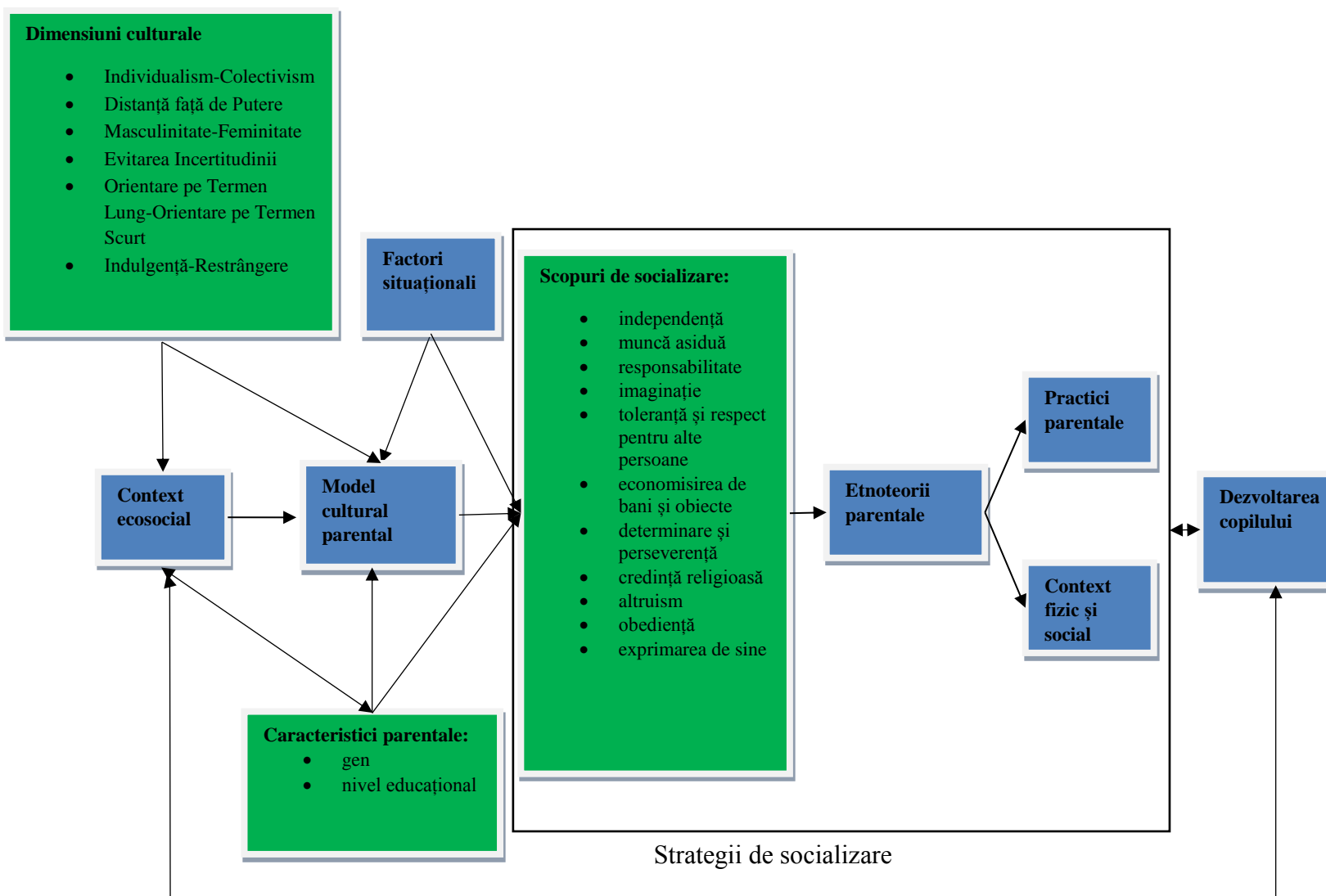
asociată cu variațiuni interculturale în ceea ce privește dezvoltarea umană (Putnam & Gartstein, 2016, Reyes, 2017) și convingerile parentale (Gelfand și colab., 2011).

Dimensiunile culturale ale lui Hofstede și colab. (2010) ar putea să prezică nu doar diferențele interculturale în scopurile de socializare, ci să influențeze și modul în care scopurile de socializare variază în cadrul unei culturi. Mai precis, aceste dimensiuni ar putea modera asocierea dintre anumite variabile de la nivel individual (cum ar fi genul, nivelul educațional) și scopurile de socializare parentale. Pe baza literaturii existente (Alampay & Jocson, 2011; Ljunge, 2016; Wittenberger & și colab., 2017) și pe baza asumpțiilor teoretice formulate de Hofstede și colab. (2010), considerăm că genul parental ar putea fi o variabilă de la nivel individual a cărei relație cu scopurile de socializare parentale ar putea fi moderată de dimensiunile culturale postulate de Hofstede și colab. (2010). Cu privire la această relație de moderare, majoritatea studiilor existente sugerează doar că Masculinitatea-Feminitatea moderează relația dintre gen și scopurile de socializare parentale. Există puține date cu privire la relația dintre celelalte dimensiuni culturale, gen și scopurile de socializare. Ca atare, un al doilea obiectiv al acestui studiu a fost explorarea relației dintre dimensiunile culturale, genul și scopurile de socializare. Acesta este un demers exploratoriu, care nu este ghidat de ipoteze, deoarece există puține studii anterioare care să ne ofere date despre această relație.

Nivelul educațional este un alt factor de la nivel individual a cărui asociere cu scopurile de socializare parentale ar putea fi moderată de dimensiunile culturale ale lui Hofstede (Gavreliuc & Gavreliuc, 2014; Hofstede și colab., 2010; Kohn & Schooler, 2010). În acest sens, Hofstede și colab. (2010), Kohn și Schooler (1969) și Gavreliuc și Gavreliuc (2014) au prezentat dovezi care sugerează că Distanța față de Putere ar putea modera asocierea dintre nivelul educațional parental și scopurile de socializare ale părinților. Ca atare, al treilea obiectiv al acestui studiu a fost să investigăm dacă Distanța față de Putere moderează relația dintre nivelul educațional și scopurile de socializare parentale. Acest obiectiv a fost unul explorator și, ca atare, nu am formulat ipoteze legate de acesta. Acest obiectiv este important, deoarece există modele teoretice care prezic că, odată cu creșterea nivelului economic și a nivelului educațional, părinții valorizează din ce în ce mai mult autonomia, independența și separarea. În plus, încep să utilizeze practici parentale specifice părinților din culturi Individualiste (e.g., Greenfield, 2018). Cu toate acestea, caracteristicile culturii părinților (e.g., poziția unei anumite culturi pe dimensiunea Distanța Față

de Putere) ar putea modera asocierea dintre nivelul lor educațional și scopurile de socializare pe care le valorizează.

În figura 4 de mai jos, regăsim Modelul Ecocultural al Dezvoltării Extins. Căsuțele colorate cu verde reprezintă variabilele din acest model asupra cărora ne-am concentrat în cadrul acestui studiu. Mai precis, ne-am concentrat asupra modului în care dimensiunile culturale sunt asociate cu scopurile de socializare ale părinților. În plus, ne-am concentrat asupra modului în care dimensiunile culturale sunt asociate cu variațiile în relația dintre două caracteristici parentale (respectiv, genul și nivelul educațional) și scopurile de socializare.

Figura 4.

Variabilele din Modelul Ecocultural al Dezvoltării Extins care sunt de interes în studiul prezent (în verde).

4.1.1. Obiective și ipoteze

Obiective

- Investigarea diferențelor interculturale în ceea ce privește scopurile de socializare parentale în funcție de Individualism-Colectivism, Distanță față de Putere, Masculinitate-Feminitate, Evitare a Incertitudinii, Orientare pe Termen Lung-Orientare pe Termen Scurt și Indulgență-Restângere.
- Explorarea relației dintre dimensiunile culturale, genul parental și scopurile de socializare parentale.
- Testarea relației de moderare dintre Distanța față de Putere, nivelul educational parental și scopurile de socializare parentale.

Ipoteze:

H1: În ceea ce privește Individualismul-Colectivismul, ne așteptăm ca, atunci când controlăm pentru influența celorlalte dimensiuni culturale, să fie mai probabil ca părinții din țările Individualiste, în comparație cu cei din țările Colectiviste, să menționeze independența, imaginația și exprimarea de sine, ca scopuri de socializare. În schimb, ne așteptăm să fie mai puțin probabil ca aceștia să menționeze obediența, altruismul, toleranța și respectul față de alte persoane, și credința religioasă.

H2: În ceea ce privește Distanța față de Putere, ne așteptăm ca, atunci când controlăm pentru influența celorlalte dimensiuni culturale, să fie mai probabil ca părinții din culturile cu Distanță Mare față de Putere să menționeze obediența ca scop de socializare, comparativ cu părinții din culturile cu Distanță Mică față de Putere. În schimb, ne așteptăm să menționeze mai puțin frecvent independența.

H3: În ceea ce privește Masculinitatea-Feminitate, ne așteptăm ca, atunci când controlăm pentru influența celorlalte dimensiuni culturale, indivizii din societățile Masculine, în comparație cu cei din societățile Feminine, să menționeze mai frecvent determinarea și perseverența, ca scopuri de socializare. În schimb, ei vor menționa mai puțin frecvent toleranța și respectul față de alte persoane și altruismul.

H4: În ceea ce privește Evitarea Incertitudinii, ne așteptăm ca, atunci când controlăm efectul celorlalte dimensiuni culturale, indivizii din culturile cu Evitare Crescută

a Incertitudinii, în comparație cu cei din culturile cu Evitare Scăzută a Incertitudinii, să menționeze mai puțin frecvent independența ca scop de socializare. În schimb, ei vor menționa mai frecvent obediința.

H5: În ceea ce privește dimensiunea Orientare pe Termen Lung - Orientare pe Termen Scurt, ne așteptăm ca, atunci când controlăm pentru efectul celorlalte dimensiuni culturale, indivizii din culturile Orientate pe Termen Lung să menționeze mai frecvent economisirea de bani și obiecte, determinarea și munca asiduă, ca scopuri de socializare, comparativ cu indivizii din culturi Orientate pe Termen Scurt.

H6: În ceea ce privește dimensiunea Indulgență-Restrângere, ne așteptăm ca, atunci când controlăm pentru celelalte dimensiuni culturale, indivizii din culturile Indulgente să valorizeze mai puțin economisirea ca obiectiv de socializare, comparativ cu indivizii din culturile caracterizate prin Restrângere.

Întrebări de cercetare:

- Sunt dimensiunile culturale ale lui Hofstede și colab. (2010) asociate cu variații ale relației dintre gen și scopurile de socializare?
- Distanța față de Putere moderează relația dintre nivelul educațional și scopurile de socializare parentale?

4.2. Metodă

4.2.1. Participanți

Am selectat 39.705 indivizi din 40 țări pentru eșantionul investigat în acest studiu (Argentina, Australia, Brazilia, Chile, China, Taiwan, Columbia, Germania, Ghana, India, Irak, Japonia, Iordania, Coreea de Sud, Lebanon, Libia, Malaezia, Mexic, Maroc, Olanda, Noua Zeelandă, Nigeria, Pakistan, Peru, Filipine, Polonia, România, Rusia, Singapore, Slovenia, Africa de Sud, Spania, Suedia, Thailanda, Trinidad și Tobago, Turcia, Ucraina, Egipt, Statele Unite și Uruguay). Datele au fost preluate din Al Șaselea Val al Sondajului Mondial al Valorilor (World Value Survey) care a avut loc între 2010 și 2014 (WVS, 2014). Pentru a accesa aceste date, am trimis o solicitare utilizând următorul site web: <http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>. Am inclus doar țările pentru care am putut obține scoruri pentru toate cele șase dimensiuni culturale

ale lui Hofstede (2011). În plus, am inclus doar participanții care au raportat că au cel puțin un copil.

Vârsta medie a indivizilor din eșantion a fost de 48.14 ani ($SD = 15.23$) și a variat între 18 și 99 de ani. În ceea ce privește sexul participanților, 43.8% au fost bărbați și 56.2% au fost femei. Vârsta medie a bărbaților a fost de 49.48 ($SD = 14.82$), variind între 18 și 98 de ani. Vârsta medie a femeilor a fost de 47.09 ($SD = 15.47$), variind între 18 și 99 de ani. Numărul mediu de copii a fost de 2.57 ($SD = 1.55$), bărbații având un număr mediu de 2.57 copii ($SD = 1.55$) și femeile având un număr mediu de 2.57 copii ($SD = 1.54$).

Pentru a putea investiga asocierea dintre cele șase dimensiuni culturale și probabilitatea ca un părinte să menționeze un anumit scop de socializare, fiecare țară a primit un scor care a indicat poziția sa pe fiecare dintre cele șase dimensiuni. Mai precis, fiecare țară a primit un scor de 0 dacă a fost clasificată ca fiind Colectivistă (adică a avut un scor sub 50 pe dimensiunea Individualism-Colectivism) sau un scor de 1 dacă a fost clasificată ca fiind Individualistă (adică a avut un scor de peste 50 pe dimensiunea Individualism-Colectivism, Hofstede și colab., 2010). În ceea ce privește dimensiunea Distanță față de Putere, fiecare țară a primit un scor de 0 dacă a avut o Distanță Mică față de Putere (adică un scor sub 50 pe această dimensiune) sau 1 dacă a avut o Distanță Mare față de Putere (adică un scor de peste 50 pe această dimensiune, Hofstede și colab., 2010). În ceea ce privește dimensiunea Masculinitate-Feminitate, fiecare țară a primit un scor de 0 dacă a fost caracterizată prin Feminitate (adică un scor sub 50) sau 1 dacă a fost caracterizată prin Masculinitate (adică un scor de peste 50). În ceea ce privește dimensiunea de Evitare a Incertitudinii, fiecare țară a primit un scor de 0 dacă a fost caracterizată de Evitare Scăzută a Incertitudinii (adică un scor sub 50) sau 1 dacă a fost caracterizată de Evitare Crescută a Incertitudinii (adică un scor de peste 50). În ceea ce privește Orientarea pe Termen Lung-Orientarea pe Termen Scurt, fiecare țară a primit un scor de 0 dacă a fost Orientată pe Termen Scurt (adică un scor sub 50) sau 1 dacă a fost Orientată pe Termen Lung (adică un scor de peste 50). În ceea ce privește Indulgența-Restrângerea, fiecare țară a primit un scor de 0 dacă a fost caracterizată de Restrângere (adică, un scor sub 50) sau un scor de 1 dacă a fost caracterizată de Indulgență (adică, un scor de peste 50, Hofstede și colab., 2010).

4.2.2. Instrumente

4.2.2.1. Scopuri de socializare

Participanților din fiecare țară li s-a cerut să selecteze cinci caracteristici pe care copiii ar trebui să le învețe acasă, dintr-o listă care conținea unsprezece caracteristici: independență; muncă asiduă; responsabilitate; imaginație; toleranță și respect față de alte persoane; economisirea de bani și obiecte; determinare, perseverență; credință religioasă; altruism; obediență; exprimarea de sine. După cum putem observa, participanții au fost întrebați dacă valorizează scopuri de socializare care ar putea fi clasificate ca fiind autonome (de ex., independența, exprimarea de sine) și scopuri de socializare care ar putea fi clasificate ca fiind relaționale (de ex., altruismul, responsabilitatea). În cazul fiecărui scop de socializare, participantul a primit un scor de 1 dacă acel scop a fost menționat ca o calitate importantă pentru dezvoltarea copilului sau un scor de 2 dacă scopul nu a fost menționat ca fiind o calitate importantă. Am inclus în eșantionul nostru doar persoane care au menționat între 1 și 5 scopuri de socializare.

4.2.2.2. Nivel educațional

Participanților din fiecare țară li s-a cerut să raporteze cel mai înalt nivel educațional pe care l-au atins selectând una dintre următoarele opțiuni: 1 = lipsa educației formale; 2 = școală primară incompletă; 3 = absolvirea școlii primare; 4 = școală secundară incompletă: tip vocațional/tehnologic; 5 = liceu complet: tip vocațional/tehnologic; 6 = școală secundară incompletă: tip teoretic; 7 = liceu complet: tip teoretic; 8; unele studii universitare, fără diplomă; 9 = studii universitare cu diplomă.

4.2.2.3. Venit național brut pe cap de locuitor

Estimările venitului național brut pe cap de locuitor, calculate cu metoda Atlas pentru anul 2014, au fost obținute pentru toate țările de pe <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.CD>, cu excepția Taiwanului (Hofstede & McCrae, 2004). VNB pe cap de locuitor pentru Taiwan a fost preluat de pe <https://eng.stat.gov.tw/point.asp?index=1>.

4.2.3. Procedură

Datele utilizate în acest studiu provin din Al Șaselea Val al Sondajului Mondial al Valorilor (2016) și au fost colectate prin interviuri realizate cu eșantioane reprezentative la nivel național care au fost formate din persoane cu vârsta de peste 18 ani. În fiecare țară, interviurile au fost efectuate fie față în față, fie telefonic, de către organizații profesionale. Colectarea datelor a fost supervizată

de către un investigator principal în fiecare țară. În urma unei solicitări pe care am făcut-o la <http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>, am primit o bază de date care conținea datele utilizate în prezentul studiu. Pentru a ne atinge obiectivele, am inclus doar persoane care au raportat că au cel puțin un copil. În plus, am inclus doar partea interviului care s-a concentrat pe scopurile de socializare și partea care s-a concentrat pe nivelul educațional.

Pentru a atinge primul obiectiv și a investiga dacă există diferențe interculturale în ceea ce privește scopurile de socializare în funcție de cele șase dimensiuni culturale ale lui Hofstede, am realizat o serie de regresii logistice. În cadrul acestor analize, am controlat pentru VNB pe cap de locuitor al țării, numărul scopurilor de socializare menționate de părinți și genul părintelui. Am controlat pentru numărul de scopuri de socializare menționate de părinți, deoarece cei/cele care menționau mai multe scopuri de socializare aveau mai multe șanse să menționeze fiecare dintre cele unsprezece scopuri. Am controlat pentru gen în prima fază pentru a investiga diferențele interculturale, eliminând varianța explicată de gen. În a doua fază, am explorat relația dintre fiecare dimensiune culturală, genul părintelui și probabilitatea de a menționa diferitele scopuri de socializare.

4.3. Rezultate

4.3.1. Analize statistice corespunzătoare primului și celui de-al doilea obiectiv

4.3.1.1. Analize statistice referitoare la independență

Ca prim pas, am realizat o analiză de regresie logistică ($\chi^2(9) = 3362.900, p = .000$) în cadrul căreia **independența** a fost utilizată ca variabilă dependentă (vezi Tabelul 4).

Tabel 4.*Analiză de regresie logistică cu independența ca variabilă dependentă*

	Independență		
	<i>b</i> (<i>SE</i>)	<i>OR</i>	<i>OR</i> 95% C.I [LL, UL]
VNB pe cap de locuitor 2014	.01*** (.00)	1.01	[1.009;1.012]
Număr de scopuri de socializare	.51*** (.02)	1.66	[1.615;1.716]
Genul părintelui	-.01 (.02)	1.02	[.973;1.058]
Individualism-Colectivism	-.25*** (.04)	.77	[.713; .847]
Distanță față de Putere	-.48*** (.05)	.62	[.56; .68]
Masculinitate-Feminitate	.05* (.02)	1.05	[1.005;1.103]
Evitarea incertitudinii	-.67*** (.03)	.51	[.488;.541]
Orientare pe Termen Lung-Orientare pe Termen Scurt	.34*** (.03)	1.40	[1.321;1.479]
Indulgență-Restrângere	-.29*** (.03)	.75	[.706;.792]
Constantă	-1.61*** (.10)	.20	

Note. *OR* = raportul de cote; În cazul VNB pe cap de locuitor din 2014 și al numărului de scopuri de socializare menționate, un *OR* mai mare indică faptul că, cu cât este mai mare VNB pe cap de locuitor sau numărul de scopuri de socializare menționate, cu atât este mai mare probabilitatea de a menționa scopul respectiv de socializare. În cazul genului, *OR* indică probabilitatea ca o persoană să menționeze un scop dacă este bărbat vs. femeie. În cazul fiecărei dimensiuni, aceasta indică probabilitatea ca un individ să menționeze un scop dacă el/ea provine dintr-o cultură care are un scor crescut pe dimensiunea respectivă, comparativ cu situația în care provine dintr-o cultură cu un scor scăzut pe acea dimensiune. În cazul dimensiunii Individualism-Colectivism, *OR* ne indică probabilitatea ca un individ să menționeze independența atunci când el/ea este dintr-o cultură Individualistă vs. o cultură Colectivistă. În cazul Distanței față de Putere, ne indică probabilitatea ca un individ să menționeze independența atunci când el/ea este dintr-o cultură cu Distanță Mare față de Putere vs. o cultură cu Distanță Mică față de Putere. În cazul Masculinității-Feminității, ne indică probabilitatea ca un individ să menționeze independența atunci când el/ea este dintr-o cultură Masculină vs. o cultură Feminină. În cazul Evitării Incertitudinii, aceasta ne indică probabilitatea ca un individ să menționeze independența atunci când el/ea este dintr-o cultură cu Evitare Crescută a Incertitudinii vs. o cultură cu Evitare Scăzută a Incertitudinii. În cazul Orientării pe Termen Lung-Orientării pe Termen Scurt, ne indică probabilitatea ca un individ să menționeze independența atunci când el/ea este dintr-o cultură Orientată pe Termen Lung vs. o cultură Orientată pe Termen Scurt. În cazul Indulgenței-Restrângerii, acesta ne indică probabilitatea ca un individ să menționeze independența atunci când el/ea este dintr-o cultură Indulgentă vs. o cultură caracterizată de Restrângere.

* $P \leq .05$, ** $p \leq .01$, *** $p \leq .001$

Am efectuat din nou analiza realizată în faza anterioară, dar am introdus un nou pas în modelul de regresie logistică ($\chi^2(15) = 3410.204, p = .000$), în care am inclus interacțiunea dintre

gen și fiecare dimensiune culturală. Singurele interacțiuni semnificative identificate au fost între Distanța față de Putere și Gen ($b = -.37, SE = .10, OR = .69, p = .000$) și între Evitarea Incertitudinii și gen ($b = .12, SE = .05, OR = 1.13, p = .023$). Femeile din țările cu Distanță Mare față de Putere au menționat independența mai frecvent decât bărbații ($b = .19, SE = .04, OR = 1.21, p = .000$). În schimb, în țările cu Distanță Mare față de Putere, bărbații au fost mai predispuși să menționeze independența ($b = -.10, SE = .02, OR = .90, p = .000$). În ceea ce privește Evitarea Incertitudinii, relația dintre gen și independență nu a fost semnificativă nici în culturile cu Evitare Scăzută a Incertitudinii ($b = -.02, SE = .04, OR = .98, p = .575$), nici în cele cu Evitare Ridicată a Incertitudinii ($b = -.02, SE = .02, OR = .98, p = .337$).

4.3.1.2. Analize statistice referitoare la munca asiduă

În cel de-al doilea pas, am realizat un model de regresie logistică ($\chi^2(9) = 3105.000, p = .000$) în cadrul căreia s-a utilizat **munca asiduă** ca variabilă dependentă (vezi Tabelul 5).

Tabel 5.

Analiză de regresie logistică cu munca asiduă ca variabilă dependentă

	Munca asiduă		
	<i>b (SE)</i>	<i>OR</i>	<i>OR 95% C.I [LL, UL]</i>
VNB pe cap de locuitor 2014	-.02***(.00)	.98	[.975;.978]
Număr de scopuri de socializare	.42***(.02)	1.52	[1.478;1.565]
Genul părintelui	-.17***(.02)	.85	[.813;.884]
Individualism-Colectivism	-.18***(.04)	.84	[.771;.914]
Distanță față de Putere	-.33***(.05)	.72	[.656;.792]
Masculinitate-Feminitate	-.21***(.02)	.81	[.778;.852]
Evitarea incertitudinii	-.70***(.03)	.50	[.472;.524]
Orientare pe Termen Lung-Orientare pe Termen Scurt	.49***(.03)	1.63	[1.541;1.730]
Indulgență-Restrângere	-.21***(.03)	.81	[.764;.855]
Constantă	-.39***(.09)	.68	

Notă. OR=raportul cotelor; Pentru mai multe explicații, a se vedea Tabelul 4.

* $p \leq .05$, ** $p \leq .01$, *** $p \leq .001$

Am realizat din nou analiza efectuată în al doilea pas, dar am introdus o nouă etapă în modelul de regresie logistică ($\chi^2(15) = 3182.999, p = .000$) în care am inclus interacțiunile dintre gen și fiecare dimensiune culturală. Singurele interacțiuni semnificative identificate au fost între Masculinitate-Feminitate și gen ($b = -.23, SE = .05, OR = .79, p = .000$), între Evitarea Incertitudinii

și gen ($b = -.21$, $SE = .05$, $OR = .81$, $p = .000$), între Orientarea pe Termen Lung-Orientarea pe Termen Scurt și gen ($b = .19$, $SE = .05$, $OR = 1.21$, $p = .000$) și între Indulgență-Restrângere și gen ($b = .140$, $SE = .05$, $OR = 1.15$, $p = .015$). În ceea ce privește Masculinitatea-Feminitatea, relația a fost semnificativă numai în culturile masculine ($b = -.28$, $SE = .03$, $OR = .76$, $p = .000$), fiind mai probabil ca bărbații să menționeze acest scop. În ceea ce privește Evitarea Incertitudinii, relația a fost mai puțin puternică în culturile caracterizate de Evitare Scăzută a Incertitudinii ($b = -.12$, $SE = .04$, $OR = .89$, $p = .004$) decât în culturile caracterizate de Evitare Crescută a Incertitudinii ($b = -.15$, $SE = .02$, $OR = .86$, $p = .000$), bărbații fiind mai probabil să menționeze munca asiduă în ambele culturi. În ceea ce privește Orientarea pe Termen Lung-Orientarea pe Termen Scurt, relația a fost semnificativă doar în culturile Orientate pe Termen Scurt ($b = -.215$, $SE = .000$, $OR = .81$, $p = .000$), bărbații menționând mai frecvent munca asiduă decât femeile. În ceea ce privește Indulgența-Restrângerea, relația a fost mai puternică în culturile caracterizate de Restrângere ($b = -.133$, $SE = .03$, $OR = .88$, $p = .000$) decât în cele caracterizate de Indulgență ($b = -.163$, $SE = .03$, $OR = .85$, $p = .000$), bărbații menționând mai frecvent munca asiduă ca scop de socializare în ambele culturi.

4.3.1.3. Analize statistice referitoare la responsabilitate

În al treilea pas, am realizat un model de regresie logistică ($\chi^2(9) = 3433.646$, $p = .000$) în cadrul căreia **responsabilitatea** a fost utilizată ca variabilă dependentă (vezi Tabelul 6).

Tabel 6.

Analiză de regresie logistică cu responsabilitatea ca variabilă dependentă

	Responsabilitate		
	$b(SE)$	OR	OR 95% C.I [LL, UL]
VNB pe cap de locuitor 2014	.01***(.00)	1.01	[1.008;1.012]
Număr de scopuri de socializare	.59***(.02)	1.80	[1.751;1.854]
Genul părintelui	.01(.02)	1.01	[.959;1.052]
Individualism-Colectivism	.67***(.05)	1.96	[1.779; 2.157]
Distanță față de Putere	.73*** (.05)	2.08	[1.874;2.305]
Masculinitate-Feminitate	.09***(.03)	1.09	[1.035;1.151]
Evitarea incertitudinii	.46*** (.03)	1.59	[1.501;1.681]
Orientare pe Termen Lung-Orientare pe Termen Scurt	.72*** (.03)	2.05	[1.917;2.184]
Indulgență-Restrângere	.04 (.03)	1.04	[.980;1.109]

Constantă	-3.318*** (.10)	.04
-----------	--------------------	-----

Notă. OR=raportul cotelor; Pentru mai multe explicații vedeți Tabelul 4.

* $p \leq .05$, ** $p \leq .01$, *** $p \leq .001$

Am efectuat din nou analiza realizată în a treia etapă, dar am introdus un nou pas în modelul de regresie logistică ($\chi^2(15) = 3441.172$, $p = .000$) în care am inclus interacțiunile dintre gen și fiecare dimensiune culturală. Nu a existat nicio interacțiune semnificativă între gen și cele șase dimensiuni culturale.

4.3.1.4. Analize statistice referitoare la imaginație

În al patrulea pas, am rulat un model de regresie logistică ($\chi^2(9) = 1011.710$, $p = .000$) în cadrul căreia **imaginația** a fost utilizată ca variabilă dependentă (vezi Tabelul 7).

Tabel 7.

Analiză de regresie logistică cu imaginație ca variabilă dependentă

	Imaginație		
	<i>b</i> (<i>SE</i>)	<i>OR</i>	<i>OR</i> 95% C.I [LL, UL]
VNB pe cap de locuitor 2014	.00***(.00)	1.00	[1.002;1.006]
Număr de scopuri de socializare	.437***(.02)	1.55	[1.479;1.620]
Genul părintelui	-.190***(.03)	.83	[.787;.870]
Individualism-Colectivism	.27*** (.05)	1.31	[1.175; 1.452]
Distanță față de Putere	-.13* (.06)	.88	[.782;.992]
Masculinitate-Feminitate	.07**(.03)	1.07	[1.013;1.136]
Evitarea incertitudinii	-.13*** (.03)	.88	[.830;.934]
Orientare pe Termen Lung-Orientare pe Termen Scurt	.12*** (.04)	1.13	[.83;.93]
Indulgență-Restrângere	.06 (.04)	1.06	[.99;.14]
Constantă	-3.46*** (.14)	.03	

Notă. OR=raportul cotelor; Pentru mai multe explicații vedeți Tabelul 4.

* $p \leq .05$, ** $p \leq .01$, *** $p \leq .001$

Am efectuat din nou analiza realizată în a patra etapă, dar am introdus un nou pas în modelul de regresie logistică ($\chi^2(15) = 1036.148$, $p = .000$), în care am inclus interacțiunile dintre gen și fiecare dimensiune culturală. Singura interacțiune semnificativă identificată a fost între gen și Indulgență-Restrângere ($b = .17$, $SE = .07$, $OR = 1.18$; $p = .023$). În culturile caracterizate de Restrângere, relația a fost mai puternică ($b = -.28$, $SE = .03$, $OR = .76$; $i = .000$) decât în culturile

caracterizate de Indulgență ($b = -.09$, $SE = .04$, $OR = .915$; $p = .019$), bărbații menționând mai frecvent imaginația decât femeile.

4.3.1.5. Analize statistice referitoare la toleranță și respect pentru alte persoane

În al cincilea pas, am realizat un model de regresie logistică ($\chi^2(9) = 1011.710$, $p = .000$) în cadrul căreia **toleranța și respectul față de alte persoane** a fost utilizată ca variabilă dependentă (vezi Tabelul 8).

Tabel 8.

Analiză de regresie logistică cu toleranță și respect pentru alte persoane ca variabilă dependentă

	Toleranță și respect pentru alte persoane		
	<i>b</i> (<i>SE</i>)	<i>OR</i>	<i>OR</i> 95% C.I [LL, UL]
VNB pe cap de locuitor 2014	.01***(.00)	1.01	[1.009;1.013]
Număr de scopuri de socializare	.57***(.01)	1.77	[1.719;1.819]
Genul părintelui	.06**(.02)	1.07	[1.019;1.114]
Individualism-Colectivism	.37*** (.05)	1.44	[1.310; 1.582]
Distanță față de Putere	.25*** (.05)	1.28	[1.161;1.431]
Masculinitate-Feminitate	.04 (.03)	1.04	[.993;1.098]
Evitarea incertitudinii	.54*** (.03)	1.72	[1.633;1.818]
Orientare pe Termen Lung-Orientare pe Termen Scurt	-.15*** (.03)	.87	[.814;.919]
Indulgență-Restrângere	.37*** (.03)	1.46	[1.370; 1.554]
Constantă	-2.89*** (.09)	.06	

*Notă.*OR=raportul cotelor; Pentru mai multe explicații vedeți Tabelul 4.

* $p \leq .05$, ** $p \leq .01$, *** $p \leq .001$

Am realizat din nou analiza efectuată în a cincea etapă, dar am introdus un nou pas în modelul de regresie logistică ($\chi^2(15) = 2792.178$, $p = .000$), în care am inclus interacțiunile dintre gen și fiecare dimensiune culturală. Singurele interacțiuni semnificative identificate au fost între gen și Individualism-Colectivism ($b = .28$, $SE = .09$, $OR = 1.32$; $p = .003$), gen și Masculinitate-Feminitate ($b = .11$, $SE = .05$, $OR = 1.11$; $p = .036$), și între gen și Evitarea Incertitudinii ($b = .12$, $SE = .06$, $OR = 1.13$; $p = .025$). În ceea ce privește dimensiunea Individualism-Colectivism, relația dintre gen și toleranța și respectul față de ceilalți a fost semnificativă doar în culturile Individualiste ($b = .20$, $SE = .05$, $OR = 1.23$, $p = .000$), fiind mai probabil ca femeile să menționeze toleranța ca scop de socializare decât bărbații. În ceea ce privește dimensiunea Masculinitate-Feminitate,

relația dintre gen și toleranța și respectul față de alte persoane a fost semnificativă doar în culturile Masculine ($b = .13$, $SE = .03$, $OR = 1.14$; $p = .000$), femeile menționând mai frecvent toleranța și respectul față de alte persoane decât bărbații. În ceea ce privește Evitarea Incertitudinii, relația a fost semnificativă doar în culturile caracterizate de Evitare Crescută a Incertitudinii ($b = .07$, $SE = .03$, $OR = 1.07$; $p = .010$), femeile menționând mai frecvent acest obiectiv decât bărbații.

4.3.1.6. Analize statistice referitoare la economisirea de bani și obiecte

În cel de-al șaselea pas, am rulat un model de regresie logistică ($\chi^2 (6) = 2642.228$, $p = .000$) în care am utilizat **economisirea banilor și a obiectelor** ca variabilă dependentă (vezi Tabelul 9).

Tabel 9.

Analiză de regresie logistică cu economisirea banilor și a obiectelor ca variabilă dependentă

	<i>Economisirea banilor și a obiectelor</i>		
	<i>b (SE)</i>	<i>OR</i>	<i>OR 95% C.I [LL, UL]</i>
VNB pe cap de locuitor 2014	-.00(.00)	1.00	[.997;1.000]
Număr de scopuri de socializare	.580***(.02)	1.79	[1.723;1.853]
Genul părintelui	.05*(.02)	1.05	[1.004;1.093]
Individualism-Colectivism	.34***(.05)	1.40	[1.278; 1.538]
Distanță față de Putere	.46** (.05)	1.58	[1.421;1.752]
Masculinitate-Feminitate	-.05** (.02)	.95	[.905;.993]
Evitarea incertitudinii	-.26*** (.03)	.77	[.732;.810]
Orientare pe Termen Lung-Orientare pe Termen Scurt	.73*** (.03)	2.07	[1.962;2.199]
Indulgență-Restrângere	-.11*** (.03)	.90	[.847;.953]
Constantă	.04 (.07)	1.04	

Notă. OR=raportul cotelor; Pentru mai multe explicații vedeți Tabelul 4.

* $p \leq .05$, ** $p \leq .01$, *** $p \leq .001$

Am efectuat din nou analiza realizată în a șasea etapă, dar am introdus un nou pas în modelul de regresie logistică ($\chi^2 (15) = 2667.720$, $p = .000$) în care am inclus interacțiunile dintre gen și fiecare dimensiune culturală. Singurele interacțiuni semnificative au fost între gen și Distanța Față de Putere ($b = .31$, $SE = .08$, $OR = 1.37$; $p = .000$) și între gen și Masculinitate-Feminitate ($b = .18$, $SE = .05$, $OR = 1.19$; $p = .000$). În ceea ce privește Distanța Față de Putere,

relația a fost semnificativă doar în culturile cu Distanță Mare față de Putere ($b = .07, SE = .02, OR = 1.07, p = .004$), femeile menționând mai frecvent economisirea decât bărbații. În ceea ce privește dimensiunea Masculinitate-Feminitate, relația a fost semnificativă doar în culturile Feminine ($b = -.18, SE = .03, OR = .83, p = .000$), bărbații menționând economisirea cu o probabilitate mai mare decât femeile.

4.3.1.7. Analize statistice referitoare la determinare și perseverență

În al șaptelea pas, am realizat un model de regresie logistică ($\chi^2 (6) = 607.881, p = .000$) în care **determinarea și perseverența** a fost utilizată ca variabilă dependentă (vezi Tabelul 10).

Am efectuat din nou analiza realizată în a șaptea etapă, dar am introdus un nou pas în modelul de regresie logistică ($\chi^2 (15) = 2205.589, p = .000$) în care am inclus interacțiunile dintre gen și fiecare dimensiune culturală. Singura interacțiune semnificativă a fost între sex și Masculinitate-Feminitate ($b = .12, SE = .05, OR = 1.12, p = .016$). În ceea ce privește dimensiunea Masculinitate-Feminitate, relația a fost semnificativă doar în culturile feminine ($b = -.18, SE = .03, OR = .83, p = .000$), bărbații evaluând determinarea și perseverența mai mult decât femeile.

Tabel 10.

Analiză de regresie logistică cu determinare și perservență ca variabilă dependentă

	Determinare și perseverență		
	<i>b</i> (SE)	OR	OR 95% C.I. [LL, UL]
VNB pe cap de locuitor 2014	.01*** (.00)	1.01	[1.012;1.015]
Număr de scopuri de socializare	.59*** (.02)	1.81	[1.742;1.881]
Genul părintelui	-.12*** (.02)	.89	[.852;.928]
Individualism-Colectivism	.02 (.05)	.96	[.878; 1.054]
Distanță față de Putere	-.02 (.05)	.98	[.885;1.083]
Masculinitate-Feminitate	-.03 (.02)	.98	[.930;1.023]
Evitarea incertitudinii	.07** (.03)	1.07	[1.015;1.125]
Orientare pe Termen Lung-Orientare pe Termen Scurt	.27*** (.03)	1.31	[1.233;1.384]
Indulgență-Restrângere	-.07* (.03)	.94	[.882;.994]
Constantă	-3.69*** (.12)	.03	

*Notă.*OR=raportul cotelor; Pentru mai multe explicații vedeți Tabelul 4.

* $p \leq .05$, ** $p \leq .01$, *** $p \leq .001$

4.3.1.8. Analize statistice referitoare la credința religioasă

În al optulea pas, am rulat un model de regresie logistică ($\chi^2(6) = 5474.221, p = .000$) în care **credința religioasă** a fost introdusă ca variabilă dependentă (vezi Tabelul 11).

Tabel 11.

Analiză de regresie logistică cu credința religioasă ca variabilă dependentă

	Credința religioasă		
	<i>b (SE)</i>	<i>OR</i>	<i>OR 95% C.I [LL, UL]</i>
VNB pe cap de locuitor 2014	-.02***(.00)	.98	[.979;.983]
Număr de scopuri de socializare	.56***(.02)	1.74	[1.680;1.805]
Genul părintelui	.21***(.02)	1.23	[1.175; 1.286]
Individualism-Colectivism	-.59*** (.05)	.56	[.509; .610]
Distanță față de Putere	-.49*** (.05)	.61	[.557;.678]
Masculinitate-Feminitate	-.02 (.03)	.98	[.932;1.032]
Evitarea incertitudinii	-.00 (.03)	1.00	[.939;1.056]
Orientare pe Termen Lung-Orientare pe Termen Scurt	-1.56*** (.03)	.21	[.197;.224]
Indulgență-Restrângere	-.28*** (.03)	.75	[.71;.80]
Constantă	-1.74*** (.11)	.18	

*Notă.*OR=raportul cotelor; Pentru mai multe explicații vedeți Tabelul 4.

* $p \leq .05$, ** $p \leq .01$, *** $p \leq .001$

Am realizat din nou analiza efectuată în a opta etapă, dar am introdus un nou pas în modelul de regresie logistică ($\chi^2(15) = 7487.524, p = .000$) în care am inclus interacțiunile dintre gen și fiecare dimensiune culturală. Singura interacțiune semnificativă a fost între gen și Masculinitate-Feminitate ($b = -.14, SE = .05, OR = .87, p = .010$). În ceea ce privește dimensiunea Masculinitate-Feminitate, relația a fost mai puternică în culturile Feminine ($b = .24, SE = .03, OR = 1.28, p = .000$) decât în culturile Masculine ($b = .14, SE = .03, OR = 1.15, p = .000$), femeile menționând mai frecvent credința religioasă ca scop de socializare decât bărbații.

4.3.1.9. Analize statistice referitoare la altruism

În al nouălea pas, am efectuat un model de regresie logistică ($\chi^2(6) = 1712.576, p = .000$) în care **altruismul** a fost introdus ca variabilă dependentă (vezi Tabelul 12).

Tabel 12.*Analiză de regresie logistică cu altruism ca variabilă dependentă*

	Altruism		
	<i>b</i> (SE)	<i>OR</i>	<i>OR</i> 95% C.I [LL, UL]
VNB pe cap de locuitor 2014	.01***(.00)	1.01	[1.010;1.014]
Număr de scopuri de socializare	.51***(.02)	1.66	[1.598;1.730]
Genul părintelui	.03(.02)	1.03	[.989;1.081]
Individualism-Colectivism	-.38 (.05)	.68	[.620; .749]
Distanțăfață de Putere	.45*** (.05)	1.56	[1.410;1.732]
Masculinitate-Feminitate	.19*** (.03)	1.22	[1.157;1.275]
Evitarea incertitudinii	-.08*** (.03)	.93	[.877;.977]
Orientare pe Termen Lung-Orientare pe Termen Scurt	-.54*** (.03)	.58	[.547;.620]
Indulgență-Restrângere	.25*** (.03)	1.29	[1.211;1.364]
Constantă	-3.75*** (.07)	.02	

*Notă.*OR=raportul cotelor; Pentru mai multe explicații vedeți Tabelul 4.

* $p \leq .05$, ** $p \leq .01$, *** $p \leq .001$

Am efectuat din nou analiza realizată în a noua etapă, dar am introdus un nou pas în modelul de regresie logistică ($\chi^2(15) = 1724.082, p = .000$) în care am inclus interacțiunile dintre gen și fiecare dimensiune culturală. Singura interacțiune semnificativă a fost între gen și Orientare pe Termen Lung-Orientare pe Termen Scurt ($b = -.14, SE = .06, OR = .88, p = .012$). În ceea ce privește Orientarea pe Termen Lung-Orientarea pe Termen Scurt, relația a fost semnificativă doar în culturile caracterizate de Orientare pe Termen Scurt ($b = .07, SE = .03, OR = 1.07, p = .015$), femeile menționând mai frecvent altruismul decât bărbații.

4.3.1.10. Analize statistice referitoare la obediență

În al zecelea pas, am efectuat un model de regresie logistică ($\chi^2(6) = 4287.438, p = .000$) în care **obediența** a fost introdusă ca variabilă dependentă (vezi Tabelul 13).

Tabel 13.*Analiză de regresie logistică cu obediență ca variabilă dependentă*

	Obediență		
	<i>b</i> (<i>SE</i>)	<i>OR</i>	<i>OR</i> 95% C.I [LL, UL]
VNB pe cap de locuitor 2014	-.01*** (.00)	.99	[.984;.988]
Număr de scopuri de socializare	.28*** (.02)	1.33	[1.284;1.367]
Genul părintelui	.08*** (.02)	1.08	[1.036;1.130]
Individualism-Colectivism	-.27*** (.05)	.77	[.702; .837]
Distanță față de Putere	-.11* (.05)	.90	[.813;985]
Masculinitate-Feminitate	-.07*** (.03)	.94	[.891;983]
Evitarea incertitudinii	.52*** (.03)	1.68	[1.583;1.778]
Orientare pe Termen Lung-Orientare pe Termen Scurt	-.910*** (.03)	.403	[.378;.428]
Indulgență-Restrângere	.36*** (.03)	1.44	[1.36;1.52]
Constantă	-1.76*** (.10)	.17	

*Notă.*OR=raportul cotelor; Pentru mai multe explicații vedeți Tabelul 4.

* $p \leq .05$, ** $p \leq .01$, *** $p \leq .001$

Am efectuat din nou analiza realizată în a zecea etapă, dar am introdus un nou pas în modelul de regresie logistică ($\chi^2 (15) = 1724.082, p = .000$) în care am inclus interacțiunile dintre gen și fiecare dimensiune culturală. Singura interacțiune semnificativă a fost între gen și Distanța Față de Putere ($b = .20, SE = .10, OR = 1.22, p = .043$). Relația dintre gen și obediență a fost semnificativă doar în culturile cu Distanță Mare Față de Putere ($b = .14, SE = .02, OR = 1.15, p = .000$), femeile menționând acest scop de socializare mai des decât bărbații.

4.3.1.11. Analize statistice referitoare la exprimarea sinelui

În al unsprezecelea pas, am efectuat un model de regresie logistică ($\chi^2 (6) = 672.579, p = .000$) în care exprimarea sinelui a fost introdusă ca variabilă dependentă (vezi Tabelul 14).

Tabel 14.*Analiză de regresie logistică cu exprimarea sinelui ca variabilă dependentă*

	Exprimarea sinelui		
	<i>b</i> (<i>SE</i>)	<i>OR</i>	<i>OR</i> 95% <i>C.I</i> [LL, UL]
VNB pe cap de locuitor 2014	-.00**(.00)	1.00	[.996;.999]
Număr de scopuri de socializare	.53***(.02)	1.70	[1.619;1.774]
Genul părintelui	.06**(.03)	1.06	[1.014;1.116]
Individualism-Colectivism	.53** (.05)	1.70	[1.537.;1.875]
Distanță față de Putere	-.03 (.06)	.97	[.869;1.088]
Masculinitate-Feminitate	.06 (.03)	1.062	[1.007;1.121]
Evitarea incertitudinii	.54*** (.03)	1.72	[1.617;1.831]
Orientare pe Termen Lung-Orientare pe Termen	.40*** (.03)	1.50	[1.400;1.596]
Scurt			
Indulgență-Restrângere	-.08** (.04)	.92	[.861;.987]
Constantă	-4.40*** (.14)	.01	

*Notă.*OR=raportul cotelor; Pentru mai multe explicații vedeți Tabelul 4.

* $p \leq .05$, ** $p \leq .01$, *** $p \leq .001$

Am efectuat din nou analiza realizată în a unsprezecea etapă, dar am introdus un nou pas în modelul de regresie logistică ($\chi^2 (15) = 1406.836, p = .000$) în care am inclus interacțiunile dintre gen și fiecare dimensiune culturală. Singura interacțiune semnificativă a fost între gen și Indulgență-Restrângere ($b = -.15, SE = .07, OR = .86, p = .026$). Relația a fost semnificativă doar în culturile caracterizate de Restrângere ($b = .10, SE = .03, OR = 1.11, p = .000$), femeile având mai multe șanse să menționeze scopul de socializare referitor la auto-exprimare.

4.3.1.12. Sumarizarea rezultatelor asociate cu primul și al doilea obiectiv

Am sumarizat rezultatele analizelor prezentate anterior, în tabelul 15. Este important de menționat că nu toate rezultatele sunt prezentate în tabel, ci doar cele relevante pentru ipotezele noastre.

Tabel 15.

Rezultatele studiului 2 asociate cu primul obiectiv

	Persoanele din țări care au un scor sub 50 pe această dimensiune este mai probabil să menționeze:	Persoanele din țări care au un scor de peste 50 pe această dimensiune este mai probabil să menționeze:
Individualism-Colectivism	Independență , Credință religioasă, Obediență	Imaginație, Exprimarea sinelui , Toleranță și respect pentru alte persoane
Distanța Față de Putere	Independență , Obediență	
Masculinitate-Femininitate		Altruism
Evitarea Incertitudinii	Independență	Obediență
Orientare pe Termen Lung-Orientare pe Termen Scurt		Muncă asiduă , Economisire , Determinare
Indulgență-Restrângere	Economisire	

Notă. În tabel sunt colorate cu verde rezultatele concordante cu ipotezele noastre și cu roșu rezultatele care nu susțin ipotezele noastre.

De asemenea, am constatat că mai multe interacțiuni între gen și diferitele dimensiuni culturale au fost semnificative. Vă rugăm să inspectați Tabelul 16, pentru un rezumat al rezultatelor obținute în raport cu cel de-al doilea obiectiv.

Tabel 16.

Rezultate ale studiului 2 asociate cu cel de-al doilea obiectiv

	Bărbați	Femei
Individualism-Colectivism		
Individualism		Toleranță și respect pentru alte persoane ⁺
Colectivism		
Distanță Față de Putere		
Distanță Crescută Față de Putere	Independență ⁺	Economisire*, Obediență*
Distanță Scăzută Față de Putere		
Masculinitate-Femininitate		
Masculinitate	Munca asiduă*	Toleranță și respect pentru alte persoane*
Femininitate	Economisire*, Determinare*	Credință religioasă ⁺
Evitarea Incertitudinii		

Evitarea Crescută a Incertitudinii	Munca asiduă ⁺	Toleranță și respect pentru alte persoane ⁺
Evitarea Scăzută a Incertitudinii		Altruism ⁺
Orientarea pe Termen Lung-Orientarea pe Termen Scurt		
Orientare pe Termen Lung		
Orientare pe Termen Scurt	Munca asiduă ⁺	
Indulgență-Restrângere		
Indulgență		
Restrângere	Munca asiduă ⁺ , Imaginație ⁺	Exprimarea sinelui [*]

Notă. ^A În cazul fiecăreia dintre cele șase dimensiuni culturale, există un rând pentru țările care obțin scoruri mari pe acea dimensiune (i.e, peste 50) și un rând pentru țările care obțin scoruri mici pe acea dimensiune (respectiv, sub 50). De asemenea, există o coloană pentru genul masculin și o coloană pentru genul feminin. Când un scop de socializare este marcat cu *, relația dintre gen și scopul respectiv este semnificativă numai în grupul cultural care obține scoruri mari sau mici pe acea dimensiune, așa cum este indicat de rândul pe care apare scopul de socializare. În plus, coloana pe care apare scopul de socializare indică genul care este mai probabil să menționeze acel scop. De exemplu, în cazul dimensiunii Masculinitate-Feminitate, diferența dintre bărbați și femei cu privire la probabilitatea de a menționa munca asiduă este semnificativă doar în culturile Masculine, nu în culturile Feminine.

^B În cazul fiecăreia dintre cele șase dimensiuni culturale, există un rând pentru țările care obțin scoruri mari pe acea dimensiune (respectiv, peste 50) și un rând pentru țările care obțin un scor scăzut pe acea dimensiune (respectiv, sub 50). În plus, există o coloană pentru bărbați și o coloană pentru femei. Atunci când un scop de socializare este marcat cu +, relația dintre gen și acel scop este mai puternică în grupul cultural care obține un scor mare sau scăzut pe acea dimensiune, așa cum este indicat de rândul pe care apare scopul. În plus, coloana în care apare obiectivul de socializare indică genul care este mai probabil să menționeze acel obiectiv de socializare. De exemplu, în cazul dimensiunii Masculinitate-Feminitate, diferența dintre bărbați și femei cu privire la probabilitatea de a menționa credința religioasă este mai mare în culturile Feminine.

4.3.2. Analize statistice asociate cu cel de-al treilea obiectiv

Pentru a atinge cel de-al treilea obiectiv și a explora dacă Distanța față de Putere moderează relația dintre nivelul educațional și scopurile de socializare parentale, am utilizat o serie de regresii logistice. Mai precis, am efectuat unsprezece regresii logistice, câte una pentru fiecare dintre scopurile de socializare măsurate. În cazul fiecărei regresii logistice, VNB-ul pe cap de locuitor din 2014, numărul scopurilor de socializare alese și genul au fost introduse ca variabile de control și Distanța față de Putere, nivelul educațional centrat în funcție de medie și interacțiunea dintre Distanța față de Putere și nivelul educațional ca predictorii. În cele ce urmează, vom raporta doar rezultatele referitoare la măsura în care interacțiunea dintre Distanța Față de Putere și nivelul educațional prezice fiecare scop. Pentru un raport complet al rezultatelor analizei, vă rugăm să inspectați teza.

4.3.2.1. Analize statistice referitoare la independență

Interacțiunea dintre Distanța față de Putere și nivelul educațional al părinților a prezis semnificativ menționarea **independenței**, $b = .07$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = 1.07$. În cazul țărilor cu Distanță Mare față de Putere, asocierea dintre nivelul de educație și independență a fost mai puternică ($b = .07$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = 1.08$) decât în cazul țărilor cu Distanță Mică față de Putere ($b = .03$, $SE = .01$, $p = .002$, $OR = 1.03$). În ambele tipuri de cultură, a fost mai probabil ca persoanele cu un nivel educațional crescut să menționeze independența ca obiectiv de socializare.

4.3.2.2. Analize statistice referitoare la munca asiduă

Interacțiunea dintre Distanța față de Putere și nivelul educațional a prezis semnificativ menționarea **muncii asidue**, $b = -.06$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = .95$. Asocierea dintre nivelul educațional și munca asiduă a fost semnificativă numai în cazul culturilor cu Distanță Mare față de Putere ($b = -.04$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = .96$), nivelul educațional fiind asociat pozitiv cu probabilitatea de a menționa munca asiduă.

4.3.2.3. Analize statistice referitoare la responsabilitate

Interacțiunea dintre Distanța față de Putere și nivelul educațional a prezis semnificativ probabilitatea de a menționa **responsabilitatea**, $b = .12$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = 1.13$. Asocierea dintre nivelul educațional și responsabilitate a fost semnificativă numai în cazul culturilor cu Distanță Mare față de Putere ($b = .10$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = 1.10$), nivelul educațional fiind asociat pozitiv cu probabilitatea de a menționa responsabilitatea.

4.3.2.4. Analize statistice referitoare la imaginație

Interacțiunea dintre Distanța față de Putere și nivelul educațional a prezis semnificativ probabilitatea de a menționa **imaginația**, $b = -.11$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = .90$. Asocierea dintre nivelul educațional și imaginație a fost mai slabă în cazul culturilor cu Distanță Mare față de Putere ($b = .05$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = 1.05$) decât în cazul culturile cu Distanță Mică față de Putere ($b = .16$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = 1.17$), nivelul educațional fiind asociat pozitiv cu probabilitatea de a menționa responsabilitatea în ambele tipuri de cultură.

4.3.2.5. Analize statistice referitoare la toleranță și respect pentru alte persoane

Interacțiunea dintre Distanța față de Putere și nivelul educațional nu a prezis în mod semnificativ **toleranța și respectul pentru alte persoane**, $b = -.02$, $SE = .01$, $p = .204$, $OR = .99$.

4.3.2.6. Analize statistice referitoare la economisirea de bani și obiecte

Interacțiunea dintre Distanța față de Putere și nivelul educațional a prezis semnificativ menționarea **economisirii de bani și obiecte**, $b = .13$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = 1.13$. Asocierea dintre nivelul educațional și economisirea de bani și obiecte a fost mai slabă în cazul culturilor cu Distanță Mare față de Putere ($b = -.01$, $SE = .01$, $p = .027$, $OR = .99$) decât în cazul culturilor cu Distanță Mică față de Putere ($b = -.11$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = .89$), nivelul educațional fiind asociat negativ cu probabilitatea de a menționa economisirea, în ambele tipuri de culturi.

4.3.2.7. Analize statistice referitoare la determinare și perseverență

Interacțiunea dintre Distanța față de Putere și nivelul educațional a prezis în mod semnificativ menționarea **determinării**, $b = .04$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = 1.04$. Asocierea a fost mai puternică în cazul culturilor cu Distanță Mare Față de Putere ($b = .10$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = 1.10$) decât în cazul culturilor cu Distanță Mică Față de Putere ($b = .08$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = 1.08$), nivelul educațional fiind asociat pozitiv cu probabilitatea de a menționa determinarea.

4.3.2.8. Analize statistice referitoare la credință religioasă

Interacțiunea dintre Distanța Față de Putere și nivelul educațional a prezis semnificativ menționarea **credinței religioase**, $b = -.171$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = .843$. Asocierea a fost semnificativă numai în cazul culturilor cu Distanță Mare față de Putere ($b = -.13$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = .88$), nivelul educațional fiind asociat negativ cu probabilitatea de a menționa credința religioasă.

4.3.2.9. Analize statistice referitoare la altruism

Interacțiunea dintre Distanța față de Putere și nivelul educațional parental a prezis în mod semnificativ menționarea **altruismului**, $b = -.10$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = .91$. Asocierea a fost semnificativă numai în cazul culturilor cu Distanță Mică Față de Putere ($b = .09$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = 1.094$), nivelul educațional fiind asociat pozitiv cu probabilitatea de a menționa altruismul.

4.3.2.10. Analize statistice referitoare la obediență

Interacțiunea dintre Distanța față de Putere și nivelul educațional a prezis semnificativ menționarea **obedienței**, $b = .04$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = 1.04$. Asocierea dintre nivelul educațional și obediență a fost mai slabă în cazul culturilor cu Distanță Mare față de Putere ($b = -.12$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = .89$) decât în cazul culturilor cu Distanță Mică față de Putere ($b = -.17$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = .85$), nivelul educațional fiind asociat negativ cu probabilitatea de a menționa obediența în cazul ambelor tipuri de cultură.

4.3.2.11. Analize statistice referitoare la exprimarea sinelui

Interacțiunea dintre Distanța Față de Putere și nivelul educațional a prezis semnificativ menționarea **exprimării sinelui**, $b = .09$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = 1.10$. Asocierea a fost mai puternică în cazul culturilor cu Distanță Mare față de Putere ($b = .13$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = 1.13$) decât în cazul culturilor cu Distanță Mică față de Putere ($b = .05$, $SE = .01$, $p = .000$, $OR = 1.05$), nivelul educațional fiind asociat pozitiv cu probabilitatea menționării exprimării sinelui ca scop de socializare, în ambele tipuri de cultură.

4.3.2.12. Sumarizare a rezultatelor asociate cu cel de-al treilea obiectiv

Pentru a inspecta rezumatul rezultatelor pe care le-am obținut referitor la cel de-al treilea obiectiv, vă rugăm să inspectați tabelul 17.

Tabel 17.

Rezultate ale studiului doi asociate cu cel de-al treilea obiectiv

	Nivel educațional scăzut	Nivel educațional crescut
Distanță față de Putere		
Distanță Mare față de Putere	Credință religioasă*, Muncă asiduă*	Independență+, Determinare+, Responsabilitate*
Distanță Mică față de Putere	Economisire+, Obediență*	Imaginație+, Altruism*

Note. ^A Atunci când un scop de socializare este marcat cu *, relația dintre nivelul educațional și acest scop este semnificativă numai în grupul cultural care obține fie un scor crescut, fie un scor scăzut la dimensiunea Distanța față de Putere, așa cum este indicat de rândul pe care apare scopul de socializare. În plus, persoanele care au nivelul educațional indicat de coloana pe care apare scopul de socializare menționează mai frecvent scopul de socializare respectiv. De exemplu, în cazul muncii asidue, diferența dintre indivizii cu nivel de educație ridicat și cei cu nivel de

educație scăzut este semnificativă doar în culturile cu Distanță Mare față de Putere, nu și în culturile cu Distanță Mică față de Putere.

^B Atunci când un scop de socializare este marcat cu +, relația dintre nivelul educațional și acel scop este mai puternică în grupul cultural care are fie un scor mare, fie unul mic în ceea ce privește Distanța Mare față de Putere, așa cum este indicat de rândul pe care apare scopul de socializare. În plus, persoanele cu nivelul educațional indicat de coloana în care apare scopul de socializare menționează mai frecvent scopul de socializare respectiv. De exemplu, în cazul economisirii, diferența dintre indivizii cu nivel de educație ridicat și cei cu nivel scăzut este mai mare în culturile cu Distanță Mare față de Putere decât în culturile cu Distanță Mică față de Putere.

4.4. Discuții

Studiul prezent a avut trei obiective. Primul a fost investigarea diferențelor interculturale în ceea ce privește scopurile de socializare parentale din perspectiva celor șase dimensiuni culturale ale lui Hofstede și colab. (2010). Al doilea a fost explorarea relației dintre dimensiunile culturale, genul parental și scopurile de socializare parentale. Al treilea a fost testarea relației de moderare dintre Distanța față de Putere, nivelul educational parental și scopurile de socializare parentale

În ceea ce privește primul nostru obiectiv, rezultatele indică faptul că există anumite asocieri între cele șase dimensiuni culturale și scopurile de socializare care au fost măsurate. Majoritate relațiilor pe care le-am identificat sunt congruente cu modelele teoretice și rezultatele cercetărilor existente. Cu toate acestea, am identificat și o serie de asocieri interesante și neașteptate. De exemplu, rezultatele noastre sugerează că dimensiunea Individualism-Colectivism este asociată pozitiv cu probabilitatea ca părintele să menționeze economisirea ca scop de socializare. Acest rezultat este contrar studiilor care sugerează că economisirea este opusă valorilor focalizate pe exprimarea sinelui (Inglehart, 1997), valori care se regăsesc în culturile Individualiste, deoarece aceste valori sunt asociate cu cheltuirea banilor și deținerea de lucruri (Park și colab., 2014). Totuși, acest rezultat este în concordanță cu cercetările care ne sugerează că, în țările dezvoltate, se pune accent pe dezvoltarea durabilă și pe conservarea resurselor și a materialelor (e.g., Dincer, 2000; Lund, 2007). O altă descoperire interesantă și neașteptată a fost că dimensiunea Individualism-Colectivism a fost asociată negativ cu probabilitatea de a menționa independența ca scop de socializare. Acest rezultat pare să indice că independența, ca scop de socializare, a fost menționată mai frecvent în culturile Colectiviste. Această descoperire este în contradicție cu predicțiile modelelor existente (vezi Greenfield, 2018; Kagitcbiasi, 2007; Keller & Kartner, 2013) și cu rezultatele unor studii (Bond & Lun, 2014; Wang & Tamis-LeMonda, 2003) care indică faptul că independența este un scop de socializare central al părinților din culturile Individualiste. În mod similar cu Park și colab. (2014), considerăm că părinții din culturile

Colectiviste au valorizat independența mai mult decât părinții din culturile Individualiste, deoarece independența nu a fost interpretată ca fiind abilitatea de a acționa pe baza propriilor intenții și dorințe (Kagitcibasi, 2017), ci ca abilitatea de a îndeplini în mod autonom sarcini și responsabilități. Această explicație este întărită de faptul că exprimarea de sine, a cărei asociere cu autonomia este mai transparentă, a fost menționată mai frecvent în culturile Individualiste decât în culturile Colectiviste. Această explicație trebuie explorată în continuare și supusă unor teste empirice.

Asocierea negativă între Distanța față de Putere, pe de o parte, și obediința și credința religioasă, pe de altă parte, este, de asemenea, neașteptată dacă luăm în considerare predicțiile modelelor teoretice actuale (Hofstede și colab., 2010). O posibilă explicație pentru aceste descoperiri neașteptate ar putea fi faptul că, în culturile cu Distanță Mică față de Putere, unde se promovează independența și exprimarea de sine a copilului, părinții au dificultăți mai mari în a face copilul să se conformeze. În consecință, conflictele părinte-copil sunt mai frecvente și, ca urmare, părinții resimt mai frecvent nevoia de obediință din partea copilului (Park, 2014). O posibilă explicație pentru asocierea negativă neașteptată dintre Distanța față de Putere și menționarea credinței religioase ca scop de socializare este că religia ar putea fi valorizată nu pentru că este un mecanism de control, ci mai degrabă pentru că duce la coeziune socială (Kasmo și colab., 2015).

Rezultatul conform căruia munca asiduă este mai puțin valorizată în culturile Masculine este, în mod similar, neașteptată. Totuși, s-ar putea explica prin faptul că, în culturile Masculine, se pune accent pe prestigiu. În consecință, munca asiduă s-ar putea să nu fie valorizată, deoarece este interpretată ca referindu-se la muncă fizică solicitantă. Acest tip de muncă este de obicei asociat cu un nivel mai redus de prestigiu și cu salarii mai mici (Rho, 2010). Faptul că în culturile Masculine altruismul a fost menționat mai frecvent este, de asemenea, un rezultat neașteptat. Pe baza rezultatelor anterioare, ne-am fi așteptat ca altruismul să fie mai important în culturile Feminine. O posibilitate este că altruismul a fost asociat cu a avea resurse suficiente pentru a le împărtăși și cu ceilalți, ceea ce ar putea fi considerat un semn al bunăstării financiare.

Faptul că persoanele din culturile cu Evitare Scăzută a Incertitudinii au valorizat mai mult munca asiduă este congruent cu noțiunea că oamenii din astfel de culturi au un sentiment mai mare de control și, în consecință, atribuie succesul efortului depus pentru a-l atinge (Moza et. al., 2018). Acest lucru i-ar putea face să fie mai predispuși să lucreze din greu, deoarece consideră că efortul

lor va produce o schimbare (Moza & colab., 2018). În schimb, faptul că valorizează munca asiduă este incongruent cu observația lui Hofstede și colab. (2010) conform căreia în culturile cu Evitare Scăzută a Incertitudinii, indivizii lucrează din greu numai atunci când este nevoie. De asemenea, rezultatul conform căruia indivizii din culturile cu Evitare Scăzută a Incertitudinii valorizează altruismul ar putea fi explicat prin faptul că în aceste culturi, unde există o focalizare mai scăzută pe conservarea resurselor pe care le avem, oamenii ar putea fi mai înclinați să le împartă cu ceilalți. Cu toate acestea, o astfel de explicație este în conflict cu faptul că economisirea este mai valorizată în aceste tipuri de culturi. Totuși, focalizarea pe economisire ar putea fi explicată de faptul că indivizii din culturile cu Evitare Scăzută a Incertitudinii se concentrează mai mult pe reciclare. Această explicație este compatibilă cu faptul că mașinile uzate sunt mai frecvent utilizate în acest tip de culturi (Hofstede și colab., 2010). Frecvența mai mare cu care sunt menționate determinarea și perseverența în culturile cu Evitare Crescută a Incertitudinii ar putea fi asociată cu faptul că în aceste culturi se valorizează munca intensă, iar determinarea este o caracteristică importantă pentru cei care doresc să funcționeze eficient într-un astfel de mediu (Hofstede și colab., 2010).

O altă descoperire neașteptată a acestui studiu este că obediința a fost menționată mai frecvent în culturile caracterizate de Indulgență. În contrast, independența și exprimarea de sine au fost menționate mai frecvent în culturile caracterizate de Restrângere. Aceste rezultate sunt contrare asumției conform căreia culturile Indulgente sunt societăți liberale în care se valorizează exprimarea de sine și independența, în timp ce culturile caracterizate de Restrângere sunt societăți focalizate pe conformism, în care auto-exprimarea și independența nu ar trebui încurajate (Gelfand și colab., 2018). Totuși, aceste rezultate ar putea fi explicate prin faptul că, în culturile Indulgente, se pune accent mai puțin pe socializarea disciplinei și a autocontrolului copilului. Acest lucru ar putea duce la dificultăți frecvente în ceea ce privește încercările părinților de a disciplina copilul și la conflicte frecvente cu copiii. Ca atare, părinții din aceste culturi ar putea exprima o nevoie mai mare de obediință din partea copiilor. Aceasta este o explicație provizorie și acest tip de dinamică ar trebui testat și explorat în continuare.

De asemenea, am descoperit o serie de rezultate interesante în ceea ce privește cel de-al doilea obiectiv al nostru. În primul rând, rezultatele noastre sugerează că, în culturile Individualiste, femeile, comparativ cu bărbații, ar putea fi mai orientate spre relații (Cross și colab., 2011). În al doilea rând, rezultatele noastre sugerează că, în culturile cu Distanță Mare față de Putere, genul ar putea fi una dintre variabilele care structurează ierarhiile sociale, bărbații având

mai multă putere decât femeile. Astfel, aceștia acordă o valoare mai mare independenței și o valoare mai mică obedienței și economisirii. În al treilea rând, putem observa că, în cazul scopurilor de socializare, afirmația lui Hofstede conform căreia diferențele dintre bărbați și femei sunt mai mici în societățile Feminine, ambele sexe concentrându-se pe cooperare, relații și calitatea vieții, nu este confirmată de datele obținute de noi. Mai mult, diferențele dintre genuri, în cazul scopurilor de socializare, sunt mai mari în culturile Feminine, bărbații fiind mai predispuși să menționeze determinarea și economisirea în aceste culturi. Cu toate acestea, ipotezele conturate de Hofstede și colab. (2010) legate de persoanele din culturile masculine au fost confirmate, bărbații valorizând mai mult munca asiduă, iar femeile valorizând mai mult toleranța și respectul față de alte persoane. În al patrulea rând, datele obținute de noi sugerează că, în culturile cu Evitare Crescută a Incertitudinii, femeile sunt mai concentrate pe relații, în timp ce bărbații sunt mai concentrați pe munca asiduă. În al cincilea rând, bărbații din culturile Orientate pe Termen Scurt sunt mai asemănători cu Indivizii din culturile Orientate pe Termen Lung, prin faptul că se focalizează pe munca asiduă, orientată spre pentru un scop. În al șaselea rând, aceste rezultate sugerează că rolurile de gen sunt mai strict delimitate în culturile caracterizate de Restrângere decât în culturile Indulgente (Hofstede și colab., 2010).

De asemenea, am identificat o serie de rezultate interesante referitoare la al treilea obiectiv al nostru. Mai precis, am constatat că, în culturile cu Distanță Mare față de Putere, a existat o asociere pozitivă între nivelul educational al indivizilor și probabilitatea ca aceștia/acestea să menționeze independența, responsabilitatea, determinarea și exprimarea de sine. În contrast, a existat o asociere negativă între nivelul educational al indivizilor și probabilitatea de a menționa munca asiduă și credința religioasă. Acest lucru pare să indice că, în cazul culturilor cu Distanță Mare față de Putere, diferența de putere dintre indivizii din straturile socioeconomice superioare și inferioare este, de asemenea, evidentă în scopurile lor de socializare. Această diferență în scopurile de socializare ale indivizilor din straturile socioeconomice superioare și inferioare ar putea fi asociată cu transmiterea intergenerațională a diferențelor socioeconomice existente între familii. Mai precis, este posibil ca indivizii din straturile socioeconomice superioare să își socializeze copiii pentru a fi autonomi, independenți și pentru a putea să se exprime liber. În schimb, este posibil ca indivizii din straturile socioeconomice inferioare să își socializeze copiii pentru a fi heteronomi și muncitori. Datorită felului în care au fost socializați, copiii indivizilor din straturile socioeconomice superioare ar putea fi mai adaptați la o școală și la un mediu de lucru în

care autonomia, curiozitatea și creativitatea sunt încurajate. Ca atare, ar putea avea acces la o educație mai bună și la locuri de muncă mai bine plătite. Rezultatele susțin, de asemenea, ipoteza lui Hofstede (2011) conform căreia diferențele dintre indivizii cu putere mai mare (respectiv, cu un nivel educațional mai ridicat, statut social ridicat și mai multe resurse economice) și cei cu putere mai mică (respectiv, cu un nivel educațional mai mic, statut social mai scăzut și mai puține resurse economice) sunt mai mari în culturile cu Distanță Mare față de Putere. Mai precis, ne referim la ipoteza conform căreia indivizii cu putere mai mică se concentrează mai mult pe valori autoritare și pe obediență decât indivizii cu putere mai mare, această diferență fiind mai pronunțată în țările cu distanță mare de putere.

În țările cu Distanță Mică față de Putere, indivizii cu niveluri educaționale crescute au fost mai predispuși să menționeze imaginația și altruismul, în timp ce indivizii cu niveluri educaționale mai scăzute au fost mai predispuși să menționeze obediența și economisirea. După cum putem observa, diferențele dintre indivizi au fost mai mici în culturile cu Distanță Mică față de Putere. Cu toate acestea, există încă unele diferențe în ceea ce privește măsura în care indivizii cu niveluri educaționale diferite se concentrează pe socializarea unui copil pentru a fi autonom și independent.

Rezultatele noastre în ceea ce privește interacțiunea dintre Distanța față de Putere și nivelul educațional sugerează că modelele actuale trebuie să nuanțeze predicțiile lor în ceea ce privește efectele dezvoltării socioeconomice asupra convingerilor parentale ale părinților dintr-o anumită cultură. În acest sens, rezultatele noastre sugerează că Distanța Față de Putere ar putea influența modul în care creșterea nivelului educațional al părinților influențează scopurile lor de socializare.

Acest studiu este important, fiind primul care a luat în considerare toate dimensiunile lui Hofstede și a colectat date dintr-un eșantion compus din indivizi din numeroase țări. Prin urmare, rezultatele noastre sunt un prim pas înspre o înțelegere mai nuanțată a variațiilor interculturale ale scopurilor de socializare. După cum am menționat, o parte din rezultate sunt în concordanță cu modelul lui Hofstede și cu literatura anterioară. În schimb, alte rezultate sugerează nevoia de a aduce mai multe nuanțe predicțiilor existente privind variațiile interculturale ale scopurilor de socializare. O altă contribuție importantă a studiului este că am explorat modul în care dimensiunile culturale moderează asocierea dintre gen și scopurile de socializare. În consecință, rezultatele noastre oferă o perspectivă importantă asupra modului în care convingerile părinților diferă între genuri în funcție de caracteristicile unei culturi, așa cum sunt definite aceste caracteristici de Hofstede și colab. (2010).

Prezentul studiu are, de asemenea, o serie de limitări. În primul rând, pentru a testa ipotezele noastre, am folosit date deja colectate. Această abordare a avut unele limitări. Mai precis, chestionarul privind scopurile de socializare a conținut itemi vagi și ambigui. Ca atare, ar fi putut exista diferențe interindividuale și interculturale în modul în care părinții au interpretat acești itemi. O altă limitare a prezentului studiu a fost că genul copilului nu a fost evaluat. În consecință, nu am putut explora cum variază scopurile de socializare ale copilului în funcție de genul copilului. Un alt aspect important de luat în considerare este că ar trebui să tratăm cu precauție efectele mici găsite în acest studiu, deoarece am avut un eșantion foarte mare. Prin urmare, este posibil să fi comis o eroare de tip I.

În ciuda acestor limitări, studiul nostru are o relevanță crescută și conduce la mai multe inovații și aplicații în teorie și practică. Rezultatele noastre sugerează că Modelul Ecocultural al Dezvoltării ar fi mult îmbunătățit dacă s-ar lua în considerare cele șase dimensiuni culturale. Afirmăm acest lucru deoarece adăugarea dimensiunilor culturale ne va ajuta să facem predicții mai nuanțate cu privire la modul în care scopurile de socializare variază intercultural. De asemenea, va nuanța predicțiile pe care le facem cu privire la efectul dezvoltării sociale și economice asupra convigerilor parentale dintr-o anumită societate. Rezultatele studiului nostru indică, de asemenea, că includerea interacțiunii dintre cele șase dimensiuni culturale (factori la nivelul societal), pe de o parte, și genul și educația (factori la nivel individual), pe de altă parte, în Modelul Ecocultural al Dezvoltării ar fi de o utilitate crescută.

V. STUDIUL 3

5.1. Introducere

Obiectivul studiului prezent a fost de a construi și de a valida preliminar un chestionar care măsoară etnoteoriile parentale ale mamelor cu copii care au vârsta între 3 și 6 ani referitoare la promovarea autonomiei sau a heteronomiei și la promovarea relaționării sau a separării. Construcția acestei scale a fost necesară deoarece nu existau instrumente pentru măsurarea acestui tip de etnoteorii, în cazul mamelor care au copiii de această vârstă. În plus, majoritatea instrumentelor existente care se concentrează pe etnoteoriile parentale nu iau în considerare distincția făcută de Kagitcibasi (2017) între agency și distanța interpersonală, indiferent dacă măsoară convingeri despre practicile parentale, competența copilului, relațiile sociale sau utilizarea tehnologiei. Ca atare, instrumentele existente care măsoară etnoteoriile parentale nu pot fi folosite pentru a investiga influența culturii asupra etnoteoriilor parentale cu privire la practicile parentale prin care mama poate promova autonomia sau heteronomia și relaționarea sau separarea copilului. Drept urmare, acestea nu pot fi folosite pentru a investiga asocierea dintre măsura în care modelele culturale ale mamelor sunt axate pe autonomie sau heteronomie și relaționare sau separare, și măsura în care etnoteoriile acestora sunt focalizate pe promovarea autonomiei sau heteronomiei și a relaționării sau a separării.

Pentru a depăși această limitare, în studiul de față, raportăm dezvoltarea și validarea unui chestionar care măsoară etnoteoriile parentale în ceea ce privește practicile parentale care promovează autonomia (sau heteronomia) și relaționarea (sau separarea) copilului. Acest instrument a fost construit pentru a măsura etnoteoriile parentale ale mamelor ai căror copii aveau vârste cuprinse între 3 și 6 ani.

5.1.1. Conceptualizarea promovării autonomiei/heteronomiei și a promovării relaționării/separării

În prezenta teză propunem o nouă conceptualizare a promovării autonomiei sau a heteronomiei și, respectiv, a relaționării sau a separării. În primul rând, considerăm că practicile parentale prin care se promovează autonomia sunt practici prin care se încurajează capacitatea copilului de a fi un agent care este guvernat de propriile dorințe, intenții și motivații (Kagitcibasi,

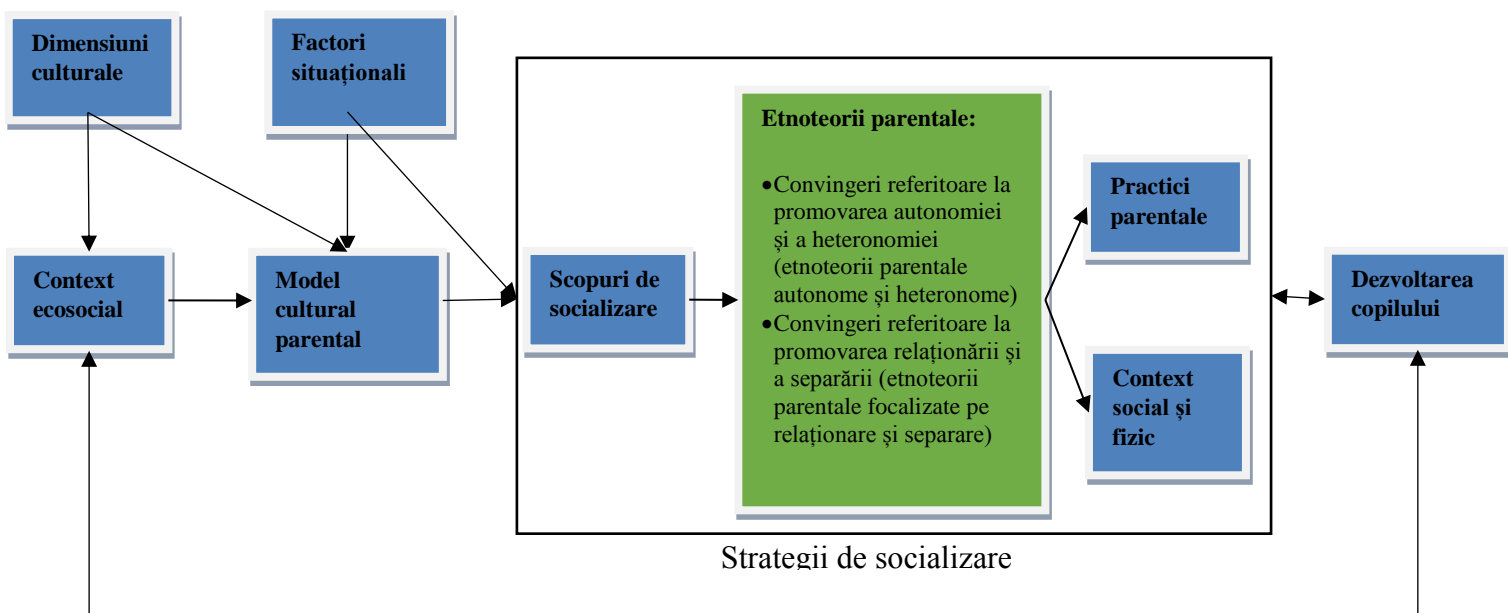
2013). Mai precis, ne referim la practici prin care: a) se oferă motive și explicații pentru cerințele adresate copilului; b) se oferă opțiuni copilului și se încurajează inițiativele acestuia; c) se minimizează utilizarea tehnicilor de control (Grolnick, 2002; Grolnick & Seal, 2008; Kagitcibasi, 2005; Norimatsu, 1993). În schimb, promovarea heteronomiei se referă la practici prin care se promovează capacitatea copilului de a fi un agent guvernat din exterior (Kagitcibasi, 2013). Practicile de promovare a heteronomiei sunt practici prin care: a) nu se oferă motive și explicații pentru cerințele adresate copilului; b) nu se oferă opțiuni copilului și nu se încurajează inițiativa acestuia; c) se maximizează tehnicile de control (Grolnick, 2002; Grolnick & Seal, 2008). Conceptualizăm promovarea relaționării ca referindu-se la încurajarea nevoii copilului de apartenență și conexiune (Liu și colab., 2005; Dennis și colab., 2007). Practicile parentale prin care se promovează relaționarea sunt practici parentale prin care: a) se încurajează abilitățile copilului de a iniția și menține contactul cu ceilalți; b) se promovează abilitățile copilului de a interacționa armonios cu ceilalți (de exemplu, promovarea cooperării; Liu și colab., 2005; Whiting & Whiting, 1973; Garcia, Rivera & Greenfield, 2015). În schimb, promovarea separării se manifestă prin: a) promovarea inițiativelor copilului de a petrece singur timpul; b) promovarea abilității copilului de a-și exprima propriile dorințe, opinii și emoții în timp ce interacționează cu ceilalți (Zeng & Greenfield, 2015; Yu, 2002; Norimatsu, 1993).

5.1.2. Obiectivul studiului

Obiectivul studiului actual a fost de a construi și valida preliminar un chestionar care măsoară etnoteoriile parentale ale mamelor care au copii cu vârsta cuprinsă între 3 și 6 ani.

În figura 5 de mai jos, prezentăm Modelul Ecocultural al Dezvoltării Extins. Dreptunghiurile colorate cu verde reprezintă variabilele din Modelul Ecocultural extins pe care ne-am concentrat în acest studiu.

Figura 5.

Variabilele din Modelul Ecocultural al Dezvoltării Extins vizate în cadrul studiului de față (cu verde).

5.2. Metodă

5.2.1. Procedură și participanți

În primă fază, am construit un set de itemi pornind de la modalitatea în care am conceptualizat promovarea autonomiei sau a heteronomiei și promovarea relaționării sau a separării și în baza chestionarelor existente (de ex., Parenting Style Dimensions Questionnaire, Robinson, Mandeloc, Olsen și Hart, 1995; Parenting Attitude Scale, Grolnick, Benjet, Kurowski și Apostoleris, 1997; Parenting Context Questionnaire, Grolnick, Ryan și Deci, 1991). Grupul inițial de itemi conținea 94 itemi (vezi Anexa 1).

Pentru a evalua validitatea de conținut a acestor itemi, am creat un formular de evaluare care a fost distribuit unui grup de trei cercetători cu experiență de cercetare în ceea privește Psihologia Culturală și Psihologia Dezvoltării. La sfârșitul acestui pas, am obținut un grup final de 64 de itemi.

În faza a doua, am pretestat chestionarul construit, intitulat Preschooler Parenting Ethnotheories Questionnaire (PPEQ), distribuindu-l unui eșantion de 10 mame din Cluj-Napoca, ai căror copii aveau vârste cuprinse între 4 și 6 ani. Pentru a pretesta chestionarul, am folosit Interviu

în Trei Pași (Hak, der Veer & Jansen, 2008). Acest interviu a fost folosit pentru a analiza procesele cognitive utilizate de mame atunci când răspund la chestionar. Ca urmare a interviului, unii itemi au fost modificați, iar alții au fost eliminați.

În cea de-a treia fază, pentru a explora structura factorială a chestionarului și validitatea de construct a acestuia, am distribuit chestionarul PPEQ, acum compus din 57 de itemi, împreună cu scala Self-Construct (Vignoles și colab., 2016), unui eșantion de 375 de mame ale căror copii aveau vârste cuprinse între 3 și 6 ani. Vârsta medie a mamelor a fost de 34.9 ani ($SD = 5.56$). Vârsta medie a copiilor a fost de 59.89 luni ($SD = 11.39$).

5.2.2. Instrumente

5.2.2.1. Chestionar sociodemografic

Mamele au completat un chestionar privind mai multe caracteristici sociodemografice.

5.2.2.2. Etnoteorii parentale

Chestionarul elaborat în cadrul acestui studiu, și anume Preschooler Parenting Ethnotheories Questionnaire (PPEQ), a fost construit cu scopul de a evalua etnoteoriile parentale ale mamelor cu copii cu vârste cuprinse între 3 și 6 ani, în ceea ce privește promovarea autonomiei (sau a heteronomiei) și a relaționării (sau a separării). Participanții au fost rugați să își exprime acordul legat de importanța diferitelor practici parentale prezentate în itemi, pe o scală de la 1 (Dezacord Puternic) la 5 (Acord Puternic).

5.2.2.3. Conceptualizarea sinelui

Pentru a evalua conceptualizarea sinelui pe care o au indivizii, am folosit scala Self-Construct. Acest chestionar a fost validat și pe un eșantion din România (Vignoles și colab., 2016). Această scală are 62 de itemi care sunt grupați în șapte subscale. Fiecare dintre aceste subscale reprezintă moduri diferite în care cineva poate fi independent sau interdependent. Cele șapte subscale sunt: Încredere în sine vs. Dependență de ceilalți (8 itemi); Suficiență de sine vs. Conectare cu alții (11 articole); Diferență vs. Similitudine (9 itemi); Interes personal vs. Angajament față de ceilalți (9 articole); Coerență vs. Variabilitate (8 itemi); Autodirecție vs. Receptivitate la influență (8 itemi); Exprimarea sinelui vs. Armonie (9 itemi). Participanții au fost rugați să evalueze măsura în care îi descrie fiecare item pe o scală de la 1 (Nu mă descrie deloc) la 5 (Mă descrie exact).

5.3. Rezultate

5.3.1. Rezultatele Analizei Factoriale Exploratorii

După faza de testare preliminară, am distribuit chestionarul în forma sa finală. Înainte de a explora structura factorială și validitatea de construct a chestionarului, am verificat adecvarea datelor (Tabachnick & Fidell, 2013). Din întregul eșantion, 299 de participanți sau cazuri au avut date complete. Datele lipsă nu lipseau complet aleatoriu (*Missing Completely at Random*, MCAR; testul Little MCAR a avut ca rezultat $\chi^2 = 3744,85$ ($df = 3379$, $p = .00$)) Cu toate acestea, în cazul studiului prezent, putem infera că datele lipsă au urmat un model de tip lipsă aleatorie (*Missing at Random*; MAR) deoarece probabilitatea lipsei unui scor putea fi prezisă pe baza altor variabile incluse în model (scorurile altor itemi; Tabachnick & Fidell, 2013). Imputarea datelor lipsă a fost implementată în NORM 2.03 (Schafer, 1997; Graham, 2012) care utilizează un algoritm de tip maximizarea așteptărilor (*expectation maximization*).

Pentru a explora structura factorială a chestionarului am efectuat analize atât asupra setului de date imputate, cât și asupra setului de date care conținea doar cazurile complete. Pe baza mai multor considerente, am decis să păstrăm soluția factorială obținută prin analiza setului complet de date (N = 299 participanți). În primul rând, datele lipsă au urmat un tipar MAR. În al doilea rând, soluția factorială obținută cu setul de date imputat și cu setul de date complet a fost aceeași. În al treilea rând, Gorsuch (1983) a sugerat să păstrăm doar acei factori care apar atunci când utilizăm mai multe strategii de analiză și extracție a factorilor.

Raportăm în cadrul acestui rezumat doar analiza factorială efectuată pe setul complet de date. Pentru a explora structura factorială a chestionarului PPEQ, format din 57 de itemi, am utilizat o analiză factorială de tip principal axis cu rotație oblică a factorilor (promax; Thompson, 2004). Cincisprezece factori au produs eigenvalues mai mari decât criteriul lui Kaiser de 1 și au explicat împreună 48.83% din varianță. Cu toate acestea, în cazul acestei analize, extragerea factorilor pe baza criteriului Kaiser nu a fost eficientă, deoarece am avut 299 de participanți, 57 de variabile și o comunalitate medie de .49. Analiza graficului scree a sugerat că o soluție cu patru factori este optimă. Prin efectuarea testului MAP, am observat că soluția cu șapte factori a produs cea mai mică corelație parțială medie pătrată. Prin efectuarea analizei paralele cu sintaxa scrisă de Connor (2000), am obținut 10 factori care au avut eigenvalues mai mari decât eigenvalues-urile medii calculate folosind seturile de date generate aleatoriu. Când am folosit sintaxa scrisă de

Connor (2000) pentru a genera 1000 de seturi de date prin permutarea seturilor de date colectate, am obținut același număr de factori.

În cazul acestei analize, dintre toate soluțiile, soluția cu patru factori pare a fi cea mai interpretabilă. Pentru o explicație mai comprehensivă a acestei decizii, a se inspecta varianta integrală a tezei. În continuare, vom descrie cei patru factori obținuți prin analiza setului de date care conținea doar cazuri complete. Primul factor (Cronbach $\alpha = .92$) avea 25 de itemi cu încărcări mai mari de .40 și, prin inspectarea itemilor, am decis să etichetăm acest factor „convingeri referitoare la promovarea autonomiei și a relaționării”. Această scală conținea itemi care se refereau la practici prin care autonomia poate fi promovată. De asemenea, conținea itemi care se refereau la practici prin care relaționarea poate fi promovată. Al doilea factor (Cronbach $\alpha = .83$) a fost etichetat „convingeri referitoare la promovarea heteronomiei” (10 itemi). Această etichetă a fost aleasă deoarece factorul conținea itemi referitori la promovarea heteronomiei (a se vedea Anexa 4). Al treilea factor (Cronbach $\alpha = .67$), cu 4 itemi, a fost etichetat „convingeri cu privire la promovarea capacității copilului de a petrece timpul singur”. Această etichetă a fost selectată deoarece factorul conținea itemi care se refereau la situații în care părintele promovează capacitatea copilului de a petrece timpul singur. Al patrulea factor (Cronbach $\alpha = .41$) conținea patru itemi și a fost etichetat „convingeri cu privire la necesitatea de a controla tendința copilului de a ieși în evidență”.

Pentru a evalua validitatea convergentă și divergentă a chestionarului, am realizat o serie de corelații Pearson. Prin aceste analize, am investigat relația dintre cele patru componente ale etnoteoriilor parentale măsurate de PPEQ, componentele conceptualizării sinelui măsurate de scara Self-Construal (Vignoles și colab., 2016) și nivelul educational al mamei. Pentru aceste analize, am folosit doar subscalele scalei Self-Construal care aveau o consistență internă mai mare de .60.

Tabel 22.*Corelații Pearson între subscalele PPEQ, subscalele Self-Construct și nivelul educational al mamei*

	1	2	3	4	4	5	6	7	8
1. Convingeri referitoare la promovarea autonomiei și a relaționării	1								
2. Convingeri referitoare la promovarea heteronomiei	-.16**	1							
3. Convingeri cu privire la promovarea capacității copilului de a petrece timpul singur	.04	.06	1						
4. Convingeri cu privire la necesitatea de a controla tendința copilului de a ieși în evidență	-.02	.09	.05	1					
4. Diferență vs. Similitudine	.02	-.13*	-.01	-.17**	1				
5. Autodirecție vs. Receptivitate la influență	.03	-.08	.09	-.06	.26**	1			
6. Încrederea în sine vs. Dependența de ceilalți	.27**	-.19**	-.02	-.10	.22**	.328**	1		
7. Consistență vs. Variabilitate	.27**	-.14**	-.14**	.02	-.13*	.074	.354**	1	
8. Nivelul educational al mamei	.16**	-.33**	.01	-.01	.19**	.026	.103	-.044	1

Notă. * $p \leq .05$, ** $p \leq .01$

5.4. Discuții

Obiectivul acestui studiu a fost de a construi și valida preliminar un chestionar care să măsoare etnoteoriile părinților referitoare la practicile parentale în cazul mamelor cu copii între 3 și 6 ani.

În prima fază, am pretestat chestionarul prin intermediul unui comitet de experți. În a doua fază, am aplicat Interviu în Trei Pași (Hak și colab., 2008), ca o a doua etapă în testarea preliminară a chestionarului. În cea de-a treia fază, am explorat structura factorială a scalei și validitatea de construct a acesteia. Ca urmare a acestor procese, am obținut o structură cu patru factori: „convingeri legate de promovarea autonomiei și relaționării” (25 de itemi), „convingeri legate de promovarea heteronomiei” (10 itemi), „convingeri legate de promovarea abilității copilului de a petrece timpul singur” (4 itemi), „convingeri legate de necesitatea controlării tendinței copilului de a ieși în evidență” (4 itemi). Structura factorială obținută este congruentă cu rezultatele altor studii (Mone și colab., 2014; Corapci și colab., 2018). Aceste studii au arătat că etnoteoriile parentale autonom-relaționale sunt predominante în cazul mamelor din clasa de mijloc din România. În cazul acestui studiu, prin colectarea datelor de la un eșantion de mame ale căror copii aveau vârste cuprinse între 3 și 6 ani, am obținut rezultate care sugerează că mamele care consideră că este important să promoveze tendința copilului de a interacționa armonios cu ceilalți consideră, de asemenea, că este important să promoveze capacitatea copilului de a fi autonom. Acest rezultat sugerează că mamele de preșcolari din România, cel puțin în cazul eșantionului nostru, au etnoteorii parentale autonom-relaționale. Această concluzie este justificată și de faptul că media scorurilor mamei în ceea ce privește convingerile cu privire la promovarea autonomiei și relaționării a fost cea mai mare ($M = 4.36$) în comparație cu media scorurilor de la celelalte subscale ale PPEQ.

În cadrul acestui studiu, am investigat și validitatea convergentă a chestionarului construit de noi. Rezultatele au sugerat că gradul în care mamele valorizează promovarea autonomiei și a relaționării a fost asociat negativ cu măsura în care mamele au valorizat convingerile privind promovarea heteronomiei. În plus, aceste convingeri au fost asociate pozitiv cu nivelul educațional al mamelor. Aceste rezultate sunt congruente cu datele care au arătat că există o asociere pozitivă între nivelul educațional al părinților și gradul în care aceștia apreciază etnoteoriile parentale autonome (Greenfield, 2018; Keller, 2018). Ele sunt, de asemenea, congruente cu studii care arată că în societățile Colectiviste expuse dezvoltării socioeconomice, mamele cu un nivel educațional ridicat au etnoteorii parentale autonom-

relaționale (Kagitcibasi, 2017; Keller și colab., 2006; Corapci și colab., 2018). Rezultatele au sugerat, de asemenea, că măsura în care mamele au apreciat etnoteoriile parentale legate de promovarea autonomiei și a relaționării a fost asociată pozitiv cu măsura în care considerau că încrederea în sine și, respectiv, consistența în diferite contexte le descrie. Aceste rezultate sunt, de asemenea, congruente cu studiile anterioare. Mai precis, în cazul indivizilor care au o conceptualizare a sinelui axată pe autonomie, studiile anterioare au identificat, de asemenea, o valorizare a încrederii în sine și convingerea că sinele se manifestă consecvent în diferite contexte (Vignoles și colab., 2016; Markus & Kitayama, 1991; Markus & Kitayama, 2003; Keller, 2007). Cercetările existente indică, de asemenea, că indivizii care au conceptualizări ale sinelui axate pe autonomie tind să valorizeze etnoteoriile parentale care se focalizează pe convingeri legate de promovarea autonomiei. Totodată, este important să observăm că, deși gradul în care mamele au valorizat etnoteoriile parentale legate de promovarea autonomiei și a relaționării a corelat cu gradul în care acestea au valorizat încrederea în sine și consistența, acesta nu a corelat cu măsura în care mamele considerau că sunt diferite de ceilalți. Acest lucru subliniază validitatea divergentă a scalei, deoarece convingerea că individul este diferit de ceilalți este o componentă a conceptualizării sinelui care se focalizează pe separare. Persoanele a căror conceptualizare de sine este axată pe separare tind să nu considere ca fiind importante practicile prin care se promovează relaționarea copilului. Rezultatele au sugerat, de asemenea, că există o corelație negativă între nivelul educațional al mamelor și măsura în care acestea au considerat că este importantă promovarea heteronomiei copilului. Acest rezultat este congruent cu cele ale studiilor anterioare care au sugerat că nivelul educațional al mamei este corelat negativ cu măsura în care acestea valorizează etnoteoriile axate pe heteronomie (Greenfield, 2009, 2018). Gradul în care mamele au valorizat promovarea heteronomiei a fost, totodată, asociat negativ cu măsura în care acestea considerau că le descrie încrederea în sine, că sunt diferite de ceilalți și că sinele lor se manifestă consecvent în diferite contexte. Aceste rezultate sunt congruente cu asumția conform căreia convingerile referitoare la dependența de ceilalți, la asemănarea cu ceilalți și convingerile legate de faptul că eul se manifestă diferit în contexte distincte sunt componente ale unei conceptualizări a sinelui axate pe heteronomie și relaționare (Markus & Kitayama, 1991; Markus & Kitayama, 2003). Persoanele care au conceptualizări ale sinelui axate pe heteronomie tind să valorizeze etnoteoriile parentale care sunt, de asemenea, axate pe heteronomie. Gradul în care mamele au considerat că este important să promoveze abilitatea copilului de a petrece timpul singur, a fost corelat negativ cu percepția că eul se manifestă consecvent în contexte diferite. Acest rezultat confirmă concluzia noastră că mamele din eșantionul nostru aveau etnoteorii autonom-relaționale. Afirmăm acest lucru deoarece

convingerile care se referă la consistența sinelui sunt o componentă a sinelui autonom (Vignoles și colab., 2016). În cazul mamelor care au modele culturale autonom-separate, accentul pus pe autonomie tinde să fie asociat cu un accent pe promovarea separării. În contrast, în cazul mamelor care au modele culturale autonom-relaționale, accentul pe autonomie în cazul modelelor lor culturale tinde să fie asociat cu un accent pe promovarea relaționării (Keller, 2018). Măsura în care mamele au valorizat practicile parentale prin care puteau controla tendința copilului de a ieși în evidență a fost asociată negativ cu gradul în care considerau că sunt diferite de ceilalți. Acest lucru este în concordanță cu rezultatele studiilor anterioare. Credința că individul este similar cu alții este caracteristică sinelui autonom-relațional (Kagitcibasi, 2017). Sinele autonom-relațional este asociat cu o valorizare crescută a capacității copilului de a interacționa armonios cu ceilalți și de a se defini în funcție de relațiile în care este inserat (Kagitcibasi, 2017; Keller, 2007).

Construirea acestui chestionar aduce o serie contribuții. În primul rând, poate avansa cercetarea în acest domeniu, oferind un instrument de evaluare a etnoteoriilor parentale în cazul mamelor cu copii de vârstă preșcolară. În al doilea rând, poate facilita și identificarea convingerilor parentale asociate cu o dezvoltare optimă a copilului, într-un anumit context cultural. În consecință, acest instrument poate facilita dezvoltarea unor programe de intervenție care vor fi mai bine adaptate culturii din care provin beneficiarii intervenției. În al treilea rând, la nivel conceptual, acest instrument aduce un element de noutate prin distincția pe care o face între convingerile parentale cu privire la promovarea autonomiei (sau heteronomiei) și convingerile parentale cu privire la promovarea relaționării (sau a separării).

O contribuție practică foarte importantă a acestui studiu, pe lângă oferirea unui instrument pentru evaluarea etnoteoriilor parentale, este aceea că am construit un instrument care poate fi folosit de practicieni pentru a măsura etnoteoriile parentale. Ca atare, aceștia își pot adapta intervențiile astfel încât să fie mai sensibile la contextul cultural al indivizilor.

Studiul nostru are, de asemenea, o serie de limite. O primă limită este reprezentată de faptul că am colectat date de la un singur grup cultural pentru a explora structura factorială a chestionarului. Deși am recrutat indivizi din diferite subgrupuri culturale din România pentru a crește variabilitatea etnoteoriilor parentale, variabilitatea observată în cadrul acestui studiu este limitată în comparație cu situația în care am fi eșantionat părinți din diferite țări și culturi. O a doua limită provine din faptul că, pentru a evalua validitatea convergentă și divergentă a chestionarului, am folosit scala Self-Construal (Vignoles și colab., 2016). Subscalele scalei Self-Construal au avut o consistență internă scăzută și acest aspect ne-a limitat capacitatea de a testa cu precizie relația dintre convingerile mamei, măsurate prin chestionarul construit de noi

și conceptualizare de sine a mamei. O altă limită a studiului este faptul că factorii obținuți de noi nu au avut un număr egal de itemi care să încarce pe aceștia. Mai precis, prima subscală a avut 25 de itemi, a doua subscală a avut 10 itemi, iar a treia și a patra subscală au avut câte 4 itemi. Studiile viitoare ar trebui să se concentreze pe elaborarea de noi itemi pentru îmbunătățirea subscalelor PPEQ. O explicație pentru numărul inegal de itemi ar putea fi legată de faptul că itemii referitori la promovarea autonomiei și cei referitori la promovarea relaționării au încărcat pe același factor. În schimb, itemii referitori la heteronomie și separare s-au grupat în factori separați. Pe baza teoriei lui Kagitcibasi (2017), ne-am fi așteptat ca itemii referitori la promovarea autonomiei și cei referitori la promovarea heteronomiei să se fi grupat în același factor, deoarece ambele tipuri de itemi aparțin dimensiunii agency. În plus, ne-am fi așteptat ca itemii care se refereau la promovarea relaționării și cei care se refereau la promovarea separării să fi încărcat pe același factor, deoarece ambele tipuri de itemi aparțin dimensiunii distanței interpersonale. Acest tip de grupare ar fi condus la subscale cu un număr similar de itemi. Totuși, rezultatele noastre nu au fost convergente cu teoria lui Kagitcibasi (2017). Aceste rezultate ar putea fi explicate de faptul că am colectat date de la mame dintr-un grup cultural omogen, caracterizat prin modele culturale omogene. Aceste modele culturale s-au axat pe autonomie și relaționare. Structura factorilor obținuți reflectă acest fapt, itemii referitori la autonomie și relaționare grupându-se în același factor, în timp ce itemii referitori la promovarea heteronomiei și la promovarea separării s-au grupat în factori separați. Modul în care itemii s-au grupat în diferiți factori este o potențială explicație a faptului că factorii conțin numere diferite de itemi.

De asemenea, o parte din rezultatele noastre ar putea fi consecința artefactelor metodologice. De exemplu, asemănările de suprafață (toate conțin cuvântul “singur”) ale itemilor care compun subscala „convingeri referitoare la promovarea capacității copilului de a petrece timpul singur” ar putea explica de ce itemii aceștia s-au grupat într-un singur factor.

Ca o concluzie, acest studiu a explorat structura factorială a unui chestionar dezvoltat de noi, care evaluează etnoteoriile parentale referitoare la promovarea autonomiei sau a heteronomiei și a relaționării sau a separării în cazul mamelor de preșcolari din România. Rezultatele au sugerat că mamele au etnoteorii parentale autonom-relaționale și că instrumentul dezvoltat de noi are o validitate convergentă și divergentă bună.

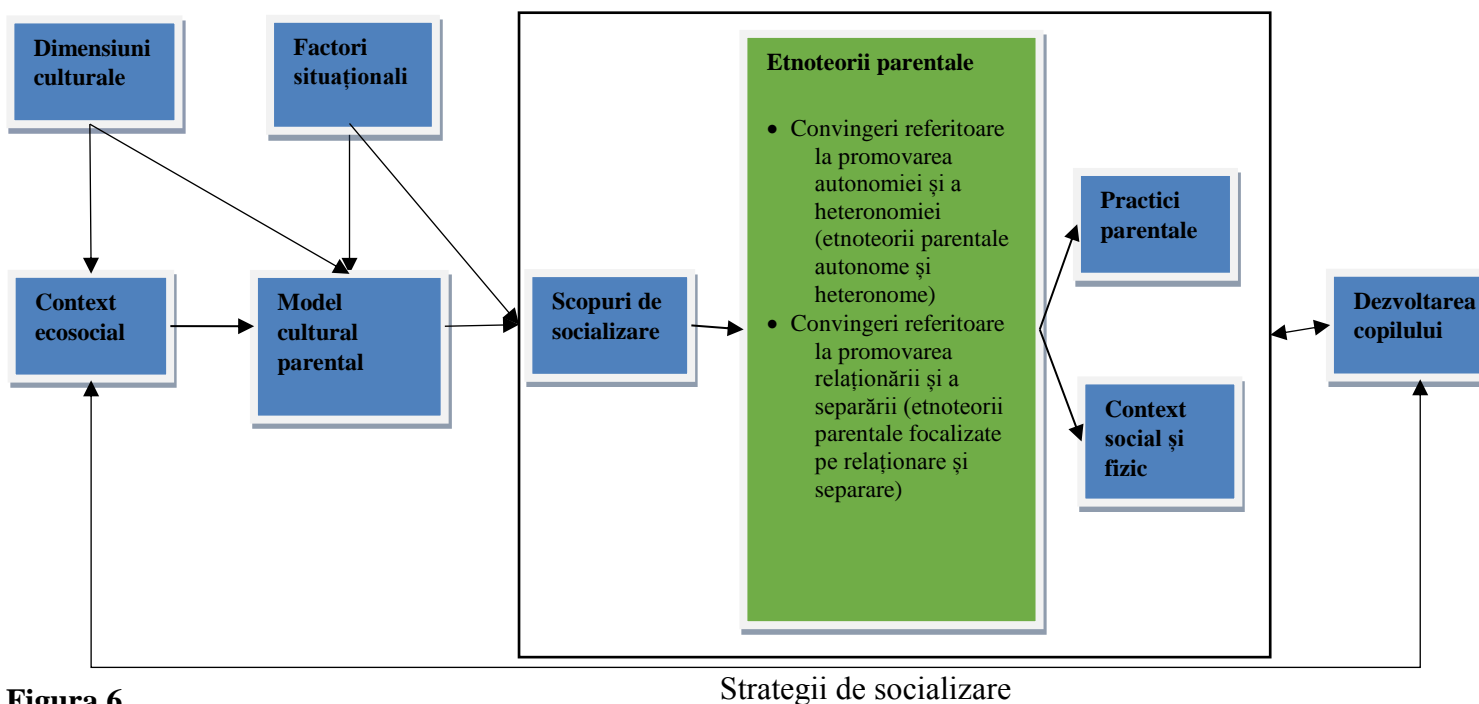
VI. Studiul 4

6.1. Introducere

Studiul actual se concentrează pe explorarea structurii factoriale a PPEQ prin utilizarea datelor colectate de la un nou eșantion. Am realizat acest studiu pornind de la mai multe aspecte. În primul rând, a fost necesar să investigăm dacă structura factorială obținută în studiul 3 este una stabilă. În al doilea rând, subscalele PPEQ nu au avut un număr egal de itemi. În al treilea rând, a existat posibilitatea ca structura factorială obținută în studiul 3 să fie cauzată de artefacte metodologice. Mai precis, ne referim la faptul că elementele care aparțineau scalei „convingeri privind promovarea capacității copilului de a petrece timpul singur” aveau o asemănare de suprafață ridicată. Ca atare, pentru a depăși limitările asociate cu numărul inegal de itemi și cu posibilitatea ca scala să fie un produs al unor artefacte metodologice, am decis să adăugăm itemi la chestionarul PPEQ. De asemenea, am modificat unii itemi existenți și am aplicat scala modificată unui nou eșantion pentru a explora structura sa factorială.

6.1.1. Obiectiv

Obiectivul studiului actual a fost optimizarea și validarea preliminară a chestionarului PPEQ.

Figura 6.

Variabilele din Modelul Ecocultural al Dezvoltării Extins vizate în cadrul studiului de față (cu verde).

6.2. Metodă

6.2.1. Participanți

Chestionarul PPEQ modificat a fost completat on-line de 222 de mame din România ale căror copii aveau vârste cuprinse între 34 și 84 de luni. Vârsta medie a mamelor ($N = 218$) care au participat la studiu a fost de 33.06 ani ($SD = 4.15$). Vârsta medie a copilului a fost de 53.46 luni ($SD = 12.52$). În ceea ce privește genul copilului, 48.6% dintre copii erau băieți și 51.4% erau fete.

6.2.2. Instrumente

6.2.2.1. Chestionar sociodemografic

Mamele au completat un chestionar privind mai mulți indici sociodemografici.

6.2.2.2. Etnoteorii parentale

În acest studiu am utilizat o versiune modificată a chestionarului Preschooler Parenting Ethnotheories Questionnaire (PPEQ), un chestionar care măsoară etnoteoriile parentale ale mamelor care au copii cu vârsta cuprinsă între 3 și 6 ani. Chestionarul modificat a avut 56 de itemi. Această versiune modificată a fost obținută prin eliminarea itemilor din PPEQ obținuți în al treilea studiu care nu au încărcat pe nicio dimensiune. De asemenea, am reformulat trei dintre itemi. În plus, am introdus itemi noi în cazul unor scale care nu au avut suficienți itemi.

6.2.3. Procedură

Pentru a recruta mame, am postat invitații în multe grupuri on-line care includeau ca membri mame din România ale unor copiii cu vârste de 3 până la 6 ani. Mamele interesate au primit un link spre formularul de consimțământ informat. Mamele care și-au exprimat acordul de a participa au fost ulterior redirecționate spre chestionarul sociodemografic și spre PPEQ.

6.3. Rezultate

În prima fază, am examinat baza de date pentru a verifica dacă datele au fost introduse corect. Numărul de participanți care nu aveau date lipsă a fost de 208. Efectuarea testului Little MCAR a generat un $\chi^2 = 165.979$ ($df = 174$, $p = .66$), care nu a fost semnificativ, indicând faptul că datele lipsă lipseau complet aleatoriu (*Missing completely at random*, MCAR). Ca atare, datele lipsă au fost estimate utilizând un algoritm de tip maximizarea așteptărilor (*expectation maximization*, EM) care a fost implementat în NORM 2.03 (Schafer, 1997; Graham, 2012).

Am decis să păstrăm structura factorială obținută prin analiza setului de date imputat, deoarece datele lipsă lipseau complet aleatoriu. În plus, structura factorială obținută atunci când am analizat setul de date imputat a fost aceeași cu structura factorială obținută atunci când am analizat setul de date fără imputare. În consecință, în cele ce urmează, vom raporta rezultatele analizei efectuate cu estimări ale datelor lipsă. Pentru a explora structura factorială a chestionarului PPEQ am realizat o analiză factorială tip principal axis cu rotație oblică a factorilor (oblimin direct), deoarece ne așteptam ca factorii să fie corelați. Deoarece nu am găsit nicio corelație între factori care să fie mai mare de .4, am decis să folosim rotația ortogonală, și anume varimax. Testul Kaiser-Meyer-Olkin (KMO; Kaiser, 1970) a confirmat că eșantionul a fost adecvat, deoarece valoarea obținută a fost de .77. De asemenea, testul lui Bartlett a produs un $\chi^2 = 4798.733$ ($df = .1540$, $p = 00$) ceea ce înseamnă că, per ansamblu, corelațiile au fost semnificativ diferite de 0. În plus, determinantul matricei R a fost mai mare de .00001 sugerând că multicoliniaritatea extremă nu a fost prezentă. Șaisprezece factori au avut eigenvalues mai mari decât criteriul lui Kaiser de 1. Acești factori au explicat 50.94% din varianță. După cum am discutat anterior, criteriul lui Kaiser tinde să supraestimeze numărul de factori pe care ar trebui să-i păstrăm (Nunnally & Bernstein, 1994) și, în funcție de numărul de variabile, semnificația coeficienților eigenvalue diferă. Pentru a stabili numărul de factori care trebuie păstrați, am folosit graficul scree, testul MAP (Velicer, 1976) și analiza paralelă a lui Horn (1965).

Analiza graficului scree a sugerat că ar trebui să păstrăm cinci factori. Utilizarea testului MAP a sugerat, de asemenea, păstrarea a cinci factori. Analiza paralelă a sugerat păstrarea a 12 factori. Luând în considerare convergența a două metode în ceea ce privește soluția cu cinci factori și interpretabilitatea mai mare a acestei soluții, am decis să extragem cinci factori. Pentru a extrage factorii, am efectuat o analiză tip principal axis cu rotație ortogonală (varimax). Primul factor a avut 18 itemi care încărcău mai mult de .40. Prin inspectarea itemilor, am observat că acest factor a fost echivalent cu primul factor obținut în studiul 3. Ca atare, acest factor a fost etichetat „convingeri referitoare la promovarea autonomiei și a relaționării”. Acest factor conținea elemente care se refereau la promovarea autonomiei și a relaționării. Al doilea factor identificat în acest studiu a fost echivalent cu al doilea factor observat în studiul 3. În consecință, a fost etichetat „convingeri cu privire la promovarea heteronomiei”. Acest factor a fost alcătuit din 11 itemi care se refereau la promovarea heteronomiei. Al treilea factor, cu 4 itemi, a fost echivalent cu al treilea factor identificat în studiul 3. În consecință, l-am etichetat „convingeri cu privire la promovarea capacității copilului de a petrece timpul singur”. Acest factor conținea elemente referitoare la situații în care părintele promovează capacitatea copilului de a petrece

timpul singur. Al patrulea factor identificat în acest studiu a avut 2 itemi, a fost etichetat “convingeri referitoare la promovarea interacțiunii copilului cu colegi de la grădiniță” și s-a referit la situația în care părintele a facilitat interacțiunea dintre copil și colegii săi de la grădiniță („Când sunt la locul de joacă sau în alte contexte în care alți copii sunt prezenți, părintele trebuie să încurajeze copilul să petreacă timp jucându-se cu alții, mai degrabă decât jucându-se singur”; „Părintele trebuie să sprijine copilul în dezvoltarea unor relații strânse cu ceilalți copii de la grădinița sa”) Al cincilea factor, cu 4 itemi, a fost similar din punct de vedere conceptual cu al patrulea factor identificat în studiul anterior. Cu toate acestea, s-a concentrat mai mult pe convingerile referitoare la promovarea capacității copilului de a ieși în evidență, mai degrabă decât pe convingerile cu privire la necesitatea de a controla această tendință. Așadar, acest factor a fost etichetat “convingeri referitoare la promovarea abilității copilului de a ieși în evidență” În ceea ce privește consistența internă, prima scală a avut un Cronbach $\alpha = .86$, a doua scală a avut un Cronbach $\alpha = .83$, a treia scală a avut un Cronbach $\alpha = .71$, a patra scală a avut un Cronbach $\alpha = .60$ și a cincea scală a avut un Cronbach $\alpha = .61$.

6.4. Discuții

Obiectivul acestui studiu a fost revizuirea chestionarului PPEQ și validarea preliminară a versiunii revizuite.

Ca urmare a explorării structurii factoriale a versiunii revizuite PPEQ, am obținut o structură similară cu cea identificată în studiul 3. Aceste rezultate sugerează că structura factorială obținută inițial este una robustă, deoarece a fost reprodusă în două studii. Rezultatele acestui studiu oferă, de asemenea, mai multe dovezi care susțin faptul că mamele din România au un model cultural autonom-relațional care le ghidează etnoteoriile parentale (Corapci și colab., 2018; Mone și colab., 2014). Afirmăm acest lucru deoarece convingerile cu privire la promovarea autonomiei și convingerile cu privire la promovarea relaționării au fost grupate în aceeași subscală și au fost evaluate cel mai favorabil.

O constatare neașteptată a fost aceea că subscala „convingeri cu privire la promovarea interacțiunii copilului cu colegii de la grădiniță” a fost o subscală distinctă de subscala care conținea convingeri privind promovarea relaționării. Este posibil ca cei doi itemi care alcătuiesc subscala „convingeri privind promovarea interacțiunii copilului cu colegii săi de la grădiniță” să fie grupate într-un factor separat datorită asemănărilor superficiale dintre propoziții. O altă explicație posibilă este că, pentru mamele din România, cele două comportamente la care se referă itemii nu constituie practici parentale prin care se promovează relaționarea.

Construirea acestui instrument este esențială, deoarece facilitează investigarea etnoteoriilor parentale și a corelatelor acestora în cazul mamelor de preșcolari. Este, de asemenea, prima scală care se focalizează pe a evalua etnoteoriile parentale, luând în considerare dimensiunile postulate de Kagitcibasi (2017). Desigur, de aici derivă prima noastră limitare. Mai precis, am eșantionat doar un grup cultural, iar structura factorială reflectă modul în care sunt structurate convingerile parentale în cazul acestui grup. Ca atare, nu am obținut o subscală care să conțină doar itemi referitori la dimensiunea agency și o subscală care să conțină itemi care să se refere doar la dimensiunea distanței interpersonale. O astfel de structură factorială ar putea fi obținută în studii viitoare în care acest chestionar este validat prin aplicarea sa unor eșantioane alcătuite din diferite grupuri culturale, cu o varietate mai mare în ceea ce privește modul în care cele două dimensiuni ale lui Kagitcibasi (2017) sunt combinate. Acestea fiind spuse, chestionarul este un instrument valid și util pentru investigarea etnoteoriilor parentale ale mamelor din România.

O altă limită a studiului constă în distribuția inegală a numărului de itemi care încarcă pe diferiți factori, în ciuda încercării noastre de a adăuga mai mulți itemi în cazul anumitor scale. Este posibil că itemii construiți de noi să nu fie reprezentativi pentru modul în care părinții au conceput heteronomia, separarea sau necesitatea de a controla tendința copilului de a ieși în evidență. Studii viitoare ar trebui să elaboreze itemi noi pentru subscalele care au mai puțini itemi.

Din punct de vedere al avantajelor practice, această scală poate fi utilizată pentru a optimiza intervențiile educaționale sau centrate pe familie, în cazul în care beneficiarii sunt părinții și copiii din diferite contexte culturale, deoarece oferă posibilitatea evaluării convingerilor parentale. Acest aspect este important, deoarece convingerile părinților ghidează comportamentele acestora și modul în care ei structurează mediul copilului (Keller, 2017). De asemenea, oferă un mijloc de a evalua dacă există discrepanțe între modul în care părinții și profesorii conceptualizează modalitățile optime de interacțiune cu copiii. Acest aspect este important, deoarece s-a demonstrat că aceste discrepanțe afectează performanța școlară a copilului (vezi Lavelli, Doge & Birghin, 2015).

În concluzie, efectuarea acestui studiu a condus la construirea unui instrument care să ajute la investigarea etnoteoriilor parentale ale mamelor cu copii preșcolari și a corelatelor acestora. Rezultatele acestui studiu oferă, de asemenea, informații valoroase despre modul în care sunt structurate etnoteoriile parentale ale mamelor din România.

VII. STUDIUL 5³

7.1. Introducere

Obiectivul studiului actual a fost explorarea relației dintre nivelul educațional, componentele implicite și explicite ale modelului cultural, scopurile de socializare și etnoteoriile parentale ale mamelor copiilor preșcolari din România. După cum am discutat în introducerea generală, Modelul Ecocultural al Dezvoltării (Kartner & Keller, 2013) conturează asumția conform căreia contextul ecocultural influențează modelele culturale ale părinților, care la rândul lor influențează scopurile de socializare ale acestora, influențându-le astfel etnoteoriile parentale. Nivelul educațional al părinților este unul dintre cei mai importanți indici ai contextului ecocultural (Kartner & Keller, 2013), existând o serie de studii care sugerează că acest nivel influențează modelele și convingerile culturale ale părinților (Greenfield, 2018; Keller și colab., 2016). Ca atare, în acest studiu ne propunem, pentru prima dată, să testăm Modelul Ecocultural al Dezvoltării, incluzând și nivelul educațional. Mai precis, dorim să investigăm dacă există un efect indirect al nivelului educațional al mamelor asupra etnoteoriilor parentale ale acestora prin intermediul modelelor lor culturale și al scopurilor lor de socializare.

În ceea ce privește modelul cultural al mamei, am decis să ne concentrăm nu doar pe convingerile explicite care alcătuiesc modelul (respectiv, norme, valori sau conceptualizări ale sinelui declarate în mod explicit; Kagitcibasi, 2017), ci și pe componentele implicite (respectiv, tendințe psihologice implicite care rezultă din angajarea recurentă în sarcini culturale, Kitayama și colab., 2009). Am luat această decizie deoarece studiile recente au obținut rezultate conform cărora componentele implicite ale modelelor culturale pot fi utilizate mai eficient decât cele explicite pentru a diferenția între indivizi din culturi distincte (Kitayama și colab., 2009).

Studiile care au comparat gradul în care măsurătorile implicite ale modelelor culturale ale participanților, comparativ cu cele explicite, pot prezice grupul cultural din care fac parte participanții, au fost construite pornind de la Paradigma de Analiză a Sarcinilor Culturale (Kitayama & Imada, 2010; Mone și colab., 2014). Această paradigmă se focalizează pe modul în care normele și imperativele unei culturi influențează și modelează funcționarea cognitivă a indivizilor. Această paradigmă se concentrează pe legătura dintre **obiectivele culturale**, **sarcinile culturale** și **tendințele psihologice** ale indivizilor (Kitayama et al, 2009). Prima componentă, obiectivele culturale, se referă la acele idealuri sau scopuri care sunt promovate,

---

³ Rezultate din cadrul acestui capitol au fost publicate în Mone, I. S., & Benga, O. (2020). The relationship between education, agency, and socialization goals in a sample of mothers of preschoolers. *Journal of Family Studies*, 1-21.

prioritizate și împărtășite în cadrul unui anumit grup cultural. În culturile Individualiste, de exemplu, independența este un obiectiv cultural, în timp ce în culturile colectiviste, interdependența este un obiectiv cultural. A doua componentă, sarcinile culturale, se referă la proceduri specifice aprobate cultural prin care indivizii pot atinge obiectivele culturale. De exemplu, în culturile Individualiste, care prioritizează independența ca obiectiv, indivizii pot atinge acest obiectiv prin mai multe sarcini culturale: exprimarea trăsăturilor idiosincratice ale sinelui, promovarea sinelui sau urmărirea obiectivelor personale (Kim & Markus, 1999; Oishi & Diener, 2001). În culturile Colectiviste, în care interdependența este un obiectiv cultural, indivizii pot atinge acest obiectiv prin diferite tipuri de sarcini culturale: interacțiunea armonioasă cu grupul, minimizarea caracteristicilor idiosincratice ale sinelui și urmărirea obiectivelor grupului (Kitayama și colab., 2009). A treia componentă postulată de model face referire la tendințele psihologice ale indivizilor sau, mai precis, la predispozițiile lor cognitive, emoționale și comportamentale (Kitayama & Imada, 2010). Prin angajarea recurentă în anumite tipuri de sarcini culturale, se creează și se consolidează tendințe psihologice specifice. La început, pentru a îndeplini aceste sarcini culturale, indivizii trebuie să investească efort. Cu toate acestea, dacă cineva se angajează în mod sistematic în aceste sarcini culturale, performanța devine automatizată și finalizarea sarcinii nu mai necesită efort (Bargh & Chartrand, 2000; Kitayama și colab., 2009). În concluzie, implicarea repetată într-o serie de sarcini culturale duce la modificări în ceea ce privește dezvoltarea cognitivă și neuronală a unui individ (Schwartz & Begley, 2003). Mai mult, conduce la dezvoltarea unor tendințe psihologice automate care au fost utile în îndeplinirea sarcinilor culturale la care individul a fost expus. De exemplu, implicarea frecventă în sarcini culturale care sunt menite să atingă obiectivul cultural al independenței, cum ar fi promovarea sinelui sau urmărirea unui scop personal, necesită ca cineva să utilizeze un set de procese cognitive specifice. Mai precis, individul trebuie să își concentreze atenția asupra stimulilor relevanți pentru scopurile sale, să ia decizii decontextualizate sau să se separe de contextul social în care funcționează. Ca atare, implicarea în aceste sarcini duce la dezvoltarea unui anumit tip de tendințe psihologice. Mai precis, ne referim la tendințe psihologice cum ar fi atribuirea internă a comportamentelor celorlalte persoane (Kitayama și colab., 2009) sau concentrarea atenției asupra unui obiect, separat de contextul în care acesta este încorporat (Masuda & Nisbett, 2001). Ne referim, de asemenea, la tendința de a experimenta emoții care pot afecta în mod negativ armonia interacțiunilor sociale, cum ar fi mândria (Kitayama și colab., 2006), sau de a percepe sinele ca fiind consecvent, indiferent de context (Suh, 2002). Angajarea frecventă în sarcini culturale prin care se atinge imperativul cultural al interdependenței, cum ar fi interacțiunea armonioasă cu ceilalți sau

urmărirea obiectivelor grupurilor, duce la dezvoltarea tendințelor psihologice implicite care sunt utile pentru îndeplinirea acestor sarcini. Mai precis, ne referim la tendințe precum concentrarea pe relația dintre stimuli și context, experimentarea emoțiilor care afectează în mod pozitiv armonia socială și atribuirea externă a comportamentelor celorlalți. Aceste tendințe psihologice implicite, care sunt un indice implicit al modelelor culturale ale indivizilor, pot fi măsurate prin evaluarea modului în care indivizii își autoreglează comportamentul în anumite sarcini.

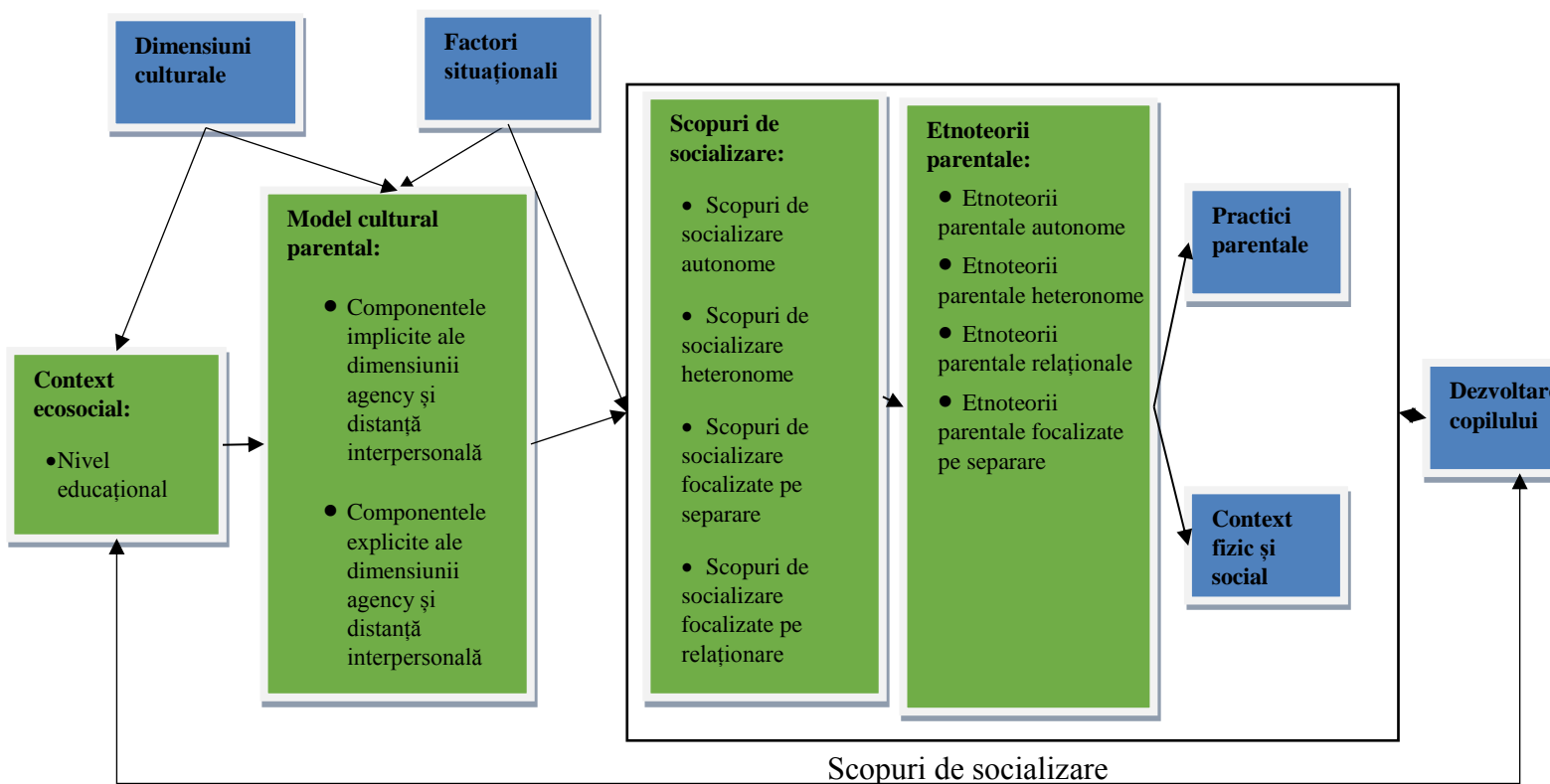
Pentru a măsura componentele explicite și implicite ale modelelor culturale ale mamelor, am decis să ne focalizăm pe măsurarea componentelor specifice care formează diferitele modele culturale (respectiv, agency și distanța interpersonală) și nu pe modelele culturale în sine, așa cum s-a procedat în majoritatea studiilor anterioare (de ex., Keller și colab., 2006; Mone și colab., 2014). Mai precis, nu am măsurat gradul în care mamele au un model cultural interdependent, un model cultural independent sau un model cultural autonom-relațional. În schimb, spre deosebire de cercetările anterioare, ne-am concentrat pe măsurarea dimensiunii agency și a dimensiunii distanță interpersonală, dimensiuni care se combină pentru a compune modelele culturale (Kagitcibasi, 2017). Această strategie este esențială, deoarece este important să explorăm maniera în care sunt asociate cele două dimensiuni cu convingerile și practicile parentale maternelor.

7.1.1. Obiectiv și ipoteze:

Obiectiv:

- Explorarea relației dintre nivelul educațional, componentele implicite și explicite ale modelelor culturale, scopurile de socializare și etnoteoriile parentale ale mamelor copiilor preșcolari din România.

În Figura 7 de mai jos, am evidențiat variabilele pe care ne concentrăm în studiul prezent, utilizând culoarea verde.

Figura 7.

Variabilele din Modelul Ecocultural al Dezvoltării Extins vizate în studiul de față (în verde).

Ipozeze:

Am formulat două ipoteze cu privire la relația dintre nivelul educațional, indicii implicați ai dimensiunii agency, scopurile de socializare autonome și heteronome și etnoteoriile parentale autonom-relaționale și heteronome.

H1: Va exista un efect indirect al nivelului educațional asupra etnoteoriilor parentale autonom-relaționale prin stilul atribuțional al mamelor, un indice implicit al dimensiunii agency, și prin scopurile lor de socializare autonome.

H2: Va exista un efect indirect al nivelului educațional asupra etnoteoriilor heteronome prin stilul atribuțional al mamelor, un indice implicit al dimensiunii agency și prin scopurile lor de socializare heteronome.

De asemenea, am formulat două ipoteze cu privire la relația dintre nivelul educațional, indicii expliți ai dimensiunii agency, scopurile de socializare autonome și heteronome și etnoteoriile parentale autonome și heteronome.

H3: Va exista un efect indirect al nivelului educațional asupra etnoteoriilor parentale autonom-relaționale, prin intermediul nivelului de valorizare a acțiunii direcționate de sine, un indice explicit al dimensiunii agency și prin intermediul scopurilor de socializare autonome.

H4: Va exista un efect indirect al nivelului educațional asupra etnoteoriilor parentale heteronome prin nivelul de valorizare a conformității cu regulile și tradiția, un indice explicit al dimensiunii agency și prin intermediul scopurilor de socializare heteronome.

În plus, am formulat două ipoteze cu privire la relația dintre nivelul educațional, indicii implicați ai dimensiunii distanței interpersonale, scopurile de socializare relaționale și etnoteoriile parentale autonom-relaționale și cele focalizate pe separare.

H5: Va exista un efect indirect al nivelului educațional asupra etnoteoriilor parentale autonom-relaționale, prin intermediul atitudinii implicite față de independență, un indice implicit al dimensiunii distanță interpersonală, și prin intermediul scopurilor de socializare relaționale.

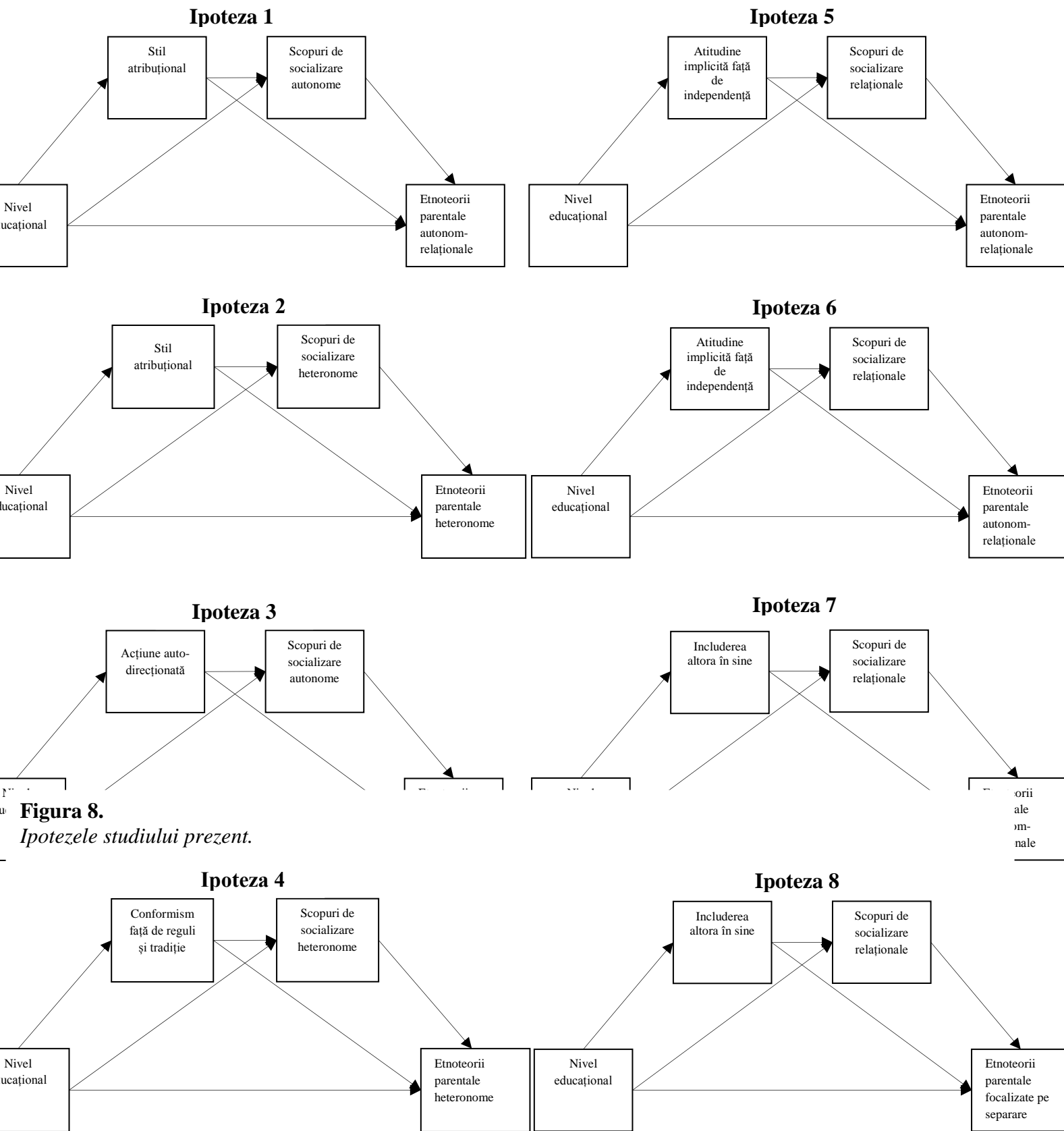
H6: Va exista un efect indirect al nivelului educațional asupra etnoteoriilor parentale focalizate pe separare prin intermediul atitudinii implicite față de independență, un indice implicit al distanței interpersonale, și prin intermediul scopurilor de socializare relaționale.

În plus, am formulat două ipoteze cu privire la relația dintre nivelul educațional, indicii expliți ai dimensiunii distanță interpersonală, scopurile de socializare relaționale și etnoteoriile parentale autonom-relaționale și și cele focalizate pe separare.

H7: Va exista un efect indirect al nivelului educațional asupra etnoteoriilor parentale autonom-relaționale, prin nivelul includerii altora în sine, un indice explicit al distanței interpersonale și prin intermediul scopurilor de socializare relaționale.

H8: Va exista un efect indirect al nivelului educațional asupra etnoteoriilor parentale focalizate pe separare prin includerea altora în sine, un indice explicit al distanței interpersonale și prin intermediul scopurilor de socializare relaționale.

Vă rugăm să inspectați Figura 8 pentru o reprezentare vizuală a acestor ipoteze.

Figura 8.
Ipotezele studiului prezent.

7.2. Metodă

7.2.1. Participanți

În acest studiu am colectat date de la 141 de mame ale copiilor preșcolari. Vârsta medie a mamei a fost de 32.81 ani (SD = 5.70). Vârsta medie a copilului a fost de 55.16 luni (SD = 13.64). În ceea ce privește genul copilului, 51.1% dintre copii erau băieți și 48.9% erau fete.

7.2.2. Instrumente

7.2.2.1. Componenta implicită a dimensiunii agency

Pentru a măsura componenta implicită asociată cu dimensiunea agency (Kagitcibasi, 2005), am decis să ne axăm pe stilul atribuțional al mamelor (Kitayama și colab., 2009; Kitayama și colab., 2006; Choi, Nisbett & Norenzayan, 1999). Pentru a măsura stilul atribuțional al mamelor, am prezentat succesiv patru scenarii fiecărui participant (Kitayama și colab., 2009). În cazul a două dintre aceste scenarii, participanții au citit despre o persoană care a manifestat un comportament dezirabil din punct de vedere social (e.g., jucător de fotbal care organizează tabere gratuite pentru copiii nevoiași). În celelalte două scenarii, participanții au citit despre un individ care a manifestat un comportament indezirabil din punct de vedere social (e.g., un profesor care îi obligă pe copii să plătească meditații costisitoare). În cazul fiecărui participant, jumătate din scenarii au prezentat personaje feminine și jumătate au prezentat personaje masculine. După fiecare scenariu, participantul a trebuit să evalueze patru itemi referitori la motivele care stau în spatele acțiunii personajului (de exemplu, „Anumite caracteristici ale situației au fost principala influență asupra felului în care s-a comportat <Numele personajului>”) pe o scală de la 1 (Dezacord Puternic) la 7 (Acord Puternic). Pe baza răspunsului participanților la întrebări, a fost obținut un scor care reflecta stilul lor atribuțional. Cu cât scorul este mai mare, cu atât participantul a avut tendința de a face atribuiri interne cu privire la comportamentul personajului. Cu cât scorul este mai mic, cu atât participantul a avut tendința de a face atribuiri externe relativ la comportamentul personajului.

7.2.2.2. Componenta implicită a distanței interpersonale

Pentru a măsura tendințele implicite asociate cu dimensiunea distanței interpersonale (Kagitcibasi, 2005), am decis să ne focalizăm pe atitudini implicite față de independență. Aceste atitudini implicite se referă la asocierile evaluative implicite pe care le are mama cu privire la independență (Park, Uchida & Kitayama, 2015). Am evaluat atitudinile implicite ale participanților față de independență folosind Implicit Association Task (IAT; Greenwald și colab., 1998; Park, Uchida & Kitayama, 2015). Am folosit această sarcină pentru a evalua

intensitatea asocierilor dintre verbele personale și adjectivele pozitive și a asocierilor dintre verbele relaționale și adjectivele pozitive. O asociere mai puternică între verbele personale și adjectivele pozitive decât între verbele relaționale și adjectivele pozitive indică o atitudine implicită mai favorabilă față de independență. Pentru a obține un indice de atitudine implicită față de independență am folosit algoritmul îmbunătățit dezvoltat de Greenwald, Nosek și Banaji (2003). Un scor mai mare reflectă o atitudine implicită mai pozitivă față de independență.

7.2.2.3. Componenta explicită a dimensiunii agency

Pentru a măsura componenta explicită a dimensiunii agency, am folosit scara Portrait Values Questionnaire Revisited (PVQ-RR) dezvoltată de Schwartz și colab. (2012). Mai exact, am ales să folosim subscala care a evaluat gradul în care participanții au valorizat acțiunea direcționată de sine (Cronbach $\alpha = .68$) deoarece oferă un indice de al măsurii în care mama valoriza autonomia. În plus, am ales să folosim scala de conformitate față de reguli (Cronbach $\alpha = .65$), deoarece oferă un indice al heteronomiei. Cu cât scorul obținut la o subscală este mai mare, cu atât valoarea respectivă este mai importantă pentru individ.

7.2.2.4. Componenta explicită a dimensiunii distanță interpersonală

Pentru a evalua componenta explicită a distanței interpersonale, am folosit versiunea Inclusion of Others in Self Scale (IOS; Aron, Aron & Smollan, 1992) dezvoltată de Uskul, Hynie și LaLonde (2004). Mai precis, am decis să folosim scorul general IOS (Cronbach $\alpha = .69$) care reflectă măsura în care îi includem în general pe alții (familie, prieteni, cunoscuți și străini) în sinele nostru. Cu cât scorul este mai mare, cu atât avem tendința de a include pe alții mai mult în sinele nostru.

7.2.2.5. Scopuri de socializare

Pentru a evalua scopurile de socializare ale mamelor, am folosit un chestionar alcătuit din 45 de itemi care evaluează scopurile de socializare pe termen lung pe care părinții le au pentru copiii lor (Goals and Values in Adulthood Questionnaire; GVAQ; Suizzo, 2007). Mai exact, am decis să folosim subscala Autonomiei și Autodirecționării (11 itemi; Cronbach $\alpha = .87$) din GVAQ ca un indice al scopurilor de socializare autonome. În plus, subscala Tradiție și Conformitate (10 itemi; Cronbach $\alpha = .77$) a fost utilizată ca index al scopurilor de socializare heteronome. Scorul obținut pentru scala Relaționare (4 itemi; Cronbach $\alpha = .90$) a fost folosit ca un indice al scopurilor de socializare relaționale. Cu cât scorul unui individ pe o subscală

este mai mare, cu atât individul consideră că scopurile de socializare reprezentate de subscală sunt mai importante.

7.2.2.6. Etnoteorii parentale

Etnoteoriile parentale au fost evaluate folosind un chestionar construit și validat în studiile 3 și 4 ale acestei teze de doctorat, respectiv chestionarul PPEQ. Chestionarul este format din 39 de itemi. Participanților li s-a cerut să își exprime acordul cu itemii prezentați pe o scală de la 1 (Dezacord Puternic) la 5 (Acord Puternic). Chestionarul are patru subscale: convingeri privind promovarea autonomiei și a relaționării (18 itemi; Cronbach $\alpha = .86$), convingeri privind promovarea heteronomiei (11 itemi; Cronbach $\alpha = .83$), convingeri privind promovarea separării (6 itemi; Cronbach $\alpha = .69$), convingeri privind promovarea capacității copilului de a ieși în evidență (4 itemi; Cronbach $\alpha = .58$). Cu cât scorul este mai mare, cu atât respondenții consideră că practicile parentale descrise de itemii respectivi sunt mai importante.

7.2.2.7. Validare

Toți stimulii și toate sarcinile utilizate în acest studiu au fost aplicate unor eșantioane de studenți pentru a fi pilotate și adaptate. Chestionarele au fost adaptate prin procedura de retroversiune, implementată de către o echipă formată din patru traducători, care aveau cunoștințe avansate atât de limbă engleză, cât și de limbă română.

7.2.3. Procedură

Mamele au fost contactate, informate și invitate să participe la studiu prin intermediul grădinițelor la care erau înscriși copiii lor. Mamele care au fost interesate au primit invitația de a participa la o sesiune în cadrul grădiniței, în timpul căreia au primit mai multe informații despre studiu și au completat un formular de consimțământ informat. După completarea consimțământului informat, mamele au completat sarcina IAT, chestionarul de stil atribuțional și IOS. Ordinea în care mamele au completat aceste chestionare a fost contrabalansată. După finalizare, mamele au primit un plic cu restul chestionarelor. Participanții au completat aceste chestionare acasă și apoi le-au returnat la grădiniță într-un plic sigilat.

Tabel 31.*Medii, abateri standard și procentajul datelor lipsă pentru fiecare variabilă de interes*

Variabila	M (SD)	% datelor lipsă
1. Nivel educational	4.90(1.63)	4.3
2. Stil Atribuțional	1.14 (1.34)	10.6
3. Acțiune direcționată de sine	4.67 (.93)	7.1
4. Conformitate față de reguli	4.21 (1.02)	9.9
5. Atitudinea implicită față de independență	-.04 (.41)	2.8
6. Includerea altora în sine	5.98 (.82)	5.0
7. Scopuri de socializare autonome	8.86 (1.11)	7.1
8. Scopuri de socializare heteronome	8.66 (1.23)	5.0
9. Scopuri de socializare relaționale	7.69 (1.70)	5.0
10. Etnoteorii parentale autonom-relaționale	4.93 (.38)	11.3
11. Etnoteorii parentale heteronome	2.80 (.66)	12.8
12. Etnoteorii parentale focalizate pe separare	3.60 (.56)	9.2

7.3. Rezultate

7.3.1. Pregătirea datelor

Înainte de a efectua analizele, am verificat acuratețea datelor (Tabachnick & Fidell, 2007). Toate modelele de imputare au fost realizate în R (R Core Team, 2018), utilizând pachetul mice (van Buuren & Groothuis-Oudshoorn, 2011).

7.3.2. Analize principale

Tabel 32.*Corelații Pearson între variabilele de interes cu date imputate*

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Stil atribuțional	1										
2. Acțiune direcționată de sine	.03	1									
3. Conformitate față de reguli	.17*	.02	1								
4. Atitudinea implicită față de independență	.08	.18	.01	1							
5. Includerea altora în sine	-.02	-.05	-.07	.12	1						
6. Scopuri de socializare autonome	.02	.20*	.09	.01	.09	1					
7. Scopuri de socializare heteronome	-.33***	.16	-.09	.02	.22*	.60***	1				
8. Scopuri de socializare relaționale	-.16	.21*	.04	.25**	.07	.37***	.46***	1			
9. Etnoteorii parentale autonom-relaționale	.22*	.07	.05	.09	.13	.34***	.12	.14	1		
10. Etnoteorii parentale heteronome	-.41***	.06	-.12	-.06	.03	.08	.47***	.30**	-.21*	1	
11. Etnoteorii parentale focalizate pe separare	.07	.04	.14	-.09	.11	.27***	.10	.21*	.34***	.01	1

Notă. * $p \leq .05$, ** $p \leq .01$

Pentru a ne atinge obiectivul, am efectuat mai întâi o serie de corelații Pearson pentru a explora relația dintre variabilele de interes (vezi Tabelul 32).

Stilul atribuțional, o măsură implicită a dimensiunii agency, a fost semnificativ asociat cu valorizarea scopurilor de socializare axate pe conformitate și tradiție ($r = -.33, p = .000$). În plus, a fost asociat semnificativ cu valorizarea etnoteoriilor parentale autonom-relaționale ($r = .22, p = .030$) și cu valorizarea etnoteoriilor parentale heteronome ($r = -.41, p = .000$). Ca atare, mamele care tindeau să atribuie comportamentul altor persoane intern, tindeau și să aprecieze mai puțin scopuri de socializare axate pe tradiție și conformism. În plus, au avut tendința de a aprecia mai mult etnoteoriile parentale autonom-relaționale și mai puțin etnoteoriile parentale heteronome.

Valorizarea conformismului față de reguli, o măsurătoare explicită a dimensiunii agency, a corelat pozitiv cu valorizarea scopurilor de socializare relaționale ($r = .25, p = .009$). Ca atare, mamele care au valorizat conformismul față de reguli au avut tendința de a aprecia scopurile de socializare relaționale.

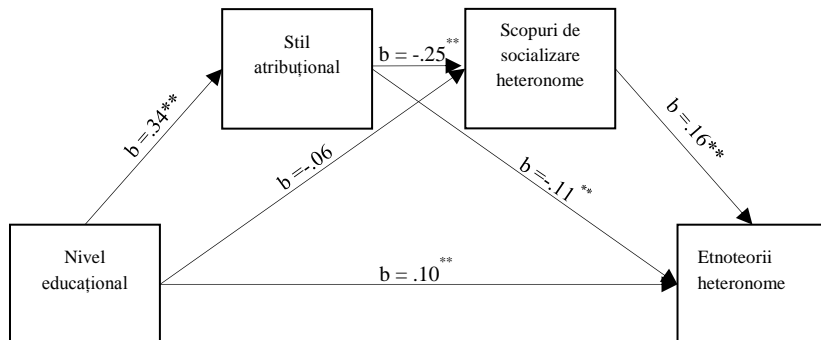
În ceea ce privește atitudinea implicită față de independență, a existat o asociere semnificativă cu scopurile de socializare autonome ($r = .20, p = .020$) și cu scopurile de socializare relaționale ($r = .21, p = .016$). Ca atare, mamele care au avut atitudine implicită mai pozitivă față de independență au valorizat mai mult scopurile de socializare autonome și scopurile de socializare relaționale.

În ceea ce privește includerea altora în sine, un indice explicit al distanței interpersonale, am găsit o corelație pozitivă cu măsura în care mamele valorizau scopurile de socializare heteronome ($r = .22, p = .009$). Ca atare, mamele care tindeau să-i includă mai mult pe ceilalți în sine, tindeau, de asemenea, să valorizeze scopurile de socializare heteronome.

Pentru a ne testa ipotezele, am efectuat o serie de modele de mediere multiplă utilizând analiza de cale, implementată prin intermediul soft-ului R (R Core Team, 2018) prin utilizarea pachetului lavaan (Rosseel, 2012) și a pachetului semTools (Jorgensen, Pornprasertmanit, Schoemann & Rosseel, 2018). Pentru a estima parametrii liberi, a fost utilizată metoda de estimare *maximum likelihood* (ML). Pentru a testa efectele indirecte, am utilizat analize bootstrap. Fiecare model testat a fost saturat (adică, $df = 0$). Ca atare, nu vom raporta indicii de potrivire.

Dintre toate ipotezele testate, a fost confirmată doar a doua ipoteză. Pentru a testa această ipoteză, am efectuat o analiză de cale, astfel încât să testăm efectul indirect al nivelului educațional asupra etnoteoriilor heteronome prin intermediul stilului atribuțional și al scopurilor de socializare heteronome. Efectul total al nivelului educațional asupra etnoteoriilor heteronome a fost semnificativ, $b = -.10, SE = .03, p = .001, Bca CI [-.163, -.039]$. Efectul indirect al nivelului educațional asupra etnoteoriilor heteronome prin stilul atribuțional și prin

scopurile de socializare heteronome a fost semnificativ, $b = -.1$, $SE = .01$, $p = .043$, $Bca\ CI [-.038, -.003]$. Pentru ceilalți coeficienți, a se vedea figura 17.

Figura 17.

Analiza de cale a relației dintre nivelul educațional, stilul atribuțional, scopurile de socializare heteronome și etnoteoriile parentale

Notă. * $p \leq .05$, ** $p \leq .01$

7.4. Discuții

Obiectivul acestui studiu a fost explorarea relației dintre modelele culturale (implicit și explicit măsurate), scopurile de socializare și etnoteoriile parentale ale mamelor copiilor preșcolari din România. Pentru a ne atinge obiectivul, am analizat mai întâi corelațiile dintre variabilele de interes. Din rezultatele obținute în urma acestui pas putem trage două concluzii importante. În primul rând, indicii implicați ai modelelor culturale ale mamelor au fost asociați cu mai multe tipuri de convingeri parentale decât indicii expliți ai modelelor lor culturale. Acest rezultat este în concordanță cu studiile conform cărora componentele implicite ale modelului cultural al indivizilor duc la predicții mai bune ale apartenenței lor culturale decât componentele explicite ale modelului lor cultural (Kitayama și colab., 2009; Park, Uchida & Kitayama, 2015). Rezultatul conform căruia componentele implicite ale modelelor culturale ale mamelor au fost asociate cu mai multe aspecte ale convingerilor parentale ar putea fi un produs al faptului că măsurătorile explicite ale modelelor culturale ale indivizilor sunt expuse la amenințări ale validității care nu afectează măsurile implicite (Heine, Lehman, Peng & Greenholtz, 2002). Mai precis, răspunsurile pe care subiecții le dau la aceste măsurători explicite pot fi influențate de dezirabilitatea socială, în timp ce răspunsurile pe care le dau atunci când răspund la măsurătorile implicite nu pot fi influențate de dezirabilitate (Kitayama și colab., 2009).

O a doua concluzie importantă extrasă în baza acestor rezultate este că asocierile dintre componentele implicite ale modelelor culturale ale mamelor și convingerile lor parentale au indicat faptul că mamele au un model cultural autonom-relațional. În contrast, asocierile dintre componentele explicite ale modelelor culturale ale mamelor și convingerile lor parentale au sugerat că mamele au un model cultural heteronom. Diferența pe care am observat-o între modul în care componentele implicite și explicite ale modelelor culturale ale mamelor au fost asociate cu convingerile lor parentale ar putea fi un produs al tranzițiilor sociale și economice rapide la care a fost expusă România (Mone, Benga & Susa, 2014). Mai precis, există posibilitatea ca, la nivelul discursului explicit, mamele să manifeste încă valorile specifice unui model heteronom, caracteristic părinților dintr-o cultură Colectivistă. Cu toate acestea, schimbările socioeconomice recente ar fi putut duce la faptul că mamele se angajează mai frecvent în sarcini culturale prin care este atins obiectivul cultural al independenței. Angajarea frecventă în aceste tipuri de sarcini duce la dezvoltarea tendințelor implicite specifice mamelor din culturile individualiste (Kitayama și colab., 2019). Angajarea în acest tip de sarcini ar putea duce la schimbări și la nivel explicit, însă mai lent (Hofstede și colab., 2010).

Pentru a atinge obiectivul nostru de cercetare, am testat, de asemenea, mai multe modele de mediere care s-au axat pe relația dintre nivelul educațional al mamelor, modelele lor culturale (implicit și explicit măsurate), scopurile lor de socializare și etnoteoriile lor parentale. Doar unul dintre modelele de mediere testate a fost semnificativ. Mai exact, am găsit un efect indirect semnificativ al nivelului educațional asupra etnoteoriile parentale heteronome prin intermediul stilul atribuțional al mamelor și prin intermediul scopurilor de socializare heteronome. Mai exact, mamele care au avut un nivel educațional mai crescut au avut, de asemenea, tendința de a atribui intern comportamentele altora. Această tendință a fost asociată cu acordarea unei valori mai scăzute scopurilor de socializare heteronome. O valorizare mai scăzută a scopurilor de socializare heteronome a fost asociată cu o valorizare mai scăzută a etnoteoriilor parentale heteronome. Acest rezultat a fost în conformitate cu studiile anterioare care au arătat că scopurile de socializare mediază relația dintre modelele culturale ale părinților și etnoteoriile lor parentale (Keller și colab., 2006). Acest rezultat a fost, de asemenea, congruent cu modelele teoretice și studiile care afirmă că există o influență a contextului socioeconomic al părinților asupra modelelor lor culturale, și asupra scopurilor de socializare și a etnoteoriilor parentale a acestora (Chen, 2018; Greenfield, 2018; Keller, 2018; Mone, Benga & Opre, 2016).

Acest studiu a avut, de asemenea, o serie de limite. O primă limită este reprezentată de variabilitatea restrânsă în ceea ce privește grupul cultural din care provin mamele. Această

limită a restrâns variabilitatea nivelului educațional al mamelor, a modelelor lor culturale și a convingerilor parentale. Astfel, a scăzut probabilitatea identificării unui efect. O altă limită a prezentului studiu se referă la instrumentele pe care le-am folosit. Unele dintre instrumentele noastre au avut o consistență internă scăzută (respectiv, scalele PVQ-RR). Această consistență internă scăzută a limitat magnitudinea asocierii pe care am putut să o observăm între variabilele studiate.

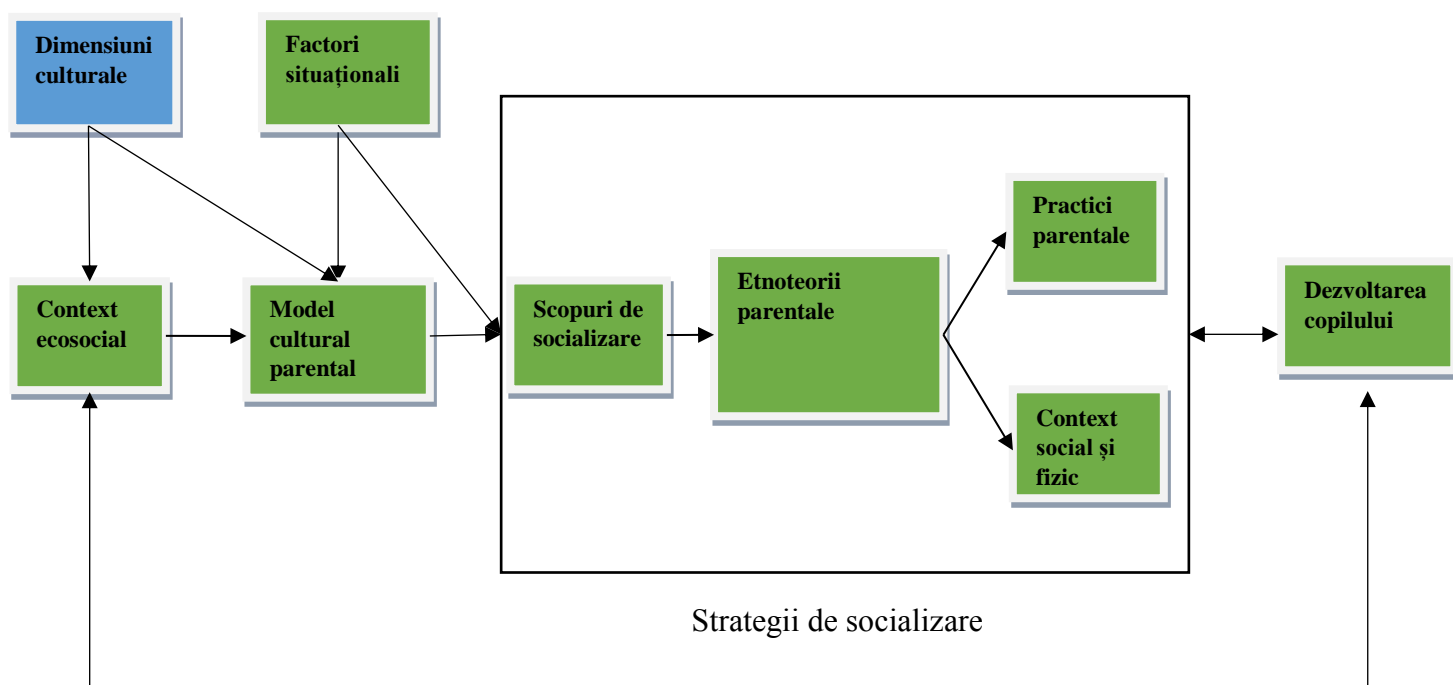
În concluzie, studiul nostru aduce o serie contribuții valoroase, deoarece este primul care compară relația dintre componentele explicite și implicite ale modelului cultural parental, pe de-o parte, și convingerile parentale, pe de cealaltă parte. Ca atare, principala contribuție teoretică a acestui studiu este că nuanțează modul în care conceptualizăm și măsurăm modelul cultural al individului. Așadar, rezultatele noastre sugerează că este important să extindem modelul dezvoltat de Kartner și Keller (2013), subliniind că este esențial să se ia în considerare nu doar componentele explicite ale modelelor culturale ale părinților, ci și cele implicite. Este, de asemenea, unul dintre primele studii care testează relația dintre un indice al contextului socioeconomic, modelul cultural și convingerile parentale, în cazul unui eșantion de mame de preșcolari. Rezultatele oferă sprijin parțial pentru ideea conform căreia contextul socioeconomic în care trăiesc mamele influențează modelele culturale, scopurile de socializare și etnoteoriile parentale ale acestora.

VIII. STUDIUL 6⁴

Pornind de la rezultatele noastre care sugerează că indicii implicați ai modelelor culturale parentale au o putere predictivă mai mare în ceea ce privește scopurile de socializare și etnoteoriile parentale, obiectivul acestui review teoretic a fost de a explora modalitățile prin care am putea reconceptualiza influența culturii asupra dezvoltării umane din perspectiva Cogniției Situate sau, mai general, din perspectiva Cogniției Ancorate. În Figura 18, puteți inspecta variabilele Modelului Ecocultural al Dezvoltării Extins pe care ne concentrăm în studiul prezent.

---

⁴ Publicat ca Mone, I., Benga, O., & Ionescu, T. (2014). Grounding development in culture: How to study the influence of culture on development. *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Psychologia-Paedagogia*, 59(2).

Figura 18.

Variabilele din Modelul Ecocultural al Dezvoltării Extins care sunt vizate în acest studiu.

8.1. Perspectiva clasică asupra culturii

Majoritatea teoriilor focalizate pe cultură au la bază o asumție comună, aceea conform căreia cultura este constituită dintr-un sistem comun de semnificații care este alcătuit din valori, convingeri sau norme abstracte (de ex., Hofstede și colab., 2010; Greenfield, 2018). Pornind de la această asumție, majoritatea cercetărilor focalizate pe influența culturii asupra dezvoltării umane se axează pe modul în care convingerile parentale sunt relaționate cu comportamentelor parentale și, ulterior, cu dezvoltarea copilului (Harkness și colab., 2010; Keller, 2018).

8.2. Cadrul teoretic al Cogniției Situate/Ancorate și reconceptualizarea culturii

O posibilă alternativă la perspectiva clasică asupra culturii descrisă anterior se bazează pe cadrul teoretic al Cogniției Ancorate. Abordarea Cogniției Ancorate afirmă că nu putem separa cogniția de percepție și acțiune și că, în plus, cogniția este modelată fundamental de corpurile noastre (Barsalou, Breazeal & Smith, 2007; Ionescu & Vasc, 2014). Mai mult, din perspectiva Cogniției Ancorate, reprezentările noastre cognitive sunt ancorate în „mediu,

situații, corp și simulări implementate în sistemele modale ale creierului” (Barsalou, 2010, p.717).

Pornind de la asumțiile Cogniției Ancorate/Situate, cultura nu trebuie echivalată cu un sistem de norme și valori abstracte. În schimb, cultura poate fi conceptualizată în primul rând ca referindu-se la practicile comune, la artefactele, la modalitățile de relaționare și la instituțiile unei comunități. În al doilea rând, cultura reprezintă calibrarea senzorial-motorie a indivizilor din comunitatea respectivă (bazat pe Soliman și Glenberg, 2014). Nu există o dualitate între normele abstracte pe de o parte și comportament pe de altă parte (Soliman și Glenberg, 2014). Modurile diferite în care oamenii din culturi distincte se dezvoltă, gândesc, acționează și simt sunt, prin urmare, cauzate de faptul că interacționează cu medii diferite.

Scopul principal al acestui capitol este de a sublinia valoarea euristică a reconceptualizării culturii din perspectiva Cogniției Ancorate/Situate. În acest sens, vom revizui unele dintre mecanismele care influențează dezvoltarea și le vom analiza din perspectiva Cogniției Ancorate. Acest demers este motivat de faptul că „viziunea clasică” asupra culturii poate duce la o dualitate între normele abstracte ale unei culturi și comportamentul indivizilor care trăiesc în acea cultură (Soliman & Glenberg, 2014). Această dualitate este problematică, deoarece este dificilă predicția practicilor parentale în baza convingerilor pe care le au părinții (Matsumoto, 2006). Mai mult, comportamentele senzorial-motorii și artefactele colective ne ajută să diferențiem între culturi, în timp ce normele și credințele abstracte nu. Acest fapt sugerează că este necesară o abordare informată de perspectiva Cogniției Situate dacă vrem să înțelegem cum influențează cultura dezvoltarea (Kitayama & Imada, 2010; Park și colab., 2015).

8.3. Modalități prin care dezvoltarea este ancorată în cultură

Dezvoltarea ar putea fi ancorată în cultură printr-o multitudine de mecanisme. Am ales să analizăm, ca posibile mecanisme, situațiile, instrumentele, sarcinile culturale și acțiunile corporale la care sunt expuși copiii dintr-o anumită cultură.

Instrumente. O modalitate prin care dezvoltarea este ancorată în cultură ar putea fi constituită de instrumentele prezente într-o anumită cultură și de modul în care acestea sunt utilizate de copii în interacțiunea cu părinții. Wilson (2010) introduce conceptul de reorganizare cognitivă, care se referă la faptul că practicile sau instrumentele cognitive pe care indivizii dintr-o cultură le folosesc frecvent duc la o recalibrare a sistemului lor cognitiv. Instrumentele activează anumite rețele senzorio-motorii atunci când copiii învață să le folosească, acestea devenind ulterior parte a sistemului cognitiv al copilului (vezi Teoria simulării situate, Barsalou,

2017). Cei care îi învață pe copii cum să utilizeze instrumentelor sunt părinții, care, prin practicile utilizate, se asigură că aceștia vor putea rezolva problemele într-un mod adaptat mediului în care funcționează, cu alte cuvinte adaptat culturii locale. Astfel, instrumentele concrete devin parte a sistemului cognitiv și modelează funcționarea acestuia.

Sarcini culturale. Contextul cultural în care operează indivizii este alcătuit din diferite sarcini culturale. Acestea pot fi conceptualizate ca referindu-se la un set structurat de obiective și proceduri pe care le putem adopta pentru a atinge aceste obiective (Kitayama & Imada, 2010). Este posibil ca persoane din culturi diferite să se dezvolte diferit deoarece se angajează recurent în tipuri diferite de sarcini culturale încă de la naștere (Markus & Kitayama, 2010; Kitayama și colab., 2018). În consecință, ei dezvoltă o serie de tendințe automate și non-reflexive, înainte de a dezvolta credințe explicite despre sine (Park și colab., 2016).

Acțiuni corporale. Dezvoltarea ar putea fi ancorată în cultură prin faptul că, în mod recurent, copiii sunt încurajați să realizeze anumite acțiuni corporale specifice culturii de proveniență (e.g., modalități de a merge, de a mânca, de a sta sau de a dansa, Barsalou și colab., 2005). Acest fapt este important deoarece, dacă reprezentările mentale sunt simulări ale stărilor pe care le avea corpul atunci când învață, atunci indivizii cu caracteristici și acțiuni corporale diferite ar trebui să formeze reprezentări mentale fundamental diferite (Casasanto, 2009). Prin urmare, diferențele interculturale în ceea ce privește acțiunile corporale încurajate vor modela maniera în care sistemul cognitiv al copilului se dezvoltă.

8.4. Concluzii

Principala motivație a acestui capitol a fost de a oferi o perspectivă diferită asupra modului în care cultura influențează dezvoltarea copilului. Ca atare, am încercat să identificăm câteva mecanisme specifice prin care dezvoltarea este ancorată în cultură. Mai exact, ne-am concentrat asupra instrumentelor, sarcinilor și acțiunilor corporale la care copiii sunt expuși în fiecare zi.

Ideile schițate în cadrul acestui capitol sugerează câteva modalități prin care perspectiva Cogniției Ancorate/Situate ar putea explica rezultatele anterioare ale cercetărilor privind relația dintre cultură și dezvoltarea umană. Pornind de la perspectiva Cogniției Ancorate/Situate, putem specifica mecanismele prin care practicile parentale și contextele fizice și sociale influențează dezvoltarea copiilor. De exemplu, instrumentele fizice la care este expus un copil dau naștere anumitor instrumente cognitive și duc, mai departe, la dezvoltarea unor modalități specifice de rezolvare a problemelor. Aceste instrumente sunt furnizate de părinți în cadrul unor interacțiuni de zi cu zi, devenind astfel un mecanism care modelează sistemele cognitive ale copiilor. Mai mult decât atât, am putea prezice că utilizarea unor instrumente diferite va duce

la trasee diferite de dezvoltare ale aceleiași abilități, din cauza programelor motorii diferite care modelează reprezentările (e.g., scrierea de mână se bazează pe mișcări motorii specifice pentru fiecare literă, în timp ce utilizarea tastaturii implică aceeași mișcare pentru toate literele). Mai mult, noul instrument (de exemplu, tastatura) ar putea avea și efecte benefice datorită diferitelor locații pe care literele le au. Acest lucru poate avea ca efect o mai bună coordonare mână-ochi. Astfel, analiza instrumentelor ne-ar putea duce la o înțelegere mai profundă a cauzelor dezvoltării și la înțelegerea traiectoriilor specifice de dezvoltare. Deci, vedem că această nouă abordare explică rezultatele anterioare și, de asemenea, duce la formularea unor predicții noi.

Adoptarea unei perspective ancorate asupra modalității în care cultura influențează dezvoltarea ne va aduce, de asemenea, cu un pas mai aproape de o psihologie unificată. În mod tradițional, psihologia a compartimentat studiul minții umane în abordări culturale, sociale și cognitive, fiecare cu propria paradigmă conceptuală și cu propriile explicații (Soliman, Gibson & Glenberg, 2013). O integrare a acestor abordări ar putea duce studiul dezvoltării umane și, în cele din urmă, înțelegerea minții umane, la conturarea unei imagini mai comprehensive a obiectului de studiu. Mecanismele senzorio-motorii ar putea fi legătura cheie dintre ele: ele ancorează cunoașterea și ancorează cultura.

În concluzie, pornind de la aspectele discutate anterior putem contura afirmația conform căreia cultura în sine este ancorată: decât să studiem valorile și normele abstracte ale unei culturi, este mai optim să investigăm felul în care cultura este ancorată. Revenind la părinți, există cu siguranță convingeri ale părinților care sunt generalizate sau extrase în baza practicilor repetate pe care aceștia le utilizează. Ceea ce am susținut în cadrul acestui capitol este că practicile parentale sunt pe primul loc în lanțul causal iar convingerile nu sunt elementele cheie în modelarea dezvoltării copiilor. Mai degrabă, prin acțiuni repetate, părinții ghidează dezvoltarea, iar aceste acțiuni se bazează pe aspectele concrete ale unei culturi.

IX. STUDIUL 7

9.1. Introducere

În studiul actual, ne-am propus să testăm dacă accesibilitatea unei dimensiuni a modelelor culturale ale mamelor (mai precis, convingerile care sunt împărtășite de indivizi dintr-o comunitate; Keller & Kartner, 2013) influențează scopurile de socializare și etnoteoriile acestora. Pentru a reitera, am conceptualizat relația dintre modelele culturale ale mamelor și convingerile acestora pornind de la Modelul Ecocultural al Dezvoltării (Keller & Kartner, 2013). Conform acestui model, cultura influențează scopurile de socializare ale persoanelor care îngrijesc copiii și etnoteoriile parentale ale acestora, prin intermediul modelelor lor culturale. Cu toate acestea, majoritatea studiilor care au investigat relația dintre modelele culturale ale persoanelor care îngrijesc copiii, scopurile lor de socializare și etnoteoriile lor parentale au fost corelaționale (de ex., Keller și colab. 2006; Mone și colab., 2014). Astfel, aceste studii nu au putut investiga mecanismele psihologice cauzale prin care cultura influențează scopurile de socializare și etnoteoriile parentale (Oyserman & Lee, 2008).

O posibilă soluție care ne-ar permite să investigăm empiric anumite mecanisme prin care cultura influențează convingerile părinților ar putea fi dată de reconceptualizarea culturii dintr-o perspectivă a Cogniției Situate. Pornind de la această perspectivă, putem afirma că indivizii din toate culturile dezvoltă o serie de rețele cognitive asociative modelate cultural (și anume, modele culturale independente sau interdependente). Aceste rețele asociative, odată activate, influențează modul în care indivizii procesează informațiile, modul în care își interpretează experiențele și modul în care răspund la acestea (Oyserman & Yan, 2017). Oyserman (2018) afirmă că există diferențe interculturale în ceea ce privește tipul de model cultural (cel al independenței sau cel al interdependenței) care este activat cronic. Cu toate acestea, indiferent de cultură, indivizii dezvoltă atât modelul cultural al independenței, cât și modelul cultural al interdependenței și, ca atare, indiferent de cultură, ambele modele culturale pot fi amorstate situațional.

Studiile anterioare au sugerat că amorsoarea independenței duce la o valorizare mai crescută a scopurilor și acțiunilor autonome și de separare, în timp ce amorsoarea independenței duce la o valorizare mai crescută a scopurilor și acțiunilor heteronome și relaționale (Oyserman & Lee, 2008). Pe baza teoriei lui Kagitcibasi (2017), dorim să propunem că efectul amorsoării modelului cultural asupra scopurilor de socializare a mamelor și a etnoteoriilor parentale ale acestora este un rezultat al componentelor specifice care sunt activate atunci când modelul cultural este amorsoat. Ca atare, sugerăm că, în cazul modelului cultural independent, activarea

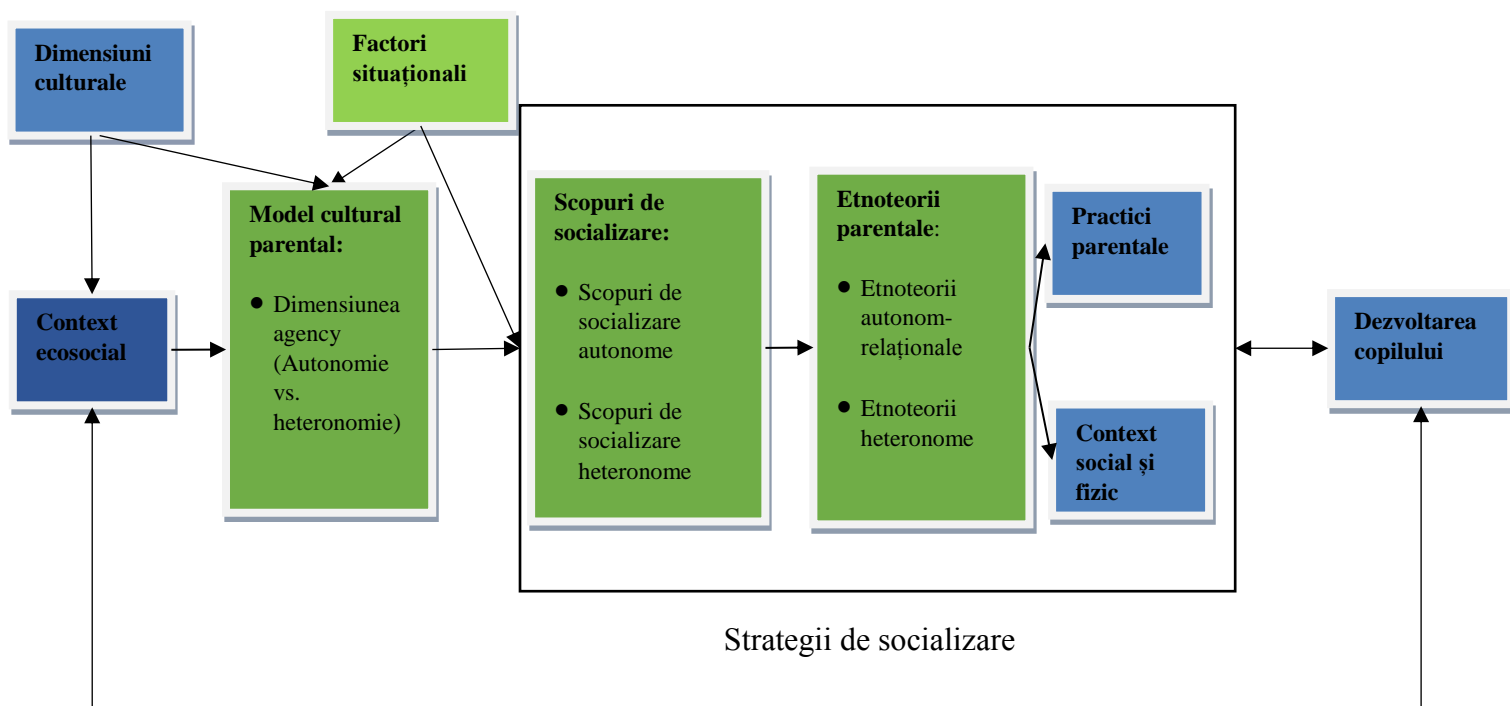
componentei de autonomie este asociată cu o valorizare mai crescută a scopurilor de socializare și a etnoteoriilor parentale axate pe autonomie, în timp ce activarea componentei de separare este asociată cu o valorizare mai crescută a scopurilor de socializare și a etnoteoriilor parentale focalizate pe separare. În contrast, susținem că, în cazul modelului cultural interdependent, activarea componentei heteronomiei este asociată cu o valorificare mai crescută a scopurilor de socializare și a etnoteoriilor parentale axate pe heteronomie, în timp ce activarea componentei de relaționare este asociată cu o valorizare mai crescută a scopurilor de socializare și a etnoteoriilor parentale axate pe relaționare.

Pe baza discuției anterioare, în studiul de față, obiectivul nostru a fost să amorsăm autonomia/heteronomia și să observăm efectele acestei amorsări asupra scopurilor de socializare ale mamelor și asupra etnoteoriilor parentale ale acestora. Autonomia și heteronomia sunt fațete ale dimensiunii agency (Kagitcibasi, 2017). Am ales să ne concentrăm pe o componentă specifică a modelului cultural parental și nu pe modelul cultural în ansamblu, deoarece este important să identificăm modul în care această componentă specifică este asociată cu convingerile parentale.

9.1.1. Obiective și ipoteze

Obiective

Obiectivul studiului a fost de a explora influența accesibilității autonomiei și heteronomiei asupra scopurilor de socializare și asupra etnoteoriilor parentale în cazul mamelor de preșcolari din România.

Figura 19.

Variabilele din Modelul Ecocultural al Dezvoltării Extins care sunt vizate în studiul prezent (în verde)

În Figura 19 de mai sus, am evidențiat variabilele pe care ne concentrăm în studiul prezent, folosind culoarea verde.

Ipoteze

H1: Mamele cărora le va fi amorsat conceptul de autonomie vor valoriza mai mult scopurile de socializare autonome și etnoteoriile parentale autonom-relaționale, comparativ cu mamele cărora le va fi amorsat conceptul de heteronomie.

H2: Mamele cărora le va fi amorsat conceptul de heteronomie vor valoriza mai mult scopurile de socializare heteronome și etnoteoriile parentale heteronome, comparativ cu mamele cărora le va fi amorsat conceptul de autonomie.

9.2. Metodă

9.2.1. Participanți

În acest studiu am eșantionat 74 de mame care locuiesc în regiuni urbane din România. Vârsta medie a mamelor din eșantion a fost de 34.12 ani (SD = 6.56). Vârsta medie a copiilor a fost de 54.81 luni (SD = 14.43). În ceea ce privește genul copilului, 56.8% din eșantion au fost fete și 43.2% băieți.

9.2.2. Instrumente

9.2.2.2. Chestionar sociodemografic

Toți participanții au completat un chestionar care conținea întrebări referitoare la mai multe caracteristici sociodemografice.

9.2.2.3. Amorsarea dimensiunii agency

Pentru a amorsa autonomia și, respectiv, heteronomia, am folosit sarcina scrambled sentence task, dezvoltată de Hodgins, Brown și Carver (2007), pe baza unei sarcini create de Bargh și colab. (1996). În timpul acestei sarcini, participanților li s-au prezentat 30 de șiruri, fiecare șir fiind format din cinci cuvinte poziționate aleatoriu. În cazul fiecărui șir, participanții au fost rugați să selecteze patru cuvinte și să le rearanjeze astfel încât să formeze o propoziție corectă din punct de vedere gramatical. Există un singur mod corect de a aranja cuvintele astfel încât să reiasă o propoziție cu sens, care să fie corectă. În condiția de amorsare a autonomiei, cuvintele din 15 șiruri puteau fi aranjate doar pentru a forma o propoziție care avea un sens asociat cu autonomia (de ex., „Eu îmi aleg prietenii”). Cuvintele din celelalte 15 șiruri puteau fi aranjate doar pentru a forma o propoziție care avea un sens neutru (și anume, sens care nu este asociat cu autonomia sau cu heteronomia; de ex. „Biroul lor este închis”). În condiția de amorsare a heteronomiei, cuvintele din 15 dintre șiruri puteau fi aranjate doar pentru a forma o propoziție care avea un sens asociat cu heteronomia (ex., „Ei cer subordonarea noastră”). Cuvintele din celelalte 15 șiruri puteau fi aranjate doar pentru a forma o propoziție neutră.

Frazele care au fost folosite în această sarcină au fost construite pe baza felului în care Kagitcibasi (2017) conceptualizează autonomia și heteronomia. Construcția propozițiilor utilizate în studiul curent s-a bazat și pe propozițiile care au fost folosite în sarcina dezvoltată de Hodgins și colab. (2007).

Studiu pilot

Înainte de a le folosi pentru a amorsa participanții, propozițiile au fost pretestate în două faze. În prima fază, am construit 90 de propoziții, 30 pentru fiecare categorie (neutru, autonomie și heteronomie). Propozițiile au fost evaluate de 30 de studenți de la nivel de licență și doctorat. Aceștia au oferit feedback cu privire la formularea propozițiilor și a instrucțiunilor. Din cele 90 de propoziții care au fost construite, am ales 15 propoziții referitoare la autonomie, 15 propoziții referitoare la heteronomie și 15 propoziții neutre. Propozițiile din diferitele categorii nu au diferit în ceea ce privește cât de greu a fost să fie construite $F(2) = 1.89, p = .165$ sau cât de ușor au fost de înțeles $F(2) = 1.13, p = .333$. În plus, toate propozițiile au fost clasificate așa

cum ne așteptam de cel puțin 86% dintre participanți. Propozițiile și instrucțiunile au fost, de asemenea, modificate ca urmare a feedback-ului.

După această fază, am aplicat sarcina de amorsaj, GVAQ, chestionarul PPEQ și un interviu de tip pâlnie unui eșantion de 23 de studenți cu o vârstă medie de 21.34 (SD = 2.36), pentru a primi feedback cu privire la forma finală a acestor instrumente. Dintre cei 23 participanți, doar doi au fost conștienți de legătura dintre sarcina de amorsaj și chestionare. Ca atare, mai puțin de 10% din eșantion a fost conștient de legătura dintre sarcina de amorsaj și chestionare. Acest prag este important deoarece Bargh & Chartrand (2000) au stipulat că, dacă mai mult de 10% din eșantion este conștient de relația dintre sarcina de amorsaj și chestionare, este probabil ca toți indivizii din eșantion să fie conștienți de influența amorsajului.

9.2.2.4. Scopuri de socializare

Pentru a evalua scopurile de socializare ale mamelor, am utilizat scorul obținut de acestea ca urmare a completării scalei Agency & Self-Direction (10 itemi; Cronbach $\alpha = .90$) din cadrul chestionarului Goals and Values in Adulthood (GVAQ; Suizzo, 2007) ca indice al scopurilor de socializare autonome. De asemenea, am folosit scorul obținut ca urmare a completării scalei Tradition & Conformity (9 itemi; Cronbach $\alpha = .88$) din GVAQ ca indice al scopurilor de socializare heteronome. Cu cât scorul unui individ pe o subscală este mai mare, cu atât individul consideră că scopurile de socializare reprezentate de acea subscală sunt importante.

9.2.2.5. Etnoteorii parentale

În studiul de față, am folosit doar două subscale ale chestionarului Preschooler Parental Ethnotheories (PPEQ, Mone & Benga, 2018). Mai precis, am folosit subscalele care au măsurat convingerile părinților în ceea ce privește promovarea autonomiei și a relaționării (18 itemi; Cronbach $\alpha = .90$) ca indice al etnoteoriilor parentale autonom-relaționale. În plus, am folosit convingeri referitoare la promovarea heteronomiei (11 itemi; Cronbach $\alpha = .85$) ca indice al etnoteoriilor heteronome. Cu cât scorul unui participant la o subscală este mai mare, cu atât respondentul consideră că practicile parentale descrise în acea subscală sunt mai importante.

9.2.2.6. Interviu tip pâlnie

Pentru a testa conștientizarea asocierii dintre sarcina de amorsare și răspunsurile participanților la celelalte chestionare, participanții au răspuns la un chestionar deschis care a urmat protocolul interviului de tip pâlnie (Bargh & Chartrand, 2000). În cazul studiului actual,

un singur participant (1.4% din eșantion) a fost conștient de legătura dintre sarcina de amorsare și chestionare.

9.2.3. Procedură

Mamele copiilor cu vârste între 3 și 6 ani care erau interesate să participe la acest studiu au fost distribuite aleatoriu într-unul din cele două grupuri experimentale (mai precis, promovarea autonomiei sau heteronomiei). În primă fază, mamele au completat un formular de consimțământ informat și, ulterior, au completat un chestionar sociodemografic, sarcina scrambled sentence, GVAQ, PPEQ și apoi interviul de tip pâlnie, într-o cameră situată în grădinița copiilor lor. La sfârșitul studiului, toți participanții au primit o descriere completă a obiectivului studiului și a rezultatelor obținute.

Designul a inclus o condiție de promovare a autonomiei și una de promovare a heteronomiei, dar nu și o condiție de control. Am ales această strategie deoarece, deși grupurile de control sunt esențiale pentru designurile experimentale, funcția lor în studiile de amorsare culturală este ambiguă. Mai precis, nu putem presupune că participanții din grupul de control nu au niciunul dintre modelele culturale activate. Ca atare, semnificația diferențelor dintre grupul de control și grupurile experimentale este ambiguă.

9.3. Rezultate

Pentru a ne testa ipotezele, am folosit abordarea de Testare a Semnificației Ipotezei Nule (Null Hypothesis Significance Testing, NHST). De asemenea, am realizat o serie de analize bayesiene (e.g., Dienes, 2011). Prin calcularea factorilor Bayes, se poate stabili dacă datele oferă suport pentru ipoteza nulă sau pentru ipoteza alternativă. Facem această afirmație deoarece factorul Bayes este un indice continuu care ne sugerează măsura în care dovezile sprijină ipoteza nulă sau ipoteza alternativă (Dienes, 2011). Acest tip de informație nu poate fi obținută utilizând abordarea de tip Testare a Semnificației Ipotezei Nule. Un factor Bayes mai mic de 1 sugerează că ipoteza nulă este susținută în timp ce un factor Bayes mai mare decât 1 sugerează că ipoteza alternativă este susținută. În contextul acesta, este important să menționăm că un factor Bayes $<.33$ sugerează că există dovezi substanțiale pentru ipoteza nulă, în timp ce un factor Bayes > 3 sugerează că există dovezi substanțiale pentru ipoteza alternativă. Un factor Bayes care are o valoare între $.33$ și 3 sugerează că dovezile sunt inconcludente (Dienes, 2008). Un alt avantaj al calculării factorilor Bayes este că se pot utiliza aceste praguri ca reguli opționale de oprire. Mai precis, colectarea datelor poate fi oprită după ce s-au găsit dovezi substanțiale pentru ipoteza nulă sau pentru ipoteza alternativă (Dienes, 2008).

Pentru a calcula factorii Bayes, am fost nevoiți să construim o distribuție a dimensiunii așteptate a efectului (Ziori & Dienes, 2015). În studiul prezent, am construit o distribuție prealabilă pornind de la o distribuție *half-normal* cu un mod de 0. Mărimea efectului observată pentru sarcina scrambled sentence ($d = .32$) de Oyserman și Lee (2008) a fost introdusă ca abatere standard a distribuției *half-normal*.

Din întregul eșantion de 74 de mame, doar datele obținute de la 71 de mame au fost introduse în analiza finală, deoarece 3 mame nu aveau date complete pentru chestionarul PPEQ. Dintre aceste 71 de mame, 36 au fost incluse în condiția de promovare a heteronomiei și 35 în condiția de promovare a autonomiei.

Pentru a testa prima ipoteză, am efectuat o serie de teste t pentru eșantioane independente și de teste t Bayesiene pentru eșantioane independente. Aceste teste au fost realizate astfel pentru a compara participanții amorsați cu autonomie cu cei amorsați cu heteronomie în ceea ce privește măsura în care au valorizat scopurile de socializare autonome, scopurile de socializare relaționale și etnoteoriile autonom-relaționale. În medie, participanții care au fost amorsați cu autonomie au valorizat scopurile de socializare autonome ($M = 9.19$, $SD = .86$) mai mult decât participanții amorsați cu heteronomie ($M = 9.13$, $SD = 1.04$). Totuși, această diferență nu a fost semnificativă statistic, $t(69) = -28$, $p = .390$, $BCa\ 95\% CI [-.52; .39]$, cu un d al lui Cohen = $.063$. Factorul Bayesian $B = .72$ a sugerat că dovezile au fost inconcludente. În ceea ce privește etnoteoriile autonom-relaționale, participanții amorsați cu heteronomie ($M = 4.44$, $SD = .38$) au valorizat acest tip de etnoteorie mai mult decât participanții amorsați cu autonomie ($M = 4.30$, $SD = .44$). Cu toate acestea, această diferență nu a fost semnificativă, $t(69) = 1.35$, $p = .090$, $BCa\ 95\% CI [-.05; .32]$, cu un Cohen's $d = .34$. Factorul Bayesian $B = .30$ a sugerat că există dovezi substanțiale pentru ipoteza nulă.

Pentru a testa a doua ipoteză, am realizat o serie de teste t pentru eșantioane independente și teste t Bayesiene pentru eșantioane independente. Aceste teste au fost realizate pentru a compara participanții amorsați cu autonomie cu cei amorsați cu heteronomie în ceea ce privește măsura în care au valorizat scopuri de socializare heteronome și etnoteorii heteronome. În medie, participanții care au fost amorsați cu autonomie au apreciat scopurile heteronome ($M = 8.86$, $SD = 1.07$) mai mult decât participanții amorsați cu heteronomie ($M = 8.27$, $SD = 1.51$). Această diferență a fost semnificativă statistic, $t(69) = -1.89$, $p = .031$, $BCa\ 95\% CI [-1.23; .01]$, cu un d al lui Cohen = $.45$. Factorul Bayesian $B = .25$ a sugerat că există dovezi substanțiale pentru ipoteza nulă. Această analiză bayesiană a comparat măsura în care dovezile susțin ipoteza alternativă (care susține că media participanților amorsați cu heteronomie este mai mare decât media participanților amorsați cu autonomie) cu măsura în

care dovezile susțin ipoteza nulă. Cu toate acestea, testele NHST au sugerat că a existat o diferență semnificativă statistic între grupuri, dar că media mamelor din grupul care a fost amorsat cu autonomie a fost mai mare. Așadar, am decis să efectuăm și o analiză bayesiană pentru a testa ipoteza alternativă conform căreia media participanților amorsați cu autonomie a fost mai mare. Această analiză bayesiană a produs un $B = 3.43$ care sugerează că există dovezi substanțiale pentru ipoteza alternativă. În ceea ce privește etnoteoriile heteronome, participanții amorsați cu heteronomie ($M = 2.56$, $SD = .82$) au valorizat acest tip de etnoteorie mai puțin decât participanții amorsați cu autonomie ($M = 2.83$, $SD = .55$). Această diferență a fost marginal semnificativă, $t(69) = -1.61$, $p = .056$, $BCa\ 95\% CI [-.60; .07]$, cu un d al lui Cohen = $.38$. Analiza bayesiană a produs un $B = .273$, ceea ce sugerează că există dovezi substanțiale pentru ipoteza nulă. Această analiză bayesiană a comparat gradul de susținere a dovezilor pentru ipoteza alternativă că media participanților heteronomi amorsați a fost mai mare decât media participanților amorsați de autonomie, cu gradul de sprijin pentru ipoteza nulă. Cu toate acestea, testele NHST au sugerat că a existat o diferență semnificativă între grupuri, dar că media celor din grupul amorsat cu autonomie a fost mai mare. Drept urmare, am decis să efectuăm și o analiză bayesiană pentru a testa ipoteza alternativă conform căreia media participanților amorsați cu autonomie a fost mai mare. Această analiză bayesiană a produs un $B = 2.44$ care sugerează că dovezile sunt neconcludente, dar că acestea tind să susțină ipoteza alternativă. Ca atare, am găsit dovezi substanțiale conform cărora mamele cărora le-a fost amorsat conceptul de heteronomie, comparativ cu mamele cărora le-a fost amorsat conceptul de autonomie, valorizează mai puțin etnoteoriile heteronome, dar nu am putut exclude ipoteza că mamele cărora le-a fost amorsat conceptul de autonomie valorizează mai mult acest tip de etnoteorii.

După cum putem vedea din analizele de mai sus, factorii Bayes sugerează că dovezile au fost substanțiale aproape în cazul fiecărei ipoteze pe care am testat-o. Ca atare, putem concluziona că mărimea eșantionului a atins un minim necesar pentru a testa dacă dovezile susțin o ipoteză sau alta. Afirmăm acest lucru deoarece, așa cum am menționat anterior, putem folosi factorul Bayes ca regulă de oprire, pentru a înceta procesul de colectare a datelor atunci când avem dovezi substanțiale pentru ipoteza nulă sau pentru ipoteza alternativă.

9.4. Discuții

Obiectivul general al acestui studiu a fost de a investiga influența accesibilității autonomiei și a heteronomiei asupra scopurilor de socializare și a etnoteoriilor parentale. Rezultatele noastre au sugerat că nu a existat nicio diferență între grupuri în ceea ce privește

valorizarea scopurilor de socializare autonome și în ceea ce privește etnoteoriile autonom-relaționale. Aceste rezultate nu sunt în conformitate cu rezultatele studiilor anterioare (Greenfield, 2018; Keller, 2018). Cu toate acestea, rezultatele noastre sugerează că mamele cărora le-a fost amorsat conceptul de heteronomie au apreciat scopurile de socializare heteronome și etnoteoriile heteronome mai puțin decât mamele cărora le-a fost amorsat conceptul de autonomie. Ca atare, rezultatele noastre au sugerat că paradigma inițială nu a funcționat așa cum ne așteptam. Pornind de la Keller și Kartner (2013) și de la faptul faptul că studiile anterioare sugerează că mamele din România au etnoteorii parentale autonom-relaționale, ne așteptam ca amorsarea autonomiei să producă o valorizare mai crescută a scopurilor de socializare autonome și a etnoteoriilor autonom-relaționale.

Una dintre posibilele explicații ale rezultatelor noastre este că propozițiile utilizate pentru condiția de amorsare a heteronomiei au amorsat un sentiment de constrângere a autonomiei și nu heteronomia (Radel, Pelletier, & Sarrazin, 2012). Constrângerea autonomiei este asociată cu o tendință de reafirmare a autonomiei (Radel și colab., 2012). Este posibil ca această nevoie de reafirmare a autonomiei să fi fost exprimată prin faptul că mamele au evaluat în mod consecvent orice scop sau strategie parentală legată de promovarea heteronomiei ca fiind mai puțin importantă (Radel și colab., 2011; Van Prooijen, 2009).

Este posibil să fi amorsat sentimentul de constrângere a autonomiei, deoarece am prezentat afirmații care au descris situații în care participanții au considerat că nu este legitim să fie controlați. Există studii care sugerează că, atunci când le prezentăm unor indivizi care au un model cultural autonom afirmații care îi descriu ca fiind heteronomi, aceștia resimt faptul că autonomia lor este constrânsă (Radel și colab., 2012). Cu toate acestea, dorim să subliniem că nu toate afirmațiile care descriu un individ ca fiind heteronom amorsează un sentiment de constrângere a autonomiei. Mai precis, considerăm că numai afirmațiile care descriu heteronomia ilegală duc la un sentiment de constrângere a autonomiei. Această afirmație pornește de la asumția că, în fiecare cultură, există situații în care este legitim a fi heteronom și situații în care nu este legitim (Kakihara, 2006).

Studiul nostru a avut mai multe limite. O primă limită este dată de dimensiunea redusă a eșantionului. Mărimea eșantionului utilizată pentru studiu nu a fost optimă pentru a detecta efecte de mărimi mici (e.g., $d = .32$). Cu toate acestea, atunci când am folosit regulile opționale de oprire Bayes, am observat că studiul nostru a produs dovezi semnificative fie pentru ipoteza nulă, fie pentru ipoteza alternativă, în cazul majorității predicțiilor noastre. O altă limită a acestui studiu este că instrumentul utilizat pentru a evalua etnoteoriile parentale are o subscală care combină autonomia cu relaționarea. Aceasta este o limită, deoarece, dacă rezultatele

noastre ar fi sugerat că amorsarea autonomiei duce la o valorizare crescută a etnoteoriilor autonom-relaționale, am fi avut dificultăți în interpretarea acestui rezultat. Mai precis, nu am fi știut dacă efectul observat a fost cauzat de faptul că amorsarea autonomiei duce la o valorizare mai crescută a componentei focalizate pe autonomie a etnoteoriilor parentale, a componentei de relaționare a etnoteoriilor parentale sau a ambelor. O limită suplimentară a studiului nostru este că nu am luat în considerare legitimitatea heteronomiei, în cazul situațiilor la care ne-am referit atunci când am construit sarcina de amorsaj. Studiile viitoare ar trebui să investigheze măsura în care legitimitatea heteronomiei influențează efectul produs de sarcina de amorsaj.

În ciuda limitelor sale, studiul nostru contribuie semnificativ la înțelegerea mecanismelor prin care cultura influențează convingerilor parentale, deoarece este, din câte știm, prima încercare de a testa experimental un mecanism prin care cultura influențează convingerile parentale. În plus, rezultatele acestui studiu oferă sugestii cu privire la modul în care valorizarea scopurilor de socializare și a etnoteoriilor parentale variază, în funcție de măsura în care situația amorsează sentimentul de constrângere a autonomiei. Aceste rezultate sugerează că este valoros să reconceptualizăm influența culturii asupra convingerilor și comportamentelor parentale dintr-o perspectivă a Cogiției Situate. Rezultatele cercetării noastre sunt, de asemenea, importante, deoarece oferă dovezi care sugerează că modelele culturale ale părinților nu sunt structuri statice și stabile. Ca atare, deși ar putea exista diferențe între culturi în ceea ce privește modelul cultural parental care este mai frecvent activ, atât modelul cultural al independenței cât și cel al interdependenței pot fi amorsate situațional, indiferent de cultura de proveniență a individului.

X. DISCUȚII GENERALE

Așa cum am afirmat în introducere, obiectivul principal al acestui demers de cercetare a fost de a investiga modul în care cultura influențează convingerile parentale ale mamelor din România care au copii de vârstă preșcolară, concentrându-ne pe factorii ecosociale, societali, individuali și situaționali. În ceea ce privește nivelul ecosocial, am ales să ne concentrăm asupra nivelului educațional al părinților ca un indice important al contextului ecosocial în care aceștia trăiesc. În ceea ce privește nivelul societal, am decis să ne concentrăm asupra celor șase dimensiuni culturale postulate de Hofstede și colab. (2010). Cu referire la nivelul individual, ne-am focalizat pe genul părinților. În ceea ce privește nivelul situațional, ne-am concentrat asupra amorselor situaționale care activează un model cultural axat pe autonomie sau pe heteronomie. După cum s-a discutat anterior, fiecare studiu s-a concentrat asupra modului în care cel puțin unul dintre acești factori a fost asociat cu convingerile parentale, pentru a explora potențiale explicații privind asocierea dintre cultură și acest tip de convingeri. În plus, unele studii s-au concentrat asupra modului în care interacțiunea dintre diferiți factori a fost asociată cu variațiuni interculturale în ceea ce privește convingerile parentale. De asemenea, ne-am concentrat asupra modului în care anumiți factori și interacțiunea dintre aceștia au fost asociați cu variațiuni intraculturale și cu variațiuni interculturale în ceea ce privește variațiunile intraculturale (e.g., modul în care relația intraculturală dintre scopurile de socializare și nivelul educațional parental a variat între culturi, în funcție de poziția pe dimensiunea Distanța față de Putere pe care o are fiecare cultură).

În urma acestui demers de cercetare, studiile pe care le-am realizat au condus la o serie de inovații teoretice și metodologice. De asemenea, am realizat o serie de pași înspre construirea unui cadru teoretic care să permită integrarea factorilor de la diferite niveluri de analiză (e.g., nivelul ecosocial, nivelul societal, nivelul individual și nivelul situațional). Dacă obiectivul nostru este să înțelegem cu exactitate care aspecte ale dezvoltării umane sunt universale și care sunt determinate cultural, este important să luăm în considerare factori de la toate aceste niveluri diferite. Având în vedere acest obiectiv, am elaborat Modelul Ecocultural al Dezvoltării Extins și ne-am angajat într-un demers de cercetare pentru a explora legăturile dintre diferitele componente ale acestui model extins și pentru a testa ipotezele derivate din acesta.

10.1. Contribuțiile teoretice ale tezei

Tabel 34.

Rezumatul principalelor contribuții teoretice

Contribuții teoretice privind Modelul Ecocultural al Dezvoltării
<ul style="list-style-type: none">
• Am obținut dovezi care susțin validitatea generală a Modelului Ecocultural al Dezvoltării, precum și validitatea acestuia atunci când este aplicat mamelor cu copii preșcolari (o populație pe care modelul nu a fost aplicat anterior).
<ul style="list-style-type: none">
• Am furnizat primele dovezi care susțin afirmația conform căreia modelele culturale ale mamelor influențează în mod cauzal convingerile parentale ale acestora, prin construirea și implementarea unei abordări experimentale inovatoare.
<ul style="list-style-type: none">
• Am conceput și implementat o abordare componentială a conceptualizării și analizei modelului cultural matern.
<ul style="list-style-type: none">
• Am propus o abordare granulară/componentială în ceea ce privește conceptualizarea variabilelor de interes, în procesul de replicarea a rezultatelor anterioare.
<ul style="list-style-type: none">
• Am oferit dovezi cu privire la o parte extinsă a modelului de mediere teoretizat de Modelul Ecocultural al Dezvoltării (context ecosocial-> model cultural-> scopuri de socializare-> etnoteorii parentale).
<ul style="list-style-type: none">
• Am oferit o nouă conceptualizare a etnoteoriilor parentale cu privire la promovarea autonomiei sau a heteronomiei și a promovării relaționării sau a separării, în cazul mamelor preșcolarelor.
Contribuții teoretice privind Model Ecocultural al Dezvoltării Extins
<ul style="list-style-type: none">
• Am construit Modelul Ecocultural al Dezvoltării Extins, care ia în considerare și influența factorilor de la nivelul societal, de la nivel individual și al factorilor de la nivel situațional atunci când conceptualizează influența culturii asupra dezvoltării umane.
<ul style="list-style-type: none">
• Am furnizat dovezi referitoare la noi ipoteze derivate din Modelul Ecocultural al Dezvoltării Extins.
<ul style="list-style-type: none">
• Am furnizat dovezi care sugerează că mamele au disponibile diferite modele culturale, acestea putând fi activate situațional. Aceasta este o contribuție importantă și inovatoare, deoarece modelele anterioare afirmă că mamele au un singur model cultural, care este conceptualizat ca fiind o trăsătură stabilă.
<ul style="list-style-type: none">
• Am reconceptualizat modelele culturale ale mamelor, astfel încât să scoatem în evidență că acestea au atât componente explicite, cât și implicite. În plus, am furnizat dovezi conform cărora componentele implicite au o valoare predictivă mai mare.
<ul style="list-style-type: none">
• Am identificat posibile mecanisme prin care am putea reconceptualiza influența culturii asupra dezvoltării umane din perspectiva Cogniției Situate/Cogniției Ancorate.
Contribuții teoretice cu privire la convingerile mamelor din România
<ul style="list-style-type: none">
• Am furnizat dovezi cu privire la modelele culturale ale mamelor de preșcolari din România.

- Am furnizat dovezi privind efectul tranzițiilor sociale și economice asupra componentelor implicite și explicite ale modelelor culturale ale mamelor din România.
- Am furnizat dovezi privind scopurile de socializare și convingerile parentale ale mamelor preșcolarilor din România.
- Am oferit prima sinteză comprehensivă a cercetării actuale privind modelele culturale, convingerile și practicile parentale ale părinților din România

Vă rugăm să inspectați tabelul 34 pentru un rezumat al contribuțiilor teoretice ale demersului nostru de cercetare. În paragrafele următoare, am detaliat impactul acestor contribuții.

O contribuție importantă a prezentei teze, referitoare la Modelul Ecocultural al Dezvoltării, este că am furnizat dovezi care susțin validitatea generală a modelului, mai specific, utilizarea acestuia pentru studierea mamelor cu copii care aparțin unei alte grupe de vârstă decât cea vizată cel mai frecvent în studiile anterioare (și anume mame ale unor sugari, Keller & Kartner, 2013). Mai precis, modelul Ecocultural al Dezvoltării a fost folosit în acest demers de cercetare pentru a investiga relația dintre cultură și convingerile parentale ale mamelor copiilor cu vârsta cuprinsă între 3 și 6 ani. Acest aspect este important, deoarece am obținut dovezi care susțin validitatea modelului, concentrându-ne pe o grupă de vârstă diferită de cea vizată în studiile anterioare. În plus, este important, deoarece există o lipsă de studii care se concentrează asupra modului în care cultura influențează convingerile parentale ale mamelor preșcolarilor.

O altă contribuție esențială și inovativă a prezentei teze este că am obținut, în studiul 7, primele dovezi experimentale care susțin o asumție centrală a Modelului Ecocultural al Dezvoltării (Keller și colab., 2004), cea conform căreia modelele culturale ale părinților influențează convingerile parentale ale acestora. Aceasta este o contribuție valoroasă, deoarece sugerează existența unei legături cauzale între modelul cultural parental și convingerile parentale. Acesta este, de asemenea, un prim pas important și inovator înspre avansarea modului în care investigăm influența culturii asupra convingerilor parentale, deoarece majoritatea studiilor anterioare au fost de natură corelațională.

O contribuție suplimentară a cercetării noastre este că am propus și implementat o abordare componentială a conceptualizării și a analizei modelului cultural parental. Abordarea dominantă în literatură a fost aceea de a investiga modul în care diferitele modele culturale sunt influențate de diferiți factori și modul în care acestea, la rândul lor, influențează convingerile și practicile parentale. În demersul de față am propus o analiză mai granulară. Mai precis, am

investigat modul în care cele două dimensiuni specifice care se combină pentru a forma diferitele modele (agency și distanța interpersonală; Kagitcibasi, 2017) sunt influențate de diferiți factori de la nivel societal, individual și situațional. În plus, am investigat modul în care acestea influențează scopurile de socializare și convingerile parentale.

O altă contribuție a acestei teze este că, pornind de la abordarea componentială discutată anterior, am replicat anumite rezultate din literatura de specialitate. Mai exact am replicat parțial studiile realizate de Keller și colab. (2014) și de Mone și colab. (2014). Abordarea componentială ne-a permis să adoptăm o abordare granulară în ceea ce privește măsurarea variabilelor de interes (modele culturale, scopuri de socializare și etnoteorii parentale) și să testăm dacă rezultatele obținute de Keller și colab. (2014) și de Mone și colab. (2014) au fost o consecință a instrumentelor utilizate de acești cercetători. De asemenea, ne-a permis să explorăm modul în care dimensiunile specifice ale modelelor culturale ale mamelor sunt asociate cu scopurile de socializare și cu etnoteoriile parentale ale acestora.

O altă contribuție a demersului nostru de cercetare este că am testat, pentru prima dată, o parte extinsă a modelului de mediere descris de teoria Ecoculturală a Dezvoltării. Mai specific, am testat dacă modelele culturale ale mamelor și scopurile de socializare ale acestora mediază relația dintre contextul ecosocial în care acestea funcționează și etnoteoriile lor parentale. Studiile anterioare au testat doar componente ale acestui model de mediere (de ex., relația dintre modelul cultural, scopuri de socializare și etnoteorii parentale; Keller și colab., 2004; scopuri de socializare și etnoteorii parentale; Gernhardt și colab., 2014).

O contribuție teoretică suplimentară a fost crearea unei noi conceptualizări a etnoteoriilor parentale referitoare la promovarea autonomiei sau a heteronomiei și la promovarea relaționării sau a separării, în cazul mamelor cu copii de vârstă preșcolară. Această conceptualizare s-a bazat pe literatura existentă și are la bază o abordare componentială, deoarece am diferențiat între promovarea autonomiei și a heteronomiei și între promovarea relaționării și a separării. Aceasta este o contribuție teoretică valoroasă, întrucât facilitează apariția unor cercetări suplimentare în acest domeniu.

Pe lângă testarea unor asumții centrale ale modelului Ecocultural al Dezvoltării și îmbunătățirea instrumentelor prin care aceste asumții sunt testate, am elaborat o versiune extinsă a Modelului Ecocultural al Dezvoltării. Ca atare, o contribuție în plus a tezei constă în faptul că, pornind de la literatura actuală, am construit Modelul Ecocultural al Dezvoltării Extins care, pe lângă nivelul ecosocial luat în considerare de modelul inițial, ia în considerare și influența nivelului societal (dimensiunile culturale ale lui Hofstede), a nivelului individual (respectiv, genul) și a nivelului situational asupra convingerilor parentale.

O altă contribuție a tezei este că, pe lângă propunerea unui model Ecocultural al Dezvoltării Extins, am obținut și o serie de rezultate care ilustrează modul în care variabilele incluse de noi în model, și anume, dimensiunile culturale, factorii situaționali și factorii de nivel individual sunt asociate cu convingerile parentale. Așadar, în primul rând am propus o variantă extinsă a Modelului Ecocultural al Dezvoltării, și în al doilea rând am testat o serie de ipoteze noi care derivă din acesta. Studiul 2 a fost printre primele studii care au investigat relația dintre toate dimensiunile culturale ale lui Hofstede și convingerile parentale. Acest studiu a fost necesar, deoarece cercetările anterioare au studiat aproape exclusiv dimensiunea Individualism-Colectivism și felul în care aceasta este asociată cu convingerile parentale. În cadrul acestui studiu, am furnizat, de asemenea, dovezi cu privire la modul în care dimensiunile culturale interacționează cu genul părinților în predicția variațiilor interculturale în ceea ce privește scopurile de socializare. În plus, am explorat modul în care relația dintre nivelul educațional al părinților și scopurile de socializare ale acestora variază între țările cu Distanță Mare față de Putere și țările cu Distanță Mică față de Putere. În studiul 7, am implementat un design experimental prin care am investigat posibilitatea manipulării situaționale a modelelor culturale ale mamelor și am explorat efectele acestei manipulări asupra convingerilor parentale ale acestora.

O altă contribuție teoretică cu privire la extinderea modelului Ecocultural al Dezvoltării este că am obținut rezultate care sugerează că nu putem presupune că părinții au un singur model cultural. Mai mult, nu putem considera că modelul cultural parental este asemănător cu o trăsătură statică, imuabilă, așa cum au presupus modelele teoretice anterioare. În schimb, rezultatele noastre sugerează că părinții au mai multe modele culturale care pot fi activate în diferite situații. Aceste rezultate sugerează că este necesară o revizuire majoră a Modelului Ecocultural al Dezvoltării, pentru a acomoda rezultatele care sugerează că părinții au mai multe modele culturale care pot fi activate situațional.

O contribuție teoretică adițională a demersului nostru de cercetare a fost adusă în ceea ce privește conceptualizarea modelului cultural al mamelor. Mai exact, am extins conceptul de model cultural pentru a include componentele implicite, nu numai componentele explicite. Rezultatele obținute în studiul 5 sugerează că aceste componente implicite au o valoare predictivă mai mare, comparativ cu componentele explicite.

O altă contribuție teoretică importantă este că am conturat potențiale mecanisme prin care s-ar putea reconceptualiza relația dintre cultură, convingerile parentale și dezvoltarea copilului din perspectiva paradigmei Cogniției Situate/Ancorate. Valoarea euristică a acestei reconceptualizări provine din faptul că este susținută de rezultatele studiilor noastre și ale

cercetărilor anterioare și că poate duce la generarea de noi ipoteze. În plus, poate explica date care nu pot fi explicate de modelele teoretice clasice (e.g., variabilitatea situațională în ceea ce privește modelele culturale activate).

Pe lângă testarea afirmațiilor Modelului Ecocultural al Dezvoltării și extinderea acestuia, am obținut și o serie de rezultate importante cu privire la modelele culturale și convingerile parentale ale mamelor din România, precum și cu privire la modul în care schimbările sociale și economice recente au afectat aceste modele și convingeri.

Ca atare, o altă contribuție a acestei teze este că rezultatele studiilor noastre, în special studiile 1, 3, 4 și 5, au sugerat că mamele din România, în special cele din clasa de mijloc, au un model cultural autonom-relațional. Această concluzie este convergentă cu rezultatele studiilor anterioare (Benga și colab., 2019; Mone și colab., 2014). Rezultatele studiilor noastre reprezintă de asemenea un pas înspre elucidarea efectului pe care l-au avut schimbările sociale și economice recente din România asupra unor variabile culturale (Friedlmeier & Friedlmeier, 2012; Friedlmeier și colab., 2013; Gavreliuc & Gavreliuc, 2018; Mone & Benga, 2018), sugerând că, în cazul unui grup specific de indivizi din România (mai specific, mame din clasa mijlocie ai căror copii sunt la vârsta preșcolară), este posibil să se fi produs o tranziție spre un model cultural autonom-relațional.

O contribuție a tezei noastre asociată cu cea menționată anterior este că am obținut rezultate care ne ajută să înțelegem dinamica schimbării, în cazul componentelor explicite și implicite ale modelelor culturale ale părinților, pe parcursul unei perioade de tranziții sociale și economice. Această contribuție este esențială, deoarece nu există suficiente date cu privire la efectul unor astfel de tranziții asupra convingerilor parentale. Mai mult, acesta este primul demers empiric ale cărui rezultate ne oferă informații despre modul în care aceste tranziții afectează componentele implicite ale modelelor culturale, nu doar componentele explicite.

O altă contribuție a tezei este că am furnizat dovezi referitoare la tipul de scopuri de socializare și etnoteorii parentale existente în cazul mamelor din România ai căror copii sunt la vârsta preșcolară.

Prezenta teză a oferit, de asemenea, prima sinteză comprehensivă a cercetării actuale privind modelele culturale, convingerile și practicile parentale ale părinților din România.

10.2. Contribuțiile metodologice ale tezei

Vă rugăm să inspectați tabelul 35 de mai jos pentru o sumarizare a contribuțiilor metodologice ale acestei tezei. Există, de asemenea, în cele ce urmează, o prezentare mai detaliată a acestor contribuții.

Tabelul 35.

Rezumatul principalelor contribuții metodologice

<ul style="list-style-type: none"> • Am testat ipoteze noi derivate din Modelul Ecocultural al Dezvoltării Extins.
<ul style="list-style-type: none"> • Am construit o sarcină care poate fi utilizată pentru a testa empiric influența modelului cultural activat asupra convingerilor parentale. Aceasta este una dintre primele teste cauzale ale acestei relații.
<ul style="list-style-type: none"> • Am utilizat proceduri riguroase pentru a pilota și a testa instrumentele pe care le-am folosit și pentru a le adapta la populația pe care am studiat-o.
<ul style="list-style-type: none"> • Am pilotat și adaptat o serie de instrumente pentru a măsura dimensiunea agency și cea a distanței interpersonale.
<ul style="list-style-type: none"> • Am replicat rezultate anterioare folosind abordarea componentială în ceea ce privește măsurarea variabilelor de interes.
<ul style="list-style-type: none"> • Am furnizat strategii pentru măsurarea componentelor implicite și explicite ale modelelor culturale ale mamelor.
<ul style="list-style-type: none"> • Am construit, pilotat și validat un chestionar care măsoară etnoteoriile parentale ale mamelor cu copii de vârstă preșcolară.
<ul style="list-style-type: none"> • Am utilizat un eșantion alcătuit din indivizi din 40 de culturi, pentru a testa modul în care dimensiunile culturale sunt asociate cu convingerile parentale.
<ul style="list-style-type: none"> • Am utilizat proceduri statistice riguroase și complexe care ne-au permis să ne testăm ipotezele (e.g., regresia logistică pentru a testa modele de moderare, analize factoriale cu multiple proceduri statistice pentru a determina numărul adecvat de factori, analize de cale pentru a testa mai multe modele de mediere, teste t pentru eșantioane independente și teste t Bayesiene pentru a testa diferențele dintre grupuri, proceduri multiple de imputare pentru a imputa datele lipsă).

O contribuție importantă a acestui demers de cercetare este că am testat ipoteze noi derivate din Modelul Ecocultural al Dezvoltării Extins, referitoare la relația dintre factori de la nivel societal (dimensiunile culturale ale lui Hofstede), de la nivel individual (genul părintelui),

și de la nivel situațional (amorsarea situațională a modelelor culturale), pe de-o parte și modelul cultural al mamelor și convingerile parentale ale acestora, pe de altă parte.

O altă contribuție metodologică a tezei este că am construit o sarcină care poate fi utilizată pentru a testa empiric influența activării unui anumit model cultural asupra convingerilor parentale. Acesta este primul studiu care folosește o astfel de paradigmă experimentală și implicațiile sale sunt foarte importante și inovatoare, întrucât facilitează dezvoltarea unor noi studii experimentale care să vizeze influența culturii asupra convingerilor parentale. Acest lucru este esențial având în vedere faptul că abordările anterioare au fost de natură corelațională.

O contribuție metodologică adițională a tezei este că am folosit proceduri riguroase pentru a pilota și a testa instrumentele pe care le-am utilizat și pentru a le adapta la populația pe care am studiat-o. Această abordare ne-a ajutat să ne asigurăm că itemii și stimulii noștri au măsurat în mod adecvat variabilele de interes și că participanții le-au interpretat în modul intenționat de noi.

O inovație metodologică suplimentară a acestui demers de cercetare este că am adaptat și pilotat o serie de instrumente pentru a măsura dimensiunea agency și dimensiunea distanței interpersonale. Acest proces este esențial, deoarece ne permite să testăm ipotezele modelelor teoretice existente referitoare la influența culturii asupra dezvoltării umane. De asemenea, ne-a permis să realizăm o analiză a celor două dimensiuni și să explorăm modul în care cele două dimensiuni ale modelelor culturale ale părinților sunt asociate cu tipuri specifice de scopuri de socializare și de convingeri parentale. Acest aspect este important deoarece, așa cum am afirmat anterior, studiile existente (Keller și colab., 2004; Mone și colab., 2014) au folosit instrumente care combinau itemi referitori la agency și la distanță interpersonală atunci când măsurau modele culturale, scopuri de socializare și etnoteorii parentale.

O contribuție adițională este că am adoptat o abordare componentială atunci când am măsurat variabilele de interes, în procesul de replicare a unor rezultate din literatura de specialitate. Mai exact, am replicat studiile efectuate de Keller și colab. (2014) și de Mone și colab. (2014), prin utilizarea unor instrumente pentru măsurarea modelelor culturale, a scopurilor de socializare și a etnoteoriile parentale care făcut o distincție între dimensiunea agency și dimensiunea distanței interpersonale. Această strategie ne-a permis să testăm dacă rezultatele obținute de Keller și colab. (2014) și de Mone și colab. (2014) au fost un produs al instrumentelor utilizate de cercetători. De asemenea, ne-a permis să explorăm modul în care dimensiunile specifice ale modelelor culturale ale mamelor au fost corelate cu scopuri de socializare specifice și cu componente specifice ale etnoteoriilor parentale.

O contribuție suplimentară a demersului nostru de cercetare este că am furnizat o serie de strategii pentru măsurarea componentelor implicite și a celor explicite ale modelelor culturale materne. Aceasta este o contribuție foarte importantă, deoarece oferă strategii valoroase de măsurare cercetătorilor interesați să studieze relația dintre cultură și convingerile parentale, din perspectiva Cogniției Situate/Ancorate.

O altă contribuție metodologică a acestei teze este că am construit, pilotat și validat un chestionar care măsoară etnoteoriile parentale ale mamelor care au copii de vârstă preșcolară. Acesta este unul dintre primele instrumente care măsoară aceste convingeri parentale despre promovarea autonomiei sau a heteronomiei și despre promovarea relaționării sau a separării. Demersul nostru de cercetare a produs rezultate care susțin validitatea acestui instrument atunci când este utilizat pentru a evalua mame ale unor preșcolari din România. Cu toate acestea, studiile viitoare ar trebui, de asemenea, să evalueze calitățile psihometrice ale acestui instrument, aplicându-l altor populații.

În plus, pentru a testa modul în care dimensiunile culturale prezic variațiile interculturale în ceea ce privește convingerile parentale și modul în care aceste dimensiuni interacționează cu alte variabile pentru a prezice convingerile parentale, am analizat datele care au fost colectate de la respondenți din 40 de țări. Această abordare ne-a oferit variabilitatea culturală și puterea statistică necesară pentru a ne testa ipotezele.

O altă contribuție importantă a tezei noastre este că am folosit proceduri statistice riguroase și complexe care ne-au permis să ne testăm ipotezele, dintre care unele s-au concentrat pe modele statistice complexe (e.g., regresia logistică pentru a testa modele de moderare, analize factoriale cu multiple proceduri statistice pentru a determina numărul adecvat de factori, analize de cale pentru testarea mai multor modele de mediere, teste t independente și statistici bayesiene pentru a testa diferențele dintre grupuri, proceduri multiple de imputare pentru a imputa datele lipsă).

10.3. Implicațiile practice ale tezei

Tabel 36.

Rezumat al principalelor contribuții practice

- Am facilitat evaluări viitoare adaptate din punct de vedere cultural, prin oferirea unor conceptualizări și instrumente prin care se pot măsura convingerile parentale ale mamelor preșcolarelor.

<ul style="list-style-type: none"> • Am facilitat intervențiile viitoare prin oferirea unei baze conceptuale și empirice referitoare la profilul cultural și convingerile parentale ale mamelor preșcolarilor din România.
<ul style="list-style-type: none"> • Am facilitat includerea componentelor implicite ale modelelor culturale ale mamelor în viitoarele intervenții, oferind o bază empirică, o nouă conceptualizare și o nouă abordare de evaluare relevantă pentru aceste componente implicite.
<ul style="list-style-type: none"> • Am facilitat includerea factorilor situaționali în intervențiile viitoare care vizează convingerile sau practicile parentale ale mamelor, oferind dovezi care susțin importanța acestor factori și o conceptualizare a acestor influențe situaționale.
<ul style="list-style-type: none"> • Am oferit un potențial șablon pentru intervenții care sunt construite pe baza unei abordări multinivelare, deoarece ne-am concentrat pe factori de la diferite niveluri și pe interacțiunea lor, ca influențe asupra convingerilor și practicilor parentale.

În ceea ce privește implicațiile practice ale studiului nostru, am facilitat evaluări adaptate din punct de vedere cultural, construind conceptualizări și dezvoltând instrumente prin care se pot măsura convingerile parentale ale mamelor preșcolarilor. Prin acest proces am facilitat dezvoltarea evaluărilor și intervențiilor sensibile din punct de vedere cultural (Keller, 2018).

O altă implicație practică este că am facilitat intervențiile viitoare, deoarece am generat conceptualizări și rezultate referitoare la profilul cultural și convingerile parentale ale mamelor preșcolarilor din România, un grup cultural care nu este foarte bine reprezentat în literatură. Așadar, demersul nostru va facilita realizarea altor investigații care se concentrează pe acest eșantion și va facilita, de asemenea, dezvoltarea intervențiilor axate pe această populație. Mai precis, faptul că mamele au un model cultural axat pe autonomie și relaționare și faptul că acest model este adaptativ în acest context cultural ar putea fi de o relevanță crescută pentru viitoare intervenții, deoarece sugerează posibile componente pe care intervențiile ar trebui să le vizeze; în plus, sugerează ce tipuri de convingeri și comportamente parentale sunt normative în contextul cultural din România.

De asemenea, am facilitat includerea componentelor implicite ale modelelor culturale ale mamelor în viitoarele intervenții prin oferirea unei baze empirice, a unei noi conceptualizări și a unei noi abordări de măsurare a acestor componente implicite. Mai precis, prin adăugarea componentei implicite a modelului cultural parental în modelele noastre teoretice, prin conceptualizarea modului în care acesta se dezvoltă și prin investigarea modului în care este

asociat cu convingerile parentale, am oferit noi informații care vor ajuta să înțelegem care factori ghidează convingerile și comportamentele părinților și maniera în care putem modifica acești factori.

În plus, am facilitat includerea factorilor situaționali în intervențiile viitoare care vizează convingerile sau practicile parentale ale mamelor, oferind dovezi care susțin importanța acestor factori și o conceptualizare a acestor influențe situaționale. Prin generarea unor dovezi referitoare la modul în care diferite situații pot avea impact asupra convingerilor parentale, am oferit sugestii pentru noi direcții în cazul intervențiilor parentale. Ca atare, dovezile noastre sugerează că este important să analizăm situațiile zilnice în care un părinte este imersat, pentru a îi înțelege și schimba convingerile și practicile.

O altă contribuție importantă a tezei noastre este că am oferit un potențial șablon pentru intervenții care sunt construite pe baza unei abordări multinivelare, deoarece ne-am concentrat pe factori de la diferite niveluri și pe interacțiunea lor, ca influențe asupra convingerilor și practicilor parentale. Ca atare, studiile noastre pot ajuta la orientarea intervențiilor parentale înspre niveluri multiple care influențează convingerile și practicile parentale. De exemplu, o intervenție care se concentrează pe aceste niveluri multiple ar putea analiza și viza situațiile în care este imersat părintele, caracteristicile individuale ale părintelui, dimensiunile culturale care definesc societatea în care funcționează și contextul ecosocial în care el/ea trăiește.

10.4. Limite ale tezei

Demersul nostru de cercetare a avut anumite limite, pe lângă cele evidențiate în secțiunea de discuții a fiecărui studiu în parte. În primul rând, am dori să subliniem că există puține instrumente construite pentru a evalua diferențiat convingerile referitoare la agency și cele referitoare la distanța interpersonală. Ca atare, a fost necesar să adaptăm instrumentele existente, astfel încât să putem măsura constructele de interes. Aceasta abordare nu este optimă, comparativ cu situația în care am fi folosit instrumente construite special pentru a măsura constructele de interes. Ca atare, cercetările viitoare ar trebui să se concentreze pe dezvoltarea instrumentelor adecvate pentru studierea variabilelor de interes.

O limită suplimentară care a afectat aproape toate studiile (cu excepția celui de-al doilea) a fost aceea că, deși am inclus în eșantion mame din diferite subgrupuri culturale, participanții noștri provin doar din România, nu din societăți diferite. În plus, nu am eșantionat în mod sistematic etnii diferite. Ca atare, acest aspect ar fi putut afecta variabilitatea culturală pe care am observat-o. Studiile viitoare ar trebui să testeze Modelul Ecocultural al Dezvoltării Extins cu eșantioane din diferite societăți și din diferite grupuri etnice. Cu toate acestea, vrem

să subliniem faptul că mamele au făcut parte din subgrupuri culturale diferite, așa cum este evidențiat de răspunsurile lor la chestionarele și sarcinile care le-au evaluat modelele culturale, pe de-o parte, și de alte studii, care arată că diferitele regiuni din care mamele au fost eșantionate au profiluri culturale diferite, pe de altă parte (Neculaesei, 2016).

10.5. Concluzii

În concluzie, această teză aduce contribuții metodologice, teoretice și empirice importante care ne ajută să înțelegem mai bine modul în care cultura modelează convingerile parentale și dezvoltarea umană, în cazul specific al mamelor preșcolarelor din România, dar și mai general, în cazul mamelor preșcolarelor din diferite societăți. În plus, această teză facilitează dezvoltarea unor cercetări în cadrul Psihologiei Interculturale a Dezvoltării, deoarece oferă o serie de instrumente care ne permit să abordăm subiecte de cercetare care nu au fost accesibile anterior.

BIBLIOGRAPHY

- Alampay, L. P., & Jocson, M. R. M. (2011). Attributions and attitudes of mothers and fathers in the Philippines. *Parenting, 11*(2-3), 163-176. <https://doi.org/10.1080/15295192.2011.585564>
- Aron, A., Aron, E. N., & Smollan, D. (1992). Inclusion of other in the self scale and the structure of interpersonal closeness. *Journal of personality and social psychology, 63*(4), 596.
- Bargh, J. A. (1992). Does subliminality matter to social psychology? Being aware of the stimulus versus aware of its influence. In R. E. Bornstein & T. Pittman (Eds.), *Perception without awareness* (pp. 236-255). New York: Guilford Press.
- Bargh, J. A., & Chartrand, T. L. (2000). The mind in the middle: A practical guide to priming and automaticity research. In H. T. Reis & C. M. Judd (Eds.), *Handbook of research methods in social and personality psychology* (pp. 253–285). Cambridge, England: Cambridge University Press
- Bargh, J. A., & Ferguson, M. J. (2000). Beyond behaviorism: on the automaticity of higher mental processes. *Psychological bulletin, 126*(6), 925.
- Barsalou, L. W. (2008). Grounded cognition. *Annual Review of Psychology, 59*, 617-645. doi: 10.1146/annurev.psych.59.103006.093639
- Barsalou, L. W., Barbey, A. K., Simmons, W. K., & Santos, A. (2005). Embodiment in religious knowledge. *Journal of Cognition and Culture, 5*(1-2), 14-57.
- Barsalou, L. W., Breazeal, C., & Smith, L. B. (2007). Cognition as coordinated non-cognition. *Cognitive Processing, 8*(2), 79-91. doi: 10.1007/s10339-007-0163-1
- Bond, M. H., & Lun, V. M. C. (2014). Citizen-making: The role of national goals for socializing children. *Social Science Research, 44*, 75-85. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2013.11.002>
- Casasanto, D. (2009). Embodiment of abstract concepts: good and bad in right-and left-handers. *Journal of Experimental Psychology: General, 138* (3), 351-367. <http://dx.doi.org/10.1037/a0015854>
- Chen, B. B. (2018). Socialization values of Chinese parents: Does parents' educational level matter?. *Current Psychology, 1-7*. <https://doi.org/10.1007/s12144-017-9772-8>
- Choi, I., Nisbett, R. E., & Norenzayan, A. (1999). Causal attribution across cultures: Variation and universality. *Psychological bulletin, 125*(1), 47.
- O'Connor, B. P. (2000). SPSS and SAS programs for determining the number of components using parallel analysis and Velicer's MAP test. *Behavior research methods, instruments, & computers, 32*(3), 396-402. <https://doi.org/10.3758/BF03200807>

- Corapci, F., Benveniste, H., & Bilge, S. (2018). Does Mothers' Self-Construal Contribute to Parenting Beyond Socioeconomic Status and Maternal Efficacy? an Exploratory Study of Turkish Mothers. *Frontiers in psychology*, 9. [10.3389/fpsyg.2018.01245](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01245)
- Cross, S. E., Bacon, P. L., & Morris, M. L. (2000). The relational-interdependent self-construal and relationships. *Journal of personality and social psychology*, 78(4), 791. <http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.78.4.791>
- Cross, S. E., Hardin, E. E., & Gercek-Swing, B. (2011). The what, how, why, and where of self-construal. *Personality and Social Psychology Review*, 15(2), 142-179.
- David, D. (2015). *Psihologia poporului român: profilul psihologic al românilor într-o monografie cognitiv-experimentală*. Cluj-Napoca: Polirom via PublishDrive.
- Dennis, T. A., Cole, P. M., Zahn-Waxler, C., & Mizuta, I. (2002). Self in context: Autonomy and relatedness in Japanese and US mother-preschooler dyads. *Child Development*, 73(6), 1803-1817. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00507>
- Dennis, T. A., Talih, M., Cole, P. M., Zahn-Waxler, C., & Mizuta, I. (2007). The socialization of autonomy and relatedness: Sequential verbal exchanges in Japanese and US Mother—Preschooler dyads. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 38(6), 729-749. <https://doi.org/10.1177/0022022107308993>
- Dermuth, C. (2013). Socializing infants toward a cultural understanding of expressing negative affect: A Bakhtinian informed discursive psychology approach. *Mind, Culture, and Activity*, 20(1), 39-61. <https://doi.org/10.1080/10749039.2012.719992>.
- Dienes, Z. (2008). *Understanding psychology as a science: An introduction to scientific and statistical inference*. Macmillan International Higher Education.
- Dienes, Z. (2011). Bayesian versus orthodox statistics: Which side are you on?. *Perspectives on Psychological Science*, 6(3), 274-290.
- Dincer, I. (2000). Renewable energy and sustainable development: a crucial review. *Renewable and sustainable energy reviews*, 4(2), 157-175. [https://doi.org/10.1016/S1364-0321\(99\)00011-8](https://doi.org/10.1016/S1364-0321(99)00011-8)
- Dwairy, M., & Achoui, M. (2006). Introduction to three cross-regional research studies on parenting styles, individuation, and mental health in Arab societies. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 37(3), 221-229. <https://doi.org/10.1177/0022022106286921>.
- Friedlmeier, M. (2006). *Transmission of values within families in Romania* (Doctoral dissertation).
- Friedlmeier, M., & Gavreliuc, A. (2013). Value orientations and perception of social change in post-communist Romania. *Intergenerational Relations. European Perspective on Family and Society*, 119-130. DOI: 10.1332/policypress/9781447300984.003.0008.

- Friedlmeier, M., & Trommsdorff, G. (2011). Are mother–child similarities in value orientations related to mothers' parenting? A comparative study of American and Romanian mothers and their adolescent children. *European Journal of Developmental Psychology*, 8(6), 661-680. <https://doi.org/10.1080/17405629.2011.590649>.
- Frost, K. M., & Frost, C. J. (2000). Romanian and American life aspirations in relation to psychological well-being. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 31, 726–751. doi:10.1177/0022022100031006004.
- Gampe, A., & Daum, M. M. (2018). How preschoolers react to norm violations is associated with culture. *Journal of experimental child psychology*, 165, 135-147. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2017.06.009>
- García, C., Rivera, N., & Greenfield, P. M. (2015). The decline of cooperation, the rise of competition: developmental effects of long-term social change in Mexico. *International Journal of Psychology*, 50(1), 6-11. <https://doi.org/10.1002/ijop.12120>
- Gavreliuc, A. (2012). Continuity and change of values and attitudes in generational cohorts of the post-communist Romania. *Cogn. Brain Behav.*, 16(2), 191-212.
- Gavreliuc, A., & Ciobotă, C. I. (2013). Culture and self-construal: Implications for the social cognitions of young cohorts in Romania. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 78, 270-274. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.04.293>.
- Gavreliuc, A., & Gavreliuc, D. (2012). Social axioms, cultural dimensions and personal autonomy in Romanian educational field. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 33, 223-227. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.01.116>.
- Gelfand, M. J., Raver, J. L., Nishii, L., Leslie, L. M., Lun, J., Lim, B. C., ... & Aycan, Z. (2011). Differences between tight and loose cultures: A 33-nation study. *Science*, 332(6033), 1100-1104. DOI: 10.1126/science.1197754.
- Gorsuch, R. L. (1983). *Factor analysis Lawrence Erlbaum Associates*. Hillsdale, NJ.
- Graham, J. W. (2012). Missing data (p. 322). New York, NY: Springer.
- Greenfield, P. M. (2009). Linking social change and developmental change: shifting pathways of human development. *Developmental psychology*, 45(2), 401. <http://dx.doi.org/10.1037/a0014726>
- Greenfield, P. M. (2018). Studying social change, culture, and human development: A theoretical framework and methodological guidelines. *Developmental Review*, 50, 16-30. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2018.05.003>

- Greenwald, A. G., McGhee, D. E., & Schwartz, J. L. (1998). Measuring individual differences in implicit cognition: the implicit association test. *Journal of personality and social psychology*, 74(6), 1464.
- Grolnick, W. S. (2002). *The psychology of parental control: How well-meant parenting backfires*. Psychology Press.
- Grolnick, W. S., Ryan, R. M., & Deci, E. L. (1991). Inner resources for school achievement: Motivational mediators of children's perceptions of their parents. *Journal of educational psychology*, 83(4), 508. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.83.4.508>
- Grolnick, W. S., & Seal, K. (2008). *Pressured parents, stressed-out kids: Dealing with competition while raising a successful child*. Prometheus Books.
- Hak, T., Van der Veer, K., & Jansen, H. (2004). The Three-Step Test-Interview (TSTI): An observational instrument for pretesting self-completion questionnaires.
- Hamayel, L. (2018). Diversity In Parenting: A Qualitative Study On The Socialization Goals Of Palestinian Mothers From Different Socio-Economic Backgrounds. <http://doi.org/10.30707/ETD2018.Hamayel.L>
- Harkness, S., Blom, M., Oliva, A., Moscardino, U., Zylicz, P. O., Bermudez, M. R., ... & Super, C. M. (2007). Teachers' ethnotheories of the 'ideal student' in five western cultures. *Comparative Education*, 43(1), 113-135. <https://doi.org/10.1080/03050060601162438>
- Harkness, S., Super, C. M., Rios Bermudez, M., Moscardino, U., Blom, M.J.M., Rha, J.H., ... & Zylicz, P.O. (2010). Parental ethnotheories of children's learning. In D. F. Lancy & S. Gaskins (Eds.), *The anthropology of learning in childhood* (pp. 65-81). Lanham, MD: Alta-Mira Press.
- Heine, S. J., Lehman, D. R., Peng, K., & Greenholtz, J. (2002). What's wrong with cross-cultural comparisons of subjective Likert scales?: The reference-group effect. *Journal of personality and social psychology*, 82(6), 903.
- Hodgins, H. S., Brown, A. B., & Carver, B. (2007). Autonomy and control motivation and self-esteem. *Self and Identity*, 6(2-3), 189-208. <https://doi.org/10.1080/15298860601118769>
- Hofstede, G. (1991). *Cultures and organizations. Intercultural cooperation and its importance for survival. Software of the mind*. London: McGraw-Hill.
- Hofstede, G. (2011). Dimensionalizing cultures: The Hofstede model in context. *Online readings in psychology and culture*, 2(1), 8. <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1014>
- Hofstede, G., & McCrae, R. R. (2004). Personality and culture revisited: Linking traits and dimensions of culture. *Cross-cultural research*, 38(1), 52-88. <https://doi.org/10.1177/1069397103259443>.
- Hofstede, G., Hofstede G.J., & Minkov, M. (2010) *Cultures and organisations: software of the mind*. London: McGraw Hill.

- Inglehart, R. (1997). *Modernization and postmodernization: Cultural, economic, and political change in 43 societies*. Princeton university press.
- Ionescu, T., & Vasc, D. (2014). Embodied Cognition: Challenges for Psychology and Education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 128, 275-280. doi:10.1016/j.sbspro.2014.03.156
- Kagitcibasi, C. (2005). Autonomy and relatedness in cultural context: Implications for self and family. *Journal of cross-cultural psychology*, 36(4), 403-422. <https://doi.org/10.1177/0022022105275959>.
- Kagitcibasi, C. (2013). Adolescent autonomy-relatedness and the family in cultural context: What is optimal?. *Journal of Research on Adolescence*, 23(2), 223-235. <https://doi.org/10.1111/jora.12041>
- Kagitcibasi, C. (2017). *Family, self, and human development across cultures: Theory and applications*. Routledge.
- Kakihara, Fumiko. "Adolescents' Perceptions and Interpretations of Parental Control: Differentiated by Domain and Type of Control." (2006).
- Kasmo, M. A., Possumah, B. T., Mohamad, Z., Hassan, W. Z. W., & Yunus, N. (2015). The role of religion in social cohesion within the contemporary Muslim society in Malaysia: Revisited. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(1 S1), 168. 10.5901/mjss.2015.v6n1s1p168
- Keller, H. & Kärtner, J. (2013). Development – The culture-specific solution of universal developmental tasks. In M. L. Gelfand, C.-Y., Chiu & Y.Y. Hong (Eds.), *Advances in culture and psychology*, Vol. 3 (pp. 63-116). Oxford, NY: Oxford University Press.
- Keller, H. (2018). Parenting and socioemotional development in infancy and early childhood. *Developmental Review*, 50, 31-41. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2018.03.001>
- Keller, H., Lamm, B., Abels, M., Yovsi, R., Borke, J., Jensen, H., ... & Su, Y. (2006). Cultural models, socialization goals, and parenting ethnotheories: A multicultural analysis. *Journal of cross-cultural psychology*, 37(2), 155-172. <https://doi.org/10.1177/0022022105284494>
- Kim, H., & Markus, H. R. (1999). Deviance or uniqueness, harmony or conformity? A cultural analysis. *Journal of personality and social psychology*, 77(4), 785. <http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.77.4.785>
- Kitayama, S., & Imada, T. (2010). Implicit independence and interdependence. *B. Mesquita, LF Barrett, ER Smith, The mind in context*, 174-200.

- Kitayama, S., Ishii, K., Imada, T., Takemura, K., & Ramaswamy, J. (2006). Voluntary settlement and the spirit of independence: Evidence from Japan's " northern frontier.". *Journal of personality and social psychology*, 91(3), 369.
- Kitayama, S., Park, H., Servincer, A. T., Karasawa, M., & Uskul, A. K. (2009). A cultural task analysis of implicit independence: Comparing North America, West Europe, and East Asia. *Journal of Personality and Social Psychology*, 97, 236-255.
- Kohn, M. L., & Schooler, C. (1969). Class, occupation, and orientation. *American Sociological Review*, 659-678. DOI: 10.2307/2092303
- Köster, M., Itakura, S., Yovsi, R., & Kärtner, J. (2018). Visual attention in 5-year-olds from three different cultures. *PloS one*, 13(7), e0200239. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0200239>
- Lavelli, M., Döge, P., & Bighin, M. (2016). Socialization goals of immigrant mothers from diverse cultures and of their children's preschool teachers in Italy. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 47(2), 197-214. <https://doi.org/10.1177/0022022115616870>
- LeVine, R. A. (2002). Contexts and culture in psychological research. *New Directions for Child and Development*, 96, 101-106.doi: 10.1002/cd.46
- Liu, M., Chen, X., Rubin, K. H., Zheng, S., Cui, L., Li, D., ... & Wang, L. (2005). Autonomy-vs. connectedness-oriented parenting behaviours in Chinese and Canadian mothers. *International Journal of Behavioral Development*, 29(6), 489-495. <https://doi.org/10.1177/01650250500147063>
- Ljunge, M. (2016). Cultural Determinants of Gender Roles: Pragmatism Is an Important Factor Behind Gender Equality Attitudes Among Children of Immigrants. IFN Working Paper No. 1137. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2863769>.
- Lund, H. (2007). Renewable energy strategies for sustainable development. *Energy*, 32(6), 912-919. <https://doi.org/10.1016/j.energy.2006.10.017>
- Majdandžić, M. (2017). Commentary on Fathers` Play: Measurement, conceptualization, culture, and connections with child development. *Infant mental health journal*, 38(6), 789-794. <https://doi.org/10.1002/imhj.21677>.
- Mansour, L. Summers, N.M., Mone, I., Kathuria, T., Sanders, V. & Friedlmeier, W. (2018). *Maternal conceptions of young children`s competence in five cultural groups*. Manuscript submitted for publication.
- Marici, M. (2015). Psycho-behavioral consequences of parenting variables in adolescents. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 187, 295-300. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.03.055>.

- Markus, H. R., & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological review*, 98(2), 224-253. <http://dx.doi.org/10.1037/0033-295X.98.2.224>
- Markus, H. R., & Kitayama, S. (2010). Cultures and Selves A Cycle of Mutual Constitution. *Perspectives on Psychological Science*, 5(4), 420-430. doi: 10.1177/1745691610375557
- Masuda, T., & Nisbett, R. E. (2001). Attending holistically versus analytically: comparing the context sensitivity of Japanese and Americans. *Journal of personality and social psychology*, 81(5), 922.
- handbook of experimental psychology and cognitive neuroscience (4th ed.). Hoboken: Wiley.
- Matsumoto, D. (2006). Culture and nonverbal behavior. In V.L. Manusov, and M.L. Patterson. *The Sage handbook of nonverbal communication* (pp. 219-235). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- McCrae, R. R. (2001). Trait psychology and culture: Exploring intercultural comparisons. *Journal of personality*, 69(6), 819-846. <https://doi.org/10.1111/1467-6494.696166>
- McCrae, R. R., Terracciano, A., & 78 Members of the Personality Profiles of Cultures Project. (2005a). Universal features of personality traits from the observer's perspective: Data from 50 cultures. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88, 547–561. (15)
- McKee, L., Roland, E., Coffelt, N., Olson, A. L., Forehand, R., Massari, C., ... & Zens, M. S. (2007). Harsh discipline and child problem behaviors: The roles of positive parenting and gender. *Journal of Family Violence*, 22(4), 187-196. <https://doi.org/10.1007/s10896-007-9070-6>
- Minkov, M., Dutt, P., Schachner, M., Jandosova, J., Khassenbekov, Y., Morales, O., ... & Mudd, B. (2018). What Values and Traits Do Parents Teach to Their Children? New Data from 54 Countries. *Comparative Sociology*, 17(2), 221-252. <https://doi.org/10.1108/CCSM-03-2017-0033>.
- Mone, I. S., Benga, O., & Opre, A. (2016). Cross-cultural differences in socialization goals as a function of power distance, individualism-collectivism, and education. *Romanian Journal of Experimental Applied Psychology*, 7(1), 331-334.
- Mone, I., Benga, O., & Ionescu, T. (2014). GROUNDING DEVELOPMENT IN CULTURE: HOW TO STUDY THE INFLUENCE OF CULTURE ON DEVELOPMENT. *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Psychologia-Paedagogia*, 59(2).

- Mone, I., Benga, O., & Susa, G. (2014). The relationship between cultural model, socialization goals and parental ethnotheories: A mixed methods study. *Cognitie, Creier, Comportament/Cognition, Brain, Behaviour*, 18, 191-208.
- Moza, D., Lawrie, S., Gavreliuc, A., & Kim, H. (2018). *Independent and interdependent representations of the self in emerging adults from an individualistic versus a collectivistic culture*. Paper presented at the Self And Identity In Emerging Adulthood Conference, Cluj-Napoca, Romania.
- Neculăesei, A., & Tătărușanu, M. (2008). Romania—cultural and regional differences. *Scientific Annals of the Alexandru Ioan Cuza University of Iasi LV*, 198-204.
- Negru-Subtirica, O., Damian, L., & Friedlmeier, M. (2015). What does it take to be financially successful? Views of emerging adults versus their parent. In: Negru-Subtirica, O. (chair). *All about the money: Negotiation of financial socialization in emerging adults and their parents*. Symposium conducted at the 7th Biennial Conference on Emerging Adulthood, Miami, FL.
- Norimatsu, H. (1993). Development of child autonomy in eating and toilet training: One-to three-year-old Japanese and French children. *Early development and parenting*, 2(1), 39-50. <https://doi.org/10.1002/edp.2430020107>
- Oetzel, J., Ting-Toomey, S., Chew-Sanchez, M. I., Harris, R., Wilcox, R., & Stumpf, S. (2003). Face and facework in conflicts with parents and siblings: A cross-cultural comparison of Germans, Japanese, Mexicans, and US Americans. *Journal of Family Communication*, 3(2), 67-93. https://doi.org/10.1207/S15327698JFC0302_01.
- Oishi, S., & Diener, E. (2001). Re-examining the general positivity model of subjective well-being: The discrepancy between specific and global domain satisfaction. *Journal of Personality*, 69(4), 641-666. <https://doi.org/10.1111/1467-6494.694158>
- Oyserman, D. & F. V. X. (2018). Making meaning: A culture-as- situated cognition approach to the consequences of cultural fluency and disfluency. In S. Kitayama and D. Cohen (Eds.), *Handbook of Cultural Psychology*. NY: Guilford Press.
- Oyserman, D. (2006). High power, low power, and equality: Culture beyond individualism and collectivism. *Journal of Consumer Psychology*, 16, 325-357.
- Oyserman, D. (2015). Culture as situated cognition. *Emerging trends in the social and behavioral Sciences: an interdisciplinary, searchable, and linkable resource*, 1-20. <https://doi.org/10.1002/9781118900772.etrds0067>
- Oyserman, D. (2017). Culture three ways: Culture and subcultures within countries. *Annual review of psychology*, 68, 435-463. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-122414-033617>

- Oyserman, D. (2018). Cultural fluency, mindlessness, and gullibility. in R. Baumeister & J. Forgas (Editors). *The Social Psychology of Gullibility*. Routledge Press.
- Oyserman, D., & Lee, S. W. (2008). Does culture influence what and how we think? Effects of priming individualism and collectivism. *Psychological bulletin*, *134*(2), 311. <http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.134.2.311>
- Park, H., Coello, J. A., & Lau, A. S. (2014). Child socialization goals in East Asian versus Western nations from 1989 to 2010: Evidence for social change in parenting. *Parenting*, *14*(2), 69-91.
- Park, J., Uchida, Y., & Kitayama, S. (2016). Cultural variation in implicit independence: An extension of Kitayama et al.(). *International Journal of Psychology*, *51*(4), 269-278. <https://doi.org/10.1002/ijop.12157>
- Putnam, S.P., Gartstein, M.A. (2016). Aggregate Temperament Scores from Multiple Countries: Associations with Aggregate Personality Traits, Cultural Dimensions, and Allelic Frequency, *Journal of Research in Personality*. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.jrp.2016.07.009>
- Radel, R., Pelletier, L. G., Sarrazin, P., & Milyavskaya, M. (2011). Restoration process of the need for autonomy: the early alarm stage. *Journal of personality and social psychology*, *101*(5), 919. <http://dx.doi.org/10.1037/a0025196>
- Reyes, M. L. (2019). Cultural Moderators of the Influence of Environmental Affordances and Provisions on Children's Subjective Well-Being. *Child Indicators Research*, *12*(1), 71-98. <https://doi.org/10.1007/s12187-017-9520-5>
- Robinson, C. C., Mandleco, B., Olsen, S. F., & Hart, C. H. (1995). Authoritative, authoritarian, and permissive parenting practices: Development of a new measure. *Psychological reports*, *77*(3), 819-830. Authoritative, Authoritarian, and Permissive Parenting Practices: Development of a New Measure <https://doi.org/10.2466/pr0.1995.77.3.819>
- Rogoff, B. (2016). Culture and participation: A paradigm shift. *Current Opinion in Psychology*, *8*, 182-189. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2015.12.002>
- Rosa, E. M., & Tudge, J. (2013). Urie Bronfenbrenner's theory of human development: Its evolution from ecology to bioecology. *Journal of Family Theory & Review*, *5*(4), 243-258. <https://doi.org/10.1111/jftr.12022>
- Rothbart, M. K. (2004). Commentary: Differentiated measures of temperament and multiple pathways to childhood disorders. *Journal of clinical child and adolescent psychology*, *33*(1), 82-87. https://doi.org/10.1207/S15374424JCCP3301_8
- Rothbart, M. K., & Derryberry, D. (1981). Development of Individual Difference in Temperament. In M. E. Lamb, & A. L. Brown (Eds.), *Advances in Developmental Psychology* (pp. 37-86). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

- Schafer, J. L. (1997). *Analysis of incomplete multivariate data*. CRC press.
- Schwab, K. W. (2013). Individualism-Collectivism and Power Distance Cultural Dimensions: How Each Influences Parental Disciplinary Methods. *Journal of International Education and Leadership*, 3(3), 3.
- Schwartz, J., & Begley, S. (2003). *The mind and the brain: Neuroplasticity and the power of mental force*. New York: Harper Perennial.
- Schwartz, S. H., Cieciuch, J., Vecchione, M., Davidov, E., Fischer, R., Beierlein, C., ... & Dirilen-Gumus, O. (2012). Refining the theory of basic individual values. *Journal of personality and social psychology*, 103(4), 663.
- Shearman, S. M., & Dumlao, R. (2008). A cross-cultural comparison of family communication patterns and conflict between young adults and parents. *Journal of Family Communication*, 8(3), 186-211. <https://doi.org/10.1080/15267430802182456>.
- Soliman, T. & Glenberg, A. M. (2014). The embodiment of culture. In L. Shapiro (Ed) *Routledge Handbook of Embodied Cognition* (pp.207-219). London: Routledge.
- Soliman, T., Gibson, A., & Glenberg, A. M. (2013). Sensory motor mechanisms unify psychology: the embodiment of culture. *Frontiers in psychology*, 4, 1-9. doi: 10.3389/fpsyg.2013.00885
- Suh, E. M. (2002). Culture, identity consistency, and subjective well-being. *Journal of personality and social psychology*, 83(6), 1378.
- Suizzo, M. A. (2002). French parents' cultural models and childrearing beliefs. *International Journal of Behavioral Development*, 26(4), 297-307.
- Suizzo, M. A. (2007). Parents' goals and values for children: Dimensions of independence and interdependence across four US ethnic groups. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 38(4), 506-530. <https://doi.org/10.1177/0022022107302365>
- Super, C. M., & Harkness, S. (1986). The developmental niche: A conceptualization at the interface of child and culture. *International journal of behavioral development*, 9(4), 545-569. <https://doi.org/10.1177/016502548600900409>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2012). *Using multivariate statistics*. New York: Harper TV
- Tamis-LeMonda, C. S., Caughy, M. O. B., Rojas, R., Bakeman, R., Adamson, L. B., Pacheco, D., ... & Pace, A. (2020). Culture, parenting, and language: Respeto in Latine mother-child interactions. *Social Development*, 29(3), 689-712. <https://doi.org/10.1111/sode.12430>

- Thein-Lemelson, S. M. (2015). Grooming and cultural socialization: A mixed method study of caregiving practices in Burma (Myanmar) and the United States. *International Journal of Psychology*, 50(1), 37-46. <https://doi.org/10.1002/ijop.12119>
- Thompson, B. (2004). Exploratory and confirmatory factor analysis: Understanding concepts and applications. Washington, DC: American Psychological Association.
- Tudge, J. R., & Doucet, F. (2004). Early mathematical experiences: Observing young Black and White children's everyday activities. *Early Childhood Research Quarterly*, 19(1), 21-39. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2004.01.007>
- Tudge, J. R., Freitas, L. B., O'Brien, L., & Mokrova, I. L. (2018). Methods for studying the virtue of gratitude cross-culturally. *Cross-Cultural Research*, 52(1), 19-30. <https://doi.org/10.1177/1069397117737017>
- Tulviste, T. (2013). Socialization values of mothers and fathers: does the child's age matter?. *Trames: A Journal of the Humanities and Social Sciences*, 17(2), 129.
- Van Prooijen, J. W. (2009). Procedural justice as autonomy regulation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 96(6), 1166. <http://dx.doi.org/10.1037/a0014153>
- Vignoles, V. L., Owe, E., Becker, M., Smith, P. B., Easterbrook, M. J., Brown, R., ... & Bond, M. H. (2016). Beyond the 'east-west' dichotomy: Global variation in cultural models of selfhood. *Journal of Experimental Psychology: General*, 145(8), 966. <https://doi.org/10.1037/xge0000175>
- Wang, S., & Tamis-LeMonda, C. S. (2003). Do child-rearing values in Taiwan and the United States reflect cultural values of collectivism and individualism?. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 34(6), 629-642.
- Wege, B. V., Sánchez González, M. L., Friedlmeier, W., Mihalca, L. M., Goodrich, E., & Corapci, F. (2014). Emotion displays in media: a comparison between American, Romanian, and Turkish children's storybooks. *Frontiers in psychology*, 5, 600. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2014.00600>.
- Whiting, B. W., and J.W.M. Whiting (with R. Longabaugh). 1975. *Children of six cultures: A psycho-cultural analysis*. Cambridge: Harvard University Press.
- Wittenberg, B. M., Beverung, L., Ansari, A., Jacobvitz, D., & Hazen, N. (2017). Gender differences in parents' prenatal wishes for their children's future: A mixed-methods study. *Journal of Child and Family Studies*, 26(7), 1865-1874. <https://doi.org/10.1007/s10826-017-0713-9>
- World Values Survey. (2004). World Values Survey 1990–1994 [Data file]. Retrieved from <http://www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV2.jsp>

- World Values Survey. (2008). World Values Survey 1999–2004 [Data file]. Retrieved from <http://www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV4.jsp>
- World Values Survey. (2010). World Values Survey 2005–2009 [Data file]. Retrieved from <http://www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV5.jsp>
- World Values Survey. (2014). World Values Survey 2010–2014 [Data file]. Retrieved from <http://www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV6.jsp>
- Yau, J., & Watkins, R. (2018). Mexican American Mothers' Conceptualization of Autonomy Support and Psychological Control in the Context of Cultural Values. *Journal of Latinos and Education, 17*(2), 136-145. <https://doi.org/10.1080/15348431.2017.1282369>
- Zeng, R., & Greenfield, P. M. (2015). Cultural evolution over the last 40 years in China: Using the Google Ngram Viewer to study implications of social and political change for cultural values. *International Journal of Psychology, 50*(1), 47-55. <https://doi.org/10.1002/ijop.12125>